

แบบเรียนภาษาไทย
แบบสอนเขียนและอ่านเอาเรื่อง
ชั้นประถมศึกษา ๒

ของ

ขุนวิทย์วุฒิ

พิมพ์ครั้งแรก ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๐

ราคาฉบับละ ๖๐ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

ตำบลสี่กั๊กเสาชิงช้า

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

แบบเรียนภาษาไทย
แบบสอนเขียนและอ่านเอาเรื่อง
ชั้นประถมปีที่ ๒

ของ

ชนวิทย์วุฒิ

พิมพ์ครั้งแรก ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๐

ราคาฉบับละ ๖๐ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

มีกรรมสิทธิ์ในลิขสิทธิ์

คำชี้แจงในการใช้หนังสือเล่มนี้

การสอนเขียนตามบอกคือการบอกว่า นักเรียนจะเขียนคำที่เคยได้อ่านได้เรียนมาแล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ เหตุฉะนั้นเรื่องที่จะนำมาให้นักเรียนเขียนจึงควรเลือกจากหนังสืออ่านในชั้น หรือจากหนังสืออื่น ๆ ที่ยากง่ายพอเทียบกันได้กับหนังสืออ่าน นักเรียนจึงจะไม่เขียนผิดพลาดมาก จนถึงแก่เป็นเหตุให้เกิดความเบื่อหน่ายในวิชาประเภทนี้

ในหนังสือแบบสอนเขียนและอ่านเขาเรื่องเล่มนี้ ได้เลือกเรื่องต่าง ๆ จากหนังสืออ่านและหนังสืออื่น ๆ ที่นักเรียนได้เรียนในชั้นมาแล้วไว้ ทว่าจำนวนคำในบทให้มากขึ้นตามลำดับ และแบ่งเนื้อเรื่องที่บอกให้นักเรียนเขียนไว้เป็นตอนๆ ทั้งได้ยกเขาคำยากที่ควรให้นักเรียนสังเกตตัวและรู้ความหมายมาแปลไว้ด้วย เพื่อช่วยให้การสอนการเขียนสะดวกเข้า นอกจากคำยากที่ได้แปลไว้ให้แล้วในหนังสือแบบสอนเขียนและอ่านเขาเรื่องชั้นประถมบทที่ ๓ ตอนท้ายของบทมีคำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ และย่อใจความของเรื่องในบทนั้น ๆ ไว้ให้ด้วย เพื่อเป็นการสอนอ่านเขาเรื่องไปในตัว จึงหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อยู่บ้างตามสมควร

ถ้าจะให้การสอนได้ผลดีสมควรมุ่งหมาย ครูก็ต้องปฏิบัติ
ตามข้อแนะนำต่อไปนี้ ให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้

ความมุ่งหมาย ที่การสอนเขียนตามบอกแก่นักเรียน
ในชั้นนี้ ก็เพื่อประสงค์จะให้นักเรียนได้เรียนวิธีสะกดตัวและ
แปลศัพท์ของคำยาก ๆ ให้นำคำนั้น ๆ ไปใช้ได้ถูกต้อง ให้มี
ความรู้ทางประโยคและวรรคตอน ผู้กวดให้จำข้อความได้
มาก ๆ เขียนได้เร็ว และเกิดความชำนาญจนเขียนได้สะอาด
และถูกต้องตามระเบียบหนังสือ สำหรับหนังสือเล่มนี้ ยังมี
ความมุ่งหมายจะสอนบทเรียนอ่านเอาเรื่องให้แก่ นักเรียนควม
ไปอีกอย่างหนึ่งด้วย เหตุฉะนั้น เพื่อจะให้ได้ประโยชน์ครบ
บริบูรณ์ตามที่ตั้งค่ามาแล้ว จึงต้องมีการเตรียมก่อนบอกให้
เขียน ดังต่อไปนี้ :-

การเตรียมก่อนบอก

๑. คำยาก ครูต้องเขียนข้อความในบทที่จะสอนนักเรียน
ลงบนกระดานดำทั้งบท จัดเส้นใต้คำยาก (คือคำที่พิมพ์ไว้
ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่) แต่ไม่ต้องเขียนเส้นแบ่งตอนอย่าง
ในแบบ เลือกนักเรียนให้อ่านข้อความนั้นตั้งแต่ต้นจนจบสัก
คนหนึ่ง ค่อยไปให้นักเรียนสะกดตัวของคำยาก ๆ และครูแปล

หรืออธิบายคำยากเหล่านั้นให้ฟังทีละคำ หรือจะให้นักเรียน
ช่วยกันแปลบ้างก็ได้ เมื่อคำใดนักเรียนไม่รู้จักแปลหรือ
อธิบายให้ฟัง กับเมื่อแปลคำยากคำใดแล้ว ก็ให้นักเรียน
ฝึกหัดแต่งประโยคขึ้นใหม่ให้มีความนั้น เพื่อให้นักเรียนรู้จักนำ
เอาคำเหล่านั้นไปใช้ได้ถูกต้องต่อไปด้วย

การสังเกตตัวต้องให้นักเรียนสังเกตให้ถูกวิธี เช่นคำว่า 'เขา'
ให้สังเกตว่า 'ข, เขา' ไม่ใช่ 'เ, เขา' หรือ 'เสียง' ให้
สังเกตว่า 'ส, เสียง' ไม่ใช่ 'เ, ส, ย, ง' เป็นต้น
การแปลหรืออธิบายศัพท์ควรต้องพยายามให้นักเรียนเข้าใจให้
มากที่สุด คำใดที่พอจะรู้ของจริงหรือหารูปภาพมาให้ดูได้
เช่นคำว่า 'กระโต' หรือ 'ช้าง' ก็ควรรู้ของจริงหรือหา
รูปภาพมาให้ดู และคำใดที่พอจะแสดงท่าทางให้ได้ เช่นคำ
ว่า 'หงัดโกง' หรือ 'โยน' ก็ควรทำท่าให้ดู อีกอย่าง
หนึ่งคำใดที่ต้องแปลเข้าประโยค ก็ควรแปลประโยคนั้นให้
นักเรียนฟังด้วย เช่น 'แกเคืองอย่างยิ่ง' แปลว่า 'แกโกรธ
มาก' เป็นต้น ครูควรสอบถามถึงคำแปลของคำยากอื่นๆ ที่
นักเรียนเคยเรียนมาแล้วซึ่งมีอยู่ในบทนั้นด้วย รวมความว่า
ครูต้องพยายามให้นักเรียนรู้ความหมายหรือความแปลของคำ

ที่มีอยู่ในข้อความที่จะสอนนั้นได้โดยตลอด

คำแปลและคำอธิบายศัพท์ที่ให้ไว้ในหนังสือนี้ มุ่งหมายจะให้ใช้ได้เหมาะแก่ข้อความในบทหนึ่ง ๆ เป็นส่วนใหญ่ แต่ทำให้คำแปลได้มากกว่าอย่างหนึ่งโดยมาก ก็เพื่อให้นักเรียนแปลศัพท์ของคำต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้นตามสมควร เวลาแปลเข้าประโยคครูจะต้องเลือกใช้คำแปลที่เหมาะสมสำหรับประโยคนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายโดยแจ่มแจ้ง

๒. คำถาม เมื่อแปลศัพท์แล้ว ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นข้อ ๆ ไปทีละข้อ ตามที่ได้ตั้งไว้ให้เป็นแบบทุก ๆ บทแล้ว แต่ครูไม่จำเป็นต้องถามตามแบบทุกคำถามไป จะเปลี่ยนคำถามเสียใหม่ก็ได้ แต่ควรให้ได้ใจความตามนั้น และถ้าคำถามโดยยากไปนักเรียนตอบไม่ได้ ครูต้องตั้งคำถามเสียใหม่ให้ง่ายเข้า คำตอบของนักเรียนก็ไม่จำเป็นต้องให้เหมือนในเรื่องทุกคำไป แต่ต้องให้ได้ใจความถูกต้องตามนั้น เมื่อถามทุกคำถามแล้ว ครูพลิกกระดานคำกลับเสีย

๓. ใจความ ต่อไปให้นักเรียนช่วยกันย่อใจความของเรื่องด้วยปากเปล่า ครูคอยชักท้วงและช่วยแก้ไขให้บังตามสมควร แล้วเขียนข้อความที่ย่อได้ลงบนกระดานคำที่ละตอน

จนจบเรื่อง ให้นักเรียนอ่านข้อความนั้นสัก ๒ คนแล้วจึงตอบ
เสีย ให้นักเรียนลองว่าให้ฟังสัก ๒ หรือ ๓ คน

ใจความของเรื่องครูไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำอย่างไรแบบ
ทุกคำไป จะเปลี่ยนคำเสียบ้างก็ได้ แต่ต้องให้ได้ใจความ
ตามนั้น และถ้าครูจะใช้คำใดที่นักเรียนยังไม่รู้เพิ่มขึ้น ก็ควร
อธิบายศัพท์ของคำนั้นให้นักเรียนเข้าใจด้วย

เมื่อสอนย่อใจความแล้ว ครูก็เริ่มบอกให้นักเรียนเขียนได้
การบอก ได้แบ่งข้อความที่จะบอกไว้เป็นตอน ๆ แล้ว
ให้ครูบอกให้นักเรียนเขียนทีละตอน ตอนละครึ่งเท่านั้น นอก
จากนักเรียนจะยังจำไม่ได้เป็นส่วนมากจึงบอกซ้ำให้อีกเพียง
ครึ่งเดียว เมื่อจบประโยคให้บอก 'เว้นวรรค' และเมื่อจบ
บรรทัดใหม่ก็ให้บอก 'ย่อหน้า'

ครูควรยื่นบอกหน้าชั้น และใช้เสียงให้ดังพอที่นักเรียน
จะได้ยินทั่วถึงกันทั้งสิ้น เวลาบอกครูต้องอ่านสำเนียงของคำ
ต่าง ๆ ให้ถูกต้อง อย่าพยายามคิดเสียงให้ผิดจากความจริง
โดยมุ่งหมายจะช่วยให้นักเรียนฟังได้ชัดเจนนั่น เช่นอ่าน 'เห-ตุ'
ว่า 'เห-ตุ' เป็นต้น เพราะการบอกเช่นนั้นจะทำให้นักเรียน
จำไปอ่านคำนั้น ๆ ผิดไป และภายหลังเมื่อบอกตามสำเนียง

ที่ตก นักเรียนก็จะเขียนไม่ได้ ครูควรแนะวิธีให้นักเรียนฟัง
ข้อความที่บอกด้วย คือให้เงยหน้าขึ้นฟังครบรอบจนจบตอน
เดียวก่อนจึงลงมือเขียน ไม่ใช่พอครูเริ่มบอกก็ลงมือเขียนทันที
ครูไม่จำเป็นต้องรอให้นักเรียนเขียนแล้วท้วงชี้จนจบรอบ เมื่อ
เห็นว่านักเรียนเขียนตอนที่ยกยังไม่แล้วอีกเพียง ๒-๓ คน ก็
ให้บอกตอนต่อไปที่เดียว ทั้งนี้เพื่อฝึกหัดให้นักเรียนที่เขียน
หนังสือช้าพยายามเขียนให้เร็วขึ้น

เมื่อจบรอบแล้วไม่ต้องอ่านทาน ครูให้เวลานักเรียนตรวจ
แก้โดยดำพวงเล็กน้อย แล้วก็ลงมือตรวจได้ทีเดียว

การตรวจ สำหรับชั้นมียุ ๒ วิธี คือครูตรวจเองและ
ให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ

ถ้าครูตรวจเองต้องบอกให้นักเรียนวางดินสอ แล้วให้นำ
กระดานชนวนหรือสมุดมาตั้งครู่ที่ตะคนค่อ ๆ กันไปตามลำดับ
โต๊ะ เวลาตรวจต้องกำหนดให้นักเรียนอื่น ๆ ที่ครูยังตรวจไม่ถึง
อ่านหนังสือหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อมิให้ฟุ้งกัน
และต้องคอยระวังอย่าให้นักเรียนแอบลบหรือเขียนอะไรลงไป
บนกระดานชนวนหรือในสมุดด้วย

ถ้าให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ ครูต้องพดกกระดานดำ

เขาคำนวณที่เขียนเรื่องไว้บอก เพื่อให้นักเรียนตรวจสอบตามนั้น
ตรวจสอบแล้วส่งกระดานชนวนหรือสมุดคืนให้เจ้าของ ถ้านักเรียน
คนใดสงสัยว่าผู้ตรวจจะตรวจของตนผิดไป ก็ให้ถามครู ไม่
ให้ถามผู้ตรวจ เพราะนักเรียนอาจจะเกิดโต้เถียงกันขึ้นได้

เมื่อครูหรือนักเรียนตรวจแล้ว ต้องเขียนบอกไว้ข้างท้าย
ด้วยว่า ผิด, ตก (ไม่มีตัว), เกิน อย่างระมัดระวัง และ
ส่งปรกหักเห การเขียนสระและวรรณยุกต์ผิดที่หรือเคลื่อน
ที่มาก เช่น เขียน 'ก่อน' เป็น 'กอน' ให้นับเป็นผิด เขียน
คำกดับกัน เช่น 'คนเดิน' เป็น 'เดินคน' ก็ให้นับเป็นผิด
หนึ่งคำด้วย และถ้ามีคำผิดซ้ำ ๆ กันให้นับเป็นผิดแค่คำเดียว
อีกอย่างหนึ่งถ้าตรวจเองเห็นนักเรียนเขียนผิดควรคัดข้อหรือ
มีตกผิดมาก ก็ต้องติและตักเตือนให้เขียนให้ดีขึ้นในคราวต่อไป

ในการตรวจให้ใช้เครื่องหมายดังต่อไปนี้ คือ:-

๑. ผิด ใช้เครื่องหมาย / ข้ามคำที่ผิด และเขียนคำที่ถูก
ลงไว้ให้ด้วย (นอกจากจะให้นักเรียนตรวจสอบจากกระดานคำ)

๒. ตก (ไม่มีตัว) เขียนเครื่องหมาย + ไว้ตรงที่ตก
และเขียนคำที่ตก ลงไว้ให้ด้วย (นอกจากจะให้นักเรียนดู
ตรวจสอบจากกระดานคำ)

๓. เกิน เขียนเครื่องหมาย ๐ วงที่คำเกิน

๔. สกรปรก เขียนเครื่องหมาย _____ ไว้ใต้คำที่สกรปรก

ครูควรตรวจเขียนของนักเรียนเองทุกครั้ง นอกจากจะ
ไม่มีเวลาพอจึงให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ และถ้าให้เปลี่ยน
กันตรวจ ครูก็ต้องดูแลรับผิดชอบให้นักเรียนตรวจโดยถูก
ต้องด้วย

การแก้ พอลูกตรวจแล้วนักเรียนคนใดที่เขียนผิดและตก
(ไม่มีตัว) ก็ให้ลงมือแก้โดยที่เดียว การแก้ครูควรกำหนด
ให้แก้คำละ ๕ คำหรือ ๑๐ คำ และต้องแก้ไขด้วยความด้วย
เช่นคำว่า 'นาฬิกา' แม้เด็กจะเขียน 'พิ' ผิดตัวเดียว ก็
ต้องให้แก้หมดทั้งคำ แล้วครูเดินตรวจที่นักเรียนแก้ ถ้ามี
เวลาพอก็ให้นักเรียนสังเกตคำที่แก้และแปลศัพท์ให้ฟังโดยไม่
ต้องมองคำที่แก้ไว้ด้วย ถ้านักเรียนแก้คำใดผิดต้องให้
แก้คำนั้นใหม่

ถ้านักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ เมื่อเวลาครูไปดูคำที่นักเรียน
แก้ ก็จะต้องตรวจสอบด้วยว่า ที่นักเรียนได้ตรวจไว้
นั้นถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังมีผิดก็ขีดฆ่าเพิ่มเติมลงไป แล้วบอกให้
ผู้ตรวจรู้ไว้ด้วย และเมื่อครูเห็นนักเรียนคนใดเขียนผิดควร

ตอนหรือส่งปรกมากหรือมีตกณิศมาก ก็คงดีเช่นเดียวกัน
เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ถ้าปรากฏว่านักเรียนในชั้นเขียนคำ
ใดใช้สระหรือวรรณยุกต์เคลื่อนที่มากหลายคนด้วยกัน ก็ให้
ครูเขียนคำนั้นลงบนกระดานดำ และอธิบายให้นักเรียนทราบ
วิธีเขียนที่ถูกต้องด้วย

ข้อแนะนำ

๑. การลอกคัดของผู้อื่น ถัดแบบ หรือแอบแก้ ต้อง
ห้ามขาด ถ้าปรากฏว่านักเรียนคนใดทุจริตด้วยประการใด ๆ
ก็ตาม ครูต้องทำโทษทันที

๒. ครูต้องเอาใจใส่ในการตรวจเขียนของนักเรียนให้มาก
เพราะถ้าเงินเลอะปด่อยให้มีผิดพลาดบ่อย ๆ หรือเมื่อรู้ว่า
นักเรียนคนใดทุจริตอย่างไร ก็เฉยเสีย จะมีข้อเสียหยา
ดังต่อไปนี้ คือ:-

ก. ทำให้นักเรียนมีนิสัยเกียจคร้านและเงินเลอะ โดยเขา
เขียนครู

ข. ทำให้นักเรียนมีนิสัยเป็นคนทุจริต

จ. ทำให้เวลาเรียนของนักเรียนในบทเรียนนั้นเบียดเบียนไปโดย
เปล่าประโยชน์

ก. ทำให้นักเรียนจดจำเอาคำที่เขียนผิด แต่เข้าใจว่าถูกต้องนั้น ไปเขียนผิด ๆ เรื่อยไป

ค. นักเรียนจะขาดความนับถือในตัวครู ทำให้การสอนและการปกครองของครูลำบากขึ้น

ข. อาจทำให้ชื่อเสียงของตัวครูและของโรงเรียนมัวหมอง เมื่อครูรู้แล้วว่าการตรวจเขียนของนักเรียนด้วยความเห็นแก่จะนำข้อเสื่อมเสียมาให้เช่นนั้น ก็ควรจะใช้ความระแวงระไวให้คิด

๓. อัตราเวลาเรียนของชั้นนี้ มีกำหนดให้สอนเขียนครั้งละ ๓๐ นาทีบ้าง ๔๕ นาทีบ้าง แต่ตามที่ได้ทดลองสอนมาแล้ว เห็นว่าบางบทจะสอนให้ครบวิธีตั้งกล่าวมาแล้วในครั้งเดียวไม่ได้ จึงขอแนะนำว่า ถ้าครูสอนไม่จบบทในครั้งเดียว ก็ควรสอนคำยาก ถามให้ตอบและให้รวมใจความของเรื่องเสียครั้งหนึ่ง แล้วครั้งต่อไปจึงบอกให้เขียนและตรวจแก้ไขให้เสร็จ สดับกันเช่นนั้นเรื่อยไปทุก ๆ ครั้งทีสอนเขียน แต่ถ้าครูคนใดสามารถสอนให้จบบทได้ในครั้งเดียว โดยนักเรียนได้รับประโยชน์ครบบริบูรณ์ตั้งว่ามาแล้ว ก็ให้สอนครั้งละบท

๔. ถ้าครูใช้หนังสือสอนจบเล่มดังก่อนชั้นนี้ ก็ให้เด็กเรื่องอื่น ๆ มาให้นักเรียนเขียน

เรื่องที่จะนำมาให้เขียนนั้น ครูต้องดูให้เป็นเรื่องที่มีข้อ
ความดี เนื้อเรื่องพอเหมาะแก่ความรู้ของนักเรียน และไม่
เป็นทฤษฏีที่จริงจังเกินไปในทางชีว ถ้อยคำและภาษายากง่าย
เสมอกับข้อความในหนังสือเล่มนี้ อีกอย่างหนึ่งครูต้องดูให้
เป็นเรื่องที่อ่านได้ความดี อย่าคิดมาเป็นท่อน ๆ อ่านไม่ได้
ความว่าอะไร นักเรียนจะไม่ได้ประโยชน์จากเรื่องนี้

หมายเหตุ ๑. ในหนังสือเล่มนี้ ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึงบท
ที่ ๒๕ ได้เลือกเรื่องต่าง ๆ จากหนังสือแบบสอนอ่านวิชา
ประถมบท ๒ ของพระยาวิเทศดุรณกุล และตั้งแต่บทที่ ๒๖
ถึงบทที่ ๔๕ ได้เลือกเรื่องต่าง ๆ จากหนังสือนิทานอีสป ของ
กรมตำรวจกระทรวงธรรมการ ข้าพเจ้าได้จัดการขออนุญาต
และเจ้าของได้โปรดอนุญาตให้แล้ว

๒. พระยาวิเทศดุรณกุล ได้กรุณาแนะนำวิชาเขียน
หนังสือเล่มนี้ และช่วยตรวจแก้ไขโดยตลอด ข้าพเจ้าขอ
ขอบคุณไว้ในที่นี้ด้วย

ชนวิทย์วุฒิ

กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

บทที่ ๑

สระบูที่เราใช้สำหรับพอกผ้าและถูตัว ทำด้วย โซดา
กับ ไซ หรือน้ำมัน | ประสมกัน | โซดาที่มีอยู่ในสระบูนั้นเอง |
เป็นสิ่งที่ทำให้ | ไซหรือน้ำมัน | ที่ติดอยู่ | ตามเสื้อผ้า | และ
ร่างกายหมดไป เพราะโซดาละลาย | ไซและน้ำมัน | ได้ทุก
ชนิด วิธีทำ | สระบูนั้น | ต้องเอาไซ | หรือน้ำมัน | กับโซดา |
ใส่ กระทะ | ตั้งไฟ เคี่ยว | พองวด | ก็ระเหิด | แต่สระบู
ส่วนการทำสระบู | ให้เป็นดีต่าง ๆ | ต้องใช้ของบางอย่าง | ประสม
เช่นสระบูเหลือง | ประสมด้วย | ยางไม้ฉำฉา | สระบูตาย |
ประสมด้วยน้ำ เหล็ก เป็นต้น

คำยากที่ควรอธิบาย

โซดา : ด่างชนิดหนึ่งสำหรับใช้ใน	เคี่ยว : คั้นให้แห้ง
การซักฟอก	งวด : แห้ง
ไซ : รันชั้น ๆ	ยาง : น้ำที่ออกจากรากไม้มีลักษณะ
วิธี : แบบ, อย่าง, ทำทาง	เหนียว
กระทะ : ภาชนะชนิดหนึ่งสำหรับ	ไม้ฉำฉา : ไม้ชนิดหนึ่งมีเนื้ออ่อน
ใช้ในการหุงต้ม	เหล็ก : โลหธาตุชนิดหนึ่ง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ตะมูทำด้วยอะไรบ้าง ? (๒) โซดาที่มีอยู่ในตะมูเป็นประโยชน์อย่างไร ? (๓) เหตุไรโซดาจึงเป็นประโยชน์เช่นนั้น ? (๔) วิธีทำตะมูนั้น ทำอย่างไร ? (๕) ถ้าจะทำตะมูให้เป็นดีต่างๆ ต้องทำอย่างไร ? (๖) ในการทำตะมูต้องใช้อะไรบ้าง ? (๗) ถ้าจะทำตะมูตาย ต้องประสมด้วยอะไร ?

ใจความของเรื่อง

ตะมูทำด้วยโซดากับโซหรือน้ำมันประสมกัน วิธีทำตะมูก็เอาโซหรือน้ำมันกับโซดาใส่กระทะตั้งไฟเคี่ยวจนแห้ง ถ้าจะทำตะมูให้เป็นดีต้องใช้ของอย่างอื่นประสม เช่นยางไม้ฉำฉา และน้ำเหล็ก เป็นต้น โซดาเป็นของที่ละลายโซหรือน้ำมัน เราจึงใช้ตะมูกั่วและชักผ้า

บทที่ ๒

เมล็ดของพืช | ทุก ๆ ชนิด | ย่อมมีที่ | สำหรับเกิดขึ้น |
อยู่ตรงกลาง | เมล็ดด้วย | ที่สำหรับ | เกิดพันธุ์ | มีทั้งออก
ต้น | ซึ่งออกขึ้นไป | ข้างบน | เป็นลำต้นและใบ | ของต้นไม้

แถมทิ้งอกราก | ซึ่งงอกลงไป | ในดิน | เป็นรากของต้นไม้
เมล็ดพืชโดยมาก | มีอยู่ ๒ ชัก | แค่ว่าชนิด | ก็มีชักเดียว
ในชักของเมล็ด | มีอาหาร | สำหรับเลี้ยงต้นไม้ | ที่งอกขึ้นมา
นี้ จนกว่าต้นไม้ | จะหาอาหาร | จากดินได้เอง | และพอ
อาหาร | ที่มีอยู่ | ในชักของเมล็ด | หมดแล้ว ชักของเมล็ด |
ก็เหี่ยวแห้ง

คำถามที่ควรอธิบาย

ชัก : ครึ่ง, ส่วนที่แบ่งออก | เหี่ยวแห้ง : แห้ง, ไม่สดชื่น

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เมล็ดของพืชทุก ๆ ชนิดมีอะไรอยู่ด้วย? (๒) ที่
สำหรับเกิดพันธุ์นั้น มีอะไรอยู่บ้าง? (๓) ที่งอกคั่นงอก
ไปทางไหน? เป็นอะไรของต้นไม้? (๔) ที่งอกรากงอก
ไปทางไหน? เป็นอะไรของต้นไม้? (๕) เมล็ดของพืชมี
กี่ชัก? (๖) มีอะไรอยู่ในชักของเมล็ด? (๗) เมื่ออาหาร
ในชักของเมล็ดหมดแล้ว ชักของเมล็ดเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

เมล็ดของพืชทุกชนิดมีที่ก่อกำเนิดอยู่ตรงกลาง ซึ่งจะงอก
เป็นต้นและราก เมล็ดพืชมีชักเดียวบ้าง ๒ ชักบ้าง ในชัก

ของเมล็ดมีอาหารอยู่พอเลี้ยงต้นไม้มันงอกขึ้นมาจนกว่า
รากจะหาอาหารจากดินได้เอง

บทที่ ๓

ปูนขาว | ที่เราใช้ ก่อ ตึก | หรือก่อ กำแพง มี ๒ ชนิด |
ด้วยกัน คือ ปูนหินแฉะปูนหอย วิธีทำปูนหิน | เขาเอาหิน |
มาเผาไฟ | จน ระอุ | พอใช้น้ำรด | หินก็กระจายออก | เป็น
ปูนขาวที่เดียว ส่วนวิธี | ทำปูนหอย | ก็เอาเปลือกหอย |
มาเผาไฟ | แล้วใช้น้ำรด | เช่นเดียวกัน

บางประเทศ | เขาทำปูนขาว | จาก ซอด้ก | ซึ่งเป็น
โลหะธาตุ | ชนิดหนึ่ง | เกิดจากเปลือกหอย | ที่ทับถม กันมา |
ตั้งหลายร้อย | หลายพันปี | นั่นเอง ซอด้ก ที่กล่าวถึงนี้ | ก็คือ
ซอด้ก | ชนิดเดียวกับ | ที่เราใช้เขียน | บนกระดานดำ

คำยากที่ควรอธิบาย

ปูนขาว : ธาตุชนิดหนึ่งสีขาวใช้ใน	ซอด้ก : ซากหอยสีขาวมีลักษณะอ่อน
การก่อสร้าง	ขุดได้จากดินใช้ขีดเขียน
ก่อ : ทำ, ตั้งขึ้น	และเผาไฟทำเป็นปูนขาว
กำแพง : เครื่องกันที่ก่อด้วยอิฐ	โลหะธาตุ : ของที่มีอยู่ในพื้นดิน

หิน หรือดิน

ถม : หับ, กลบ

ระอุ : สุกทั่ว, ร้อนร่วม

กด้าว : ทุด

วัด : เทลง, วาง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เราใช้ปูนขาวสำหรับทำอะไร? (๒) ปูนขาวมีกี่ชนิด? ชนิดอะไรบ้าง? (๓) วิธีทำปูนหิน ทำอย่างไร? (๔) วิธีทำปูนหอย ทำอย่างไร? (๕) บางประเทศเขาทำปูนหอยจากอะไร? (๖) ขอดักคืออะไร? (๗) ขอดักนอกจากใช้ทำปูนขาวแล้ว ยังใช้สำหรับทำอะไรได้อีก?

ใจความของเรื่อง

ปูนขาวมี ๒ ชนิด คือปูนหินและปูนหอย ปูนหินทำจากหิน และปูนหอยทำจากเปลือกหอย วิธีทำปูนขาวต้องเอาหินหรือเปลือกหอยเผาไฟจนระอุ แล้วใช้น้ำรดให้กระจายออก บางประเทศทำปูนขาวจากขอดักซึ่งเป็นโลหะธาตุที่เกิดจากเปลือกหอย

บทที่ ๔

ต้นไม้ มีชีวิตอยู่ได้ ก็โดยได้อาหาร จากดิน ที่ราก
 ฝอย คุดยื่นไปเลี้ยง อาหารที่ต้นไม้ต้องการมีอยู่ในดิน
 มากเพียงพอ แต่รากฝอย จะคุดยื่นไปได้ ก็เฉพาะ
 อาหารที่ละลายแล้วเท่านั้น และน้ำเป็นสิ่งที่ช่วยละลาย
 อาหารของต้นไม้ เหตุฉะนั้นถ้าเราหมั่นรดน้ำที่โคนต้นไม้
 ให้ดินชุ่มอยู่เสมอ ต้นไม้ก็จะเจริญงอกงามขึ้นโดยเร็ว
 แต่ถ้าเราปล่อย ให้ดินที่โคนต้นไม้แห้งแข็ง ต้นไม้นั้นก็จะ
 เเฉา และตาย เพราะราก คุดยอาหารในดิน ขึ้นไปเลี้ยง
 ไม่ได้

คำถามที่ควรอธิบาย

ฉะเพาะ : แต่, เเฉา

เฉา : เหี่ยวแห้ง, ร่วงโรย

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ต้นไม้มีชีวิตอยู่ได้เพราะอะไร? (๒) อาหารที่
 ต้นไม้ต้องการมีอยู่ที่ไหน? (๓) อาหารที่รากฝอยจะคุดยื่น
 ไปได้ต้องเป็นอย่างไร? (๔) น้ำเป็นประโยชน์แก่ต้นไม้
 อย่างไร? (๕) ถ้าจะให้ต้นไม้เจริญงอกงามขึ้นโดยเร็ว
 ต้องทำอย่างไร? (๖) ถ้าปล่อยให้ดินที่โคนต้นไม้แห้ง ต้นไม้

จะเป็นอย่างไร? (๗) ต้นไม้ที่เฉาและตาย เป็นด้วยเหตุไร?

ใจความของเรื่อง

ต้นไม้ต้องอาศัยอาหารจึงจะมีชีวิตอยู่ได้ อาหารของต้นไม้มีอยู่ในดิน อาหารต้องละลายเสียก่อนรากฝอยจึงจะดูดขึ้นไปเลี้ยงลำต้นได้ น้ำเป็นสิ่งที่ช่วยละลายอาหารของต้นไม้ เหตุฉะนั้นน้ำจึงเป็นของจำเป็นสำหรับต้นไม้

บทที่ ๕

ใบไม้มี โกรง | ซึ่งช่วยให้ใบ กลั | เป็นรูปอยู่ได้ และมีเส้นเล็ก ๆ | อยู่ทั่วทั้งใบ เส้นของใบไม้ | บางชนิด เป็นเส้นไขว้ และบางชนิดเป็นเส้นตรง นอกจากนั้น | ตามพื้นของใบ | ยังมีรูเล็ก ๆ | อยู่ทั่วไป ต้นไม้หายใจ | เอาอากาศเข้าไปทางรูเล็ก ๆ | ที่ใบนี้เอง แต่อากาศ | ที่ต้นไม้หายใจเข้าไปนั้น | คือ ก๊าซกรดถ่าน ซึ่งเป็นสิ่ง | ที่เป็นพิษ | อย่างร้ายแรง | ของ มนุษย์ | และสัตว์ | ทั้งหลาย ก๊าซชนิดนั้น | ถ้าเราหายใจ | เข้าไปมาก ๆ | ก็ตายโดยเร็ว แต่กลับเป็น | อาหารอย่างดี | ของต้นไม้

คำยากที่ควรอธิบาย

โครง : สิ่งที่ทำให้เป็นรูปร่าง

คดี : แผลออก, ขยายออก

เต็น : ลาย, ทาง

ไขว้ : สับกัน ถ่ายกัน

พิน : ส่วนล่าง ที่ราบที่รองรับสิ่ง

ต่าง ๆ

หายใจ : สูดลมเข้าออก

ก๊าด : อากาศชนิดหนึ่ง

กรวดก้าน : ชื่อกรดชนิดหนึ่งเกิด
จากถ่าน

พิษ : ของที่อาจทำให้ตายได้

ร้ายแรง : ชั่วมาก

มนุษย์ : คน

ทั้งหลาย : ทั้งหมด, ทั่วไป

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ใบไม้มีอะไรเป็นเครื่องช่วยให้ใบคลี่เป็นรูปอยู่ได้?
- (๒) เส้นของใบไม้เป็นอย่างไรบ้าง? (๓) มีอะไรอยู่ตาม
พินของใบไม้? (๔) รูเล็กๆที่ใบไม้ทำหน้าที่อย่างไร?
- (๕) ต้นไม้หายใจเอาอากาศชนิดใดเข้าไป? (๖) ถ้าคน
หรือสัตว์หายใจเอาก๊าซชนิดนั้นเข้าไปมาก ๆ จะเป็นอย่างไร?
- (๗) ก๊าซกรวดก้านเป็นประโยชน์แก่ต้นไม้อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ใบไม้มีโครงและมีเส้นเล็กๆอยู่ทั่วทั้งใบ เส้นของใบไม้
บางชนิดไขว้ บางชนิดตรง ตามพินของใบมีรูเล็กๆอยู่ทั่ว

ใช้สำหรับหายใจ อากาศที่ต้นไม้หายใจเข้าไปคือแก๊สกรดกำ
ซึ่งเป็นพิษอย่างร้ายแรงของมนุษย์และสัตว์

บทที่ ๒

มันเป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นสัตว์พาหนะ เพราะ
มันมีหน้าอกใหญ่และตะโพกโต เหมาะสำหรับวิ่งและ
ลากของหนักๆ รูกมกของมันก็กว้างบาน อาจสูดลม
หายใจเข้าไปได้ครั้งละมากๆ หูของมันแหลมตั้งตรง
ขึ้นไปเพื่อฟังเสียงต่างๆ ได้ชัด และตาที่โตสามารถ
เห็นได้ดี ระหว่างเขี้ยวกับกรามมีช่องว่างที่เหมาะสม
ได้บังเขี้ยวเข้าของมันเป็นกีบแข็ง แต่ถ้าใช้ตากรด
หรือเข้าไปตามถนนที่เป็นกรวดและเป็นหินเสมอ ก็จะมี
สึกหรอไปเร็ว จึงต้องได้เลือกให้มัน

คำยากที่ควรอธิบาย

เหมาะ : พอดี	ระหว่าง : ตรงกลาง
พาหนะ : เครื่องขับขี่	เขี้ยว : ฟันที่ยาวและแหลมสำหรับ
หรือลากเข็น	ฉีกอาหาร
ตะโพก : ส่วนของร่างกายเบื้องหลัง	กราม : ฟันซี่ใหญ่ๆ สำหรับบดอาหาร

ตั้งแต่ขึ้นเอาลงไป
 ดาก : จุดไป, เซ็นไป
 บาน : แปะออก, กว้างออก
 ถืด : คุดลมเข้ามุก
 เพือ : สำหรับ
 ขัด : แข็งแรง, ถมิด, กระจ่าง
 สามารถ : อาจ

มังเหียน : เหล็กสำหรับใส่ปากม้า
 ที่ปลายมีห่วง ๒ ข้างสำหรับผูก
 สายบังเหียน
 กีบ : เล็บที่หุ้มเท้าสัตว์
 กรวด : หินก้อนเล็กๆ
 ถึกหรือ : แห้งเข้าไป, กร่อนเข้าไป
 เกือก : สิ่งที่ใช้รองเท้า, รองเท้า

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๓) ม้าเป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับทำการชนิดใด? (๔) ม้ามีหน้าอกใหญ่และตะโพกโต เหมาะสมสำหรับทำการอะไร?
 (๓) รุกมุกม้ามักกว้างบาน เป็นประโยชน์แก่ตัวมันอย่างไร?
 (๔) หูม้ามักตั้งตรงขึ้นไป เป็นประโยชน์อย่างไร? (๕) ตาม้าโตเป็นประโยชน์อย่างไร? (๖) ระหว่างเขี้ยวกับกรามม้าเป็นอย่างไร? (๗) เท้าม้าเป็นอย่างไร? (๘) ที่เราได้เกือกให้ม้า เพื่อประโยชน์อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ม้าเป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นพาหนะ มันมีหน้าอกใหญ่ ตะโพกโต รุกมุกกว้าง หูแหลมตั้งตรง ตาโต

ระหว่างเขี้ยวกับกรามมีช่องสำหรับใส่บังคับ และเข้าเป็น
กับเขี้ยว แต่ต้องใส่เกือกให้มัน เพื่อกันให้สึกเร็ว

บทที่ ๗

คันทันไม้ จำพวก หนุ่ย มีลำตันเขี้ยวและอ่อน ส่วนคันทันไม้
ใหญ่ มักจะมีลำตัน เขี้ยวเป็นไม้โดยมาก และมีอยู่ ๒
จำพวกด้วยกัน จำพวกที่เนื้อไม้ เจริญ ภายนอกมีเนื้อไม้
เกิดขึ้นใหม่เป็นวงรอบตันทุก ๆ ปี ตรงกลางลำตัน เขี้ยว
มาก เรียกว่า แก่น คันทันไม้จำพวกนี้ เกิดจากเมล็ด ๓
๒ ซีก และมีใบ ๒ ชนิดเด่นชัด ส่วนจำพวก ที่เนื้อไม้
เจริญภายใน มีเนื้อไม้ เป็นเส้นเล็ก ๆ เนื้อไม้ที่แข็ง
และแก่ที่สุด อยู่รอบนอก คันทันไม้จำพวกนี้ เกิดจากเมล็ด
๓ ซีกเดียว และมีใบ ๒ ชนิดเด่นชัด

คำยากที่ควรอธิบาย

จำพวก : พวก, หมู่, เหล่า

แก่น : เนื้อไม้แข็งที่อยู่ภายใน

ภายใน : ข้าง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) คันทันไม้จำพวกหนุ่ยมีลำตันเป็นอย่างไร ? (๒) คันทัน
ไม้ใหญ่โดยมากมีลำตันเป็นอย่างไร ? (๓) คันทันไม้ใหญ่มี

ก็จำพวกด้วยกัน? จำพวกไรบ้าง? (๔) จำพวกที่เนื้อไม้
เจริญภายนอกเป็นอย่างไร? (๕) ต้นไม้จำพวกนี้เกิดจาก
เมล็ดชนิดใด? (๖) ต้นไม้ทุกชนิดที่เกิดจากเมล็ดซึ่งมี
๒ ชัก มีใบเป็นอย่างไร? (๗) ต้นไม้จำพวกที่เนื้อไม้เจริญ
ภายในเป็นอย่างไร? (๘) ต้นไม้จำพวกนี้เกิดจากเมล็ด
ชนิดใด และมีใบเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ต้นไม้จำพวกหนามดำต้นเขียวและอ่อน ส่วนต้นไม้ใหญ่
มีลำต้นแข็งเป็นไม้ และมี ๒ จำพวก คือ จำพวกที่เนื้อไม้
เจริญภายนอกเกิดจากเมล็ดที่มี ๒ ชักและมีใบชนิดเส้นไขว้
กับจำพวกที่เนื้อไม้เจริญภายใน เกิดจากเมล็ดที่มี ๒ ชักเดียว
และมีใบชนิดเส้นตรง

บทที่ ๘

ดินเหนียวที่ยังเปียก | มีลักษณะ | อ่อน นุ่ม เหนียว
ไม่มีรู และไม่คุดหน้า แต่พอแห้ง | ก็กตม | ลักษณะแข็ง
เปราะ และมีรูคุดหน้าได้ ดินเหนียวที่เผาไฟแล้วไม่มีลักษณะ
เหมือนดินเหนียวแห้ง | หลายอย่าง ผิดกันก็แต่ | ดินเหนียว |

ที่เผาไฟแล้ว | จะทำให้กตัมเหนียว | และอ่อนอีก | ไม่ได้เลย
ส่วนดินเหนียวแห้ง | พอถูกน้ำเข้า | ก็จะถูกกตัมเหนียว | และอ่อน
ได้ | อย่างเดิมอีก

อิฐก็ กระเบื้อง กระจก ดินไม้ หม้อดิน และภาชนะ
ดิน | อย่างอื่น ๆ | เขาทำด้วยดินเหนียว | แล้วเผาไฟ | เหตุ
ฉะนั้น | เมื่อสิ่งเหล่านี้ | ถูกน้ำจึงไม่อ่อน

คำยากที่ควรอธิบาย

ลักษณะ :	เครื่องหมาย	ด้วยดินกับแกลบประสมกัน	
นุ่ม :	อ่อน, นุ่ม	กระเบื้อง :	เครื่องมุงหลังคา
เหนียว :	ไม่เปื่อย, ไม่ยุ่ย	กระจก :	ภาชนะชนิดหนึ่งสำหรับ
รู :	ช่อง	ปลูกต้นไม้และใส่ของต่างๆ	
อิฐก็ :	เครื่องที่ใช้สำหรับก่อ ทำ	ภาชนะ :	เครื่องสำหรับใส่สิ่งของ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ดินเหนียวที่ยังเปียกมีลักษณะอย่างไร? (๒) เมื่อ
ดินเหนียวแห้ง มันเป็นอย่างไร? (๓) ดินเหนียวที่เผาไฟแล้ว
มีสิ่งที่เหมือนและผิดกับดินเหนียวแห้งอย่างไรบ้าง? (๔) สิ่ง
ที่ทำด้วยดินเหนียวมีอะไรบ้าง? (๕) เหตุใดเมื่อสิ่งเหล่านี้
ถูกน้ำจึงไม่อ่อน?

ใจความของเรื่อง

ดินเหนียวแห้งมีลักษณะตรงกันข้ามกับดินเหนียวเปียกทุกอย่าง คือ แข็ง เปราะ และมัวคุดน้ำได้ ดินเหนียวเผาไฟมีลักษณะเหมือนดินเหนียวแห้ง แต่ถูกน้ำไม่อ่อน เพราะอุณหภูมิจึงต่าง ๆ ที่ทำด้วยดินเหนียวจึงต้องเผาไฟเสียก่อน

บทที่ ๑

วัวและควายเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง มันใช้ฟันหน้าแถวล่าง กับ เหงือก ข้างบน กัดหญ้าให้ขาด แล้วกลืนลงไป ในกระเพาะที่หนึ่ง ทั้ง หยาบ ๆ พอหญ้าเลือนลงไป ในกระเพาะที่สองแล้ว มันก็ดองกลืน ขยอก ขึ้นมาเคี้ยวเอื้องอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเคี้ยวละเอียดแล้ว จึงกลืนลงไป ในกระเพาะที่สาม และที่สี่ต่อไป เท้าของวัวและควายเป็นกับใหญ่คล้ายกับม้า แต่ฝ่าเป็น ๒ ซีก เหมาะสำหรับอยู่ตามทุ่งนา และที่ลุ่ม หางของมันยาว มีขนเป็น พวง ที่ปลายใช้สำหรับไล่ แมลง ที่มา ตอม ตามตัวมัน

คำยาที่ควรอธิบาย

เหงือก : เนื้อที่หุ้มฟัน

พวง : ช่อ, กลุ่ม

หยาบ : ไม่แหลก, ไม่ละเอียด

แมลง : สัตว์เล็ก ๆ ที่มีขาพวกหนึ่ง

ขยอก : คายออกมา

คอม : กวน, ห้อม, ล้อม

ตะเข็บ : แผล, เป็นชิ้นเล็ก ๆ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) วัวและควายเป็นสัตว์จำพวกไหน? (๒) มันกิน
หญ้าด้วยอาการอย่างไร? (๓) พอหญ้าเดือนลงไปไหนกระเพาะ
ที่ท้องแล้ว มันต้องทำอะไร? (๔) เมื่อเคี้ยวหญ้าตะเข็บ
แล้ว มันทำอะไรต่อไป? (๕) เท้าของวัวและควายมีถึง
ที่เหมือนและต่างกับเท้าม้าอย่างไรบ้าง? (๖) วัวและควาย
เป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับอยู่ตามไหน? (๗) ทางของมันเป็น
อย่างไร? (๘) มันใช้หางเป็นประโยชน์อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

วัวและควายเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง มีกระเพาะ ๔ กระเพาะ
เท้าของมันเหมือนกับใหญ่คล้ายกับม้า แต่ฝ่าเป็น ๒ ซีก เหมาะ
สำหรับอยู่ตามทุ่งนาและที่ลุ่ม ทางยาวมันชนเป็นพวงที่ปลาย
ใช้สำหรับไล่แมลง

บทที่ ๑๐

แม่เหล็ก | ย่อมมีกำลัง | ดึงเหล็ก | ได้ทุกชนิด | กำลัง
ของแม่เหล็ก | อยู่ที่ปลาย | ทั้ง ๒ ข้างของมัน | ถ้าใช้เชือกผูก

เข็มแม่เหล็ก | แขนงไว้ | พอเข็มแม่เหล็กนั้น | หยุดแกว่ง
 ปลายข้างหนึ่งของมัน | จะชี้ไป | ทางทิศเหนือ | และปลายอีก
 ข้างหนึ่ง | ชี้ไปทางทิศใต้ | เสมอ | ทั้งนี้ เพราะ โลก | ก็เป็นแม่
 เหล็กใหญ่ | ก้อนหนึ่งเหมือนกัน | และมีกำลังดูด | อยู่ที่ปลาย
 ทั้งสอง | คือทางทิศเหนือ | และทางทิศใต้ | เหตุฉะนั้น | จึง
 สามารถดูด | ปลายเข็มแม่เหล็ก | ทุกอัน | ให้ชี้ไปทาง | ทิศ
 เหนือข้างหนึ่ง | และทิศใต้ข้างหนึ่ง | ได้เสมอ

คำยากที่ควรอธิบาย

แม่เหล็ก : เหล็กชนิดหนึ่งที่ดูด	โลก : พื้นดินและพื้นน้ำทั้งหมด
เหล็กอื่นใด	รวมกัน
ทั้งนี้ : หมดนี้	

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) แม่เหล็กมีกำลังอย่างไร? (๒) กำลังของแม่เหล็กอยู่ที่ส่วนไหนของมัน? (๓) ถ้าใช้เชือกผูกเข็มแม่เหล็ก แขนงไว้หนึ่ง ๆ ปลายข้างหนึ่งของมันจะชี้ไปทางไหน? (๔) ปลายอีกข้างหนึ่งจะชี้ไปทางไหน? (๕) อะไรทำให้ปลายเข็มแม่เหล็กชี้ไปคังนั้น? (๖) โลกทำให้ปลายเข็มแม่เหล็กชี้ไปทางทิศเหนือและทิศใต้ได้ เพราะเหตุไร? (๗) โลกสามารถทำอย่างไรแก่เข็มแม่เหล็กได้บ้าง?

ใจความของเรื่อง

แม่เหล็กมีกำลังดูดเหล็กได้ทุกชนิด กำลังของแม่เหล็กอยู่ที่ปลายทั้ง ๒ ข้างของมัน โลกก็เป็นแม่เหล็กใหญ่ก้อนหนึ่ง และมีกำลังดูดอยู่ทางทิศเหนือและทางทิศใต้ จึงสามารถดูดปลายเข็ม แม่เหล็กให้ชี้ไปทางทิศเหนือ ข้างหนึ่ง และทิศใต้ข้างหนึ่งได้

บทที่ ๑๑

เรือที่ แล่น ไปมา | ใน ทะเล | ได้อาศัย เข็มทิศ | เป็น
เครื่องนำทาง | อย่างดีที่สุด เพราะปลายข้างหนึ่ง | ของเข็ม
ทิศ | ย่อมชี้ไปทาง | ทิศเหนือเสมอ จึงช่วยให้หา | ทิศอื่นๆ |
ที่ต้องการ | ได้โดยง่าย เข็มทิศนั้นเขาทำ | เป็นเหล็กกลมๆ
ตรงกลางหีบ | มีเหล็กแท่งเป็น แกน และมีเข็มแม่เหล็ก |
สวม อยู่ ที่ ขอบ แผ่นกระดาษ | บอกทิศ | แบ่งออกเป็น |
๓๒ ส่วนเท่าๆ กัน เป็น เครื่องหมาย | บอกทิศ ๓๒ ทิศ เข็ม
ทิศ | ที่ใช้นับกล | เขาขีดแผ่นกระดาษ | บอกทิศนี้ | ไว้ กัน หีบ
ส่วนที่ใช้ในเรือ | เขาขีดไว้ | กับตัวเข็มแม่เหล็ก | ที่เดียว

คำยากที่ควรอธิบาย

เด่น : ไป, ไปเร็ว

เข็มทิศ : เข็มสำหรับชี้ทิศ

แกน : เหล็กที่มีก้อยู่ตรงกลาง

ส่วน : ครอบลง, หุ้มลง

ขอบ : ริม

เครื่องหมาย : สิ่งที่บอกให้รู้

บก : ที่ที่พ้นจากน้ำ, ที่แห้ง

กัน : ส่วนล่าง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เรือที่เด่นไปมาในทะเลได้อาศัยอะไรเป็นเครื่องนำทาง? (๒) เหตุไรเข็มทิศจึงเป็นเครื่องนำทางอย่างดีของเรือ? (๓) การที่ปลายข้างหนึ่งของเข็มทิศชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ นั้น เป็นประโยชน์อย่างไร? (๔) เข็มทิศเขาทำอย่างไร? (๕) เขาแบ่งที่ขอบแผ่นกระดาษบอกทิศไว้เป็น ๓๒ ส่วนเท่า ๆ กัน เพื่อประโยชน์อย่างไร? (๖) เข็มทิศที่ใช้บนบก เขาขีดแผ่นกระดาษบอกทิศไว้ที่ไหน? (๗) เข็มทิศที่ใช้ในเรือ เขาขีดแผ่นกระดาษบอกทิศไว้ที่ไหน?

ใจความของเรื่อง

เรือที่เด่นไปมาในทะเลได้อาศัยเข็มทิศเป็นเครื่องนำทาง เพราะปลายข้างหนึ่งของเข็มทิศชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ จึงช่วยให้หาทิศอื่น ๆ ที่ต้องการได้ง่าย

บทที่ ๑๒

ผึ้ง มอญ ๓ ชนิด คือ เจ้าผึ้ง ผึ้งควมู และผึ้งงาน เจ้า
 ผึ้งนั้นคือ ผึ้งควมู มีหน้าที่ออกไข่ ในรังหนึ่ง ก็มีเจ้า
 ผึ้ง เพียงตัวเดียว ผึ้งควมูเกลียดคร้าน ไม่ทำงาน อะไรเลย
 ผึ้งงาน มีหน้าที่ทำรัง และไป เทียวหาน้ำหวาน

น้ำหวานที่ผึ้ง ใช้เป็นอาหาร มีอยู่ที่ โคน กระเปาะ ดอก
 ไม้ ผึ้งไปเที่ยวดูด น้ำหวานนี้ จากดอกไม้ และยังนำ
 มา ผสมเกสร เหลือง ๆ ใน ดอกไม้ มาให้ ลูกอ่อน กิน
 ด้วย น้ำผึ้งที่เรา ได้จากรังผึ้ง ก็คือน้ำหวาน ที่ผึ้งเทีย
 หา มาผสมรวม ไว้ นั่นเอง

คำยากที่ควรอธิบาย

ผึ้ง : แมลงชนิดหนึ่งมีเหล็กใน	เกสร : ละอองดอกไม้
กระเปาะ : ส่วนในดอกไม้ มีรูป นูนกลม	ลูกอ่อน : ลูกเล็ก ๆ
ผึ้ง : สิ่งที่จะเอิบค ๆ	สัตว์ผสม : (อ่านว่า สะสม)
	เก็บรวบรวมไว้

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ผึ้งมีกี่ชนิด? ชนิดอะไรบ้าง? (๒) เจ้าผึ้งคือผึ้ง
 ชนิดใด? มีหน้าที่อย่างไร? (๓) ในรังหนึ่งมีเจ้าผึ้งอยู่กี่ตัว?

- (๕) ผึ้งตัวผู้ทำงานอะไรบ้าง? (๕) ผึ้งงานมีหน้าที่อย่างไร?
 (๖) ผึ้งกินอะไรเป็นอาหาร? (๖) ผึ้งไปเที่ยวดูดน้ำหวาน
 มาจากไหน? (๗) ผึ้งนำเอาผงเกสรเหลือง ๆ ในดอกไม้มาก
 ทำอะไร? (๘) น้ำผึ้งที่เราได้มาจากรังผึ้งนั้นคืออะไร?

ใจความของเรื่อง

ผึ้งมีอยู่ ๓ ชนิด คือ เจ้าผึ้ง มีอยู่เพียงรังเดียว มีหน้าที่
 ออกไข่ ผึ้งตัวผู้ไม่ทำงานอะไร และผึ้งงานมีหน้าที่ทำรัง
 กับไปเที่ยวหาน้ำหวาน น้ำผึ้งที่ได้จากรังผึ้ง ก็คือน้ำหวานที่
 ผึ้งไปเที่ยวดูดจากดอกไม้มากเก็บไว้

บทที่ ๑๓

เหล็กเป็นเจ้า | แห่ง โลหธาตุ | ทั้งหลาย เพราะเหล็กมี
 ประโยชน์ | มากกว่าโลหะธาตุ | อื่น ๆ ทุกชนิด เหล็กเมื่อ
 แรกสุด | ขึ้นมาจากดิน | เป็นก้อน | มีลักษณะ | คล้ายกับหิน
 ขรุขระ | ต้องเอามาป่น | กับ ถ่านหิน | จุดไฟสุ่ม | ทั้งไว้
 หลาย ๆ วัน | เพื่อให้ กำมะถัน | และสิ่งอื่น ๆ | ที่ไม่เป็น
 ประโยชน์ | ไหม้ไฟหมดไป แล้วจึงเอา | ก้อนเหล็กนั้น | ป่น
 กับ กาก ถ่านหิน | และปูนขาว | เติลงไป ถลุง | ใน เตาถลุง

ใหญ่ๆ | อีกครึ่งหนึ่ง และทำท่อ ให้เหล็ก | ที่ตะตายแล้ว |
ไหลลงไป | ใน เบ้าทราย | ที่พินดิน พอเหล็กเย็น | ก็
เป็น | ท่อนใหญ่ๆ | เรียกว่า เหล็กหลอม

คำยากที่ควรอธิบาย

เจ้า : เป็นใหญ่, หัวหน้า

แห่ง : ของ

ถ่านหิน : โลหธาตุชนิดหนึ่งใช้เป็น
เชื้อไฟ

ตุ้ม : กอง

กำมะถัน : ชื่อธาตุชนิดหนึ่งสีเหลือง
ติดไฟง่ายกลืนเหม็นฉุน

กาก : เศษ, ที่เหลือ

ถลุง : ทำโลหะให้ละลายและ
เลือกเอาแต่เนื้อ

เตาถลุง : เตาสำหรับใช้ ในการถลุง
โลหะ

ท่อ : เหล็กหรือไม้หรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีรูป
คล้ายปล้องสำหรับเป็นทางให้
ของเหลวไหลไป

เบ้า : สิ่งที่ยกเป็นรูปสำหรับใช้ในการ
หลอมโลหะ

ทราย : หินเม็ดละเอียด ๆ

เหล็กหลอม : เหล็กชนิดหนึ่ง,

(หลอมแปลว่าทำให้ละลาย
ด้วยไฟ)

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ทำไม จึงว่า เหล็กเป็น เจ้าแห่งโลหะธาตุ ทั้งหลาย ?
(๒) เหล็กเมื่อแรกขุดขึ้นมาจากดินเป็นอย่างไร ? (๓) ที่เขา
เอาก้อนเหล็กปนกับถ่านหินจุดไฟตุ้มไว้หลาย ๆ วันนั้น เพื่อ

ประโยชน์อย่างไร? (๕) เขาตกลงกันเหตักด้วยอะไร? (๕) เขาตกลงเหตักเขาเอาอะไรใส่ปนลงไปด้วย? (๖) เขาทำต่อให้เหตักที่ละลายแล้วไหลไปสู่อะไร? (๗) พอเหตักนั้นเย็น มันเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

เหตักเมื่อแรกขุดขึ้นมาจากดิน เป็นก้อนมีลักษณะคล้ายหิน ต้องจุดไฟจุดจนกำมะถันและสิ่งอื่นๆ ไหม้หมดไป แล้วจึงเอาก้อนเหตักเทลงไปในเตาต้ม เหตักที่ตกลงแล้วเรียกว่าเหตักหลอม

บทที่ ๑๔

การที่เรากรองน้ำ | ก็เพื่อให้ | ของอื่นๆ | ที่ปนอยู่ในน้ำ | หมดไป | คงเหลืออยู่แค่ | น้ำใสๆ อย่างเดียว | เหตุฉะนั้น | เครื่อง กรอง | ที่จะใช้ กรองน้ำ | จึงต้องทำ ด้วยของ | ที่ เป็นรู | ให้น้ำใสๆ | ซึมลงไป | ตามรูของมันได้ | แค่นั้น เอา | สิ่ง | อื่นๆ ไว้

ถ้าจะทำ | เครื่องกรองน้ำ | อย่างง่ายๆ | ก็ให้เอา | กระเบื้อง | ดิน | ที่ใช้มุงหลังคา | วางปัดๆ | กันกระดาดคันไม้ | แล้ว

เขากำน กรวด และทราย ไล่ลงไปเป็นชั้น ๆ ตามลำดับ
 ให้หนา ประมาณ | ชั้นละ ๓ ถึง ๕ | เซนติเมตร ข้อสำคัญ |
 จะต้องหมั่น เปลี่ยน | ทรายชั้นบน | ให้สะอาดอยู่เสมอ

คำยากที่ควรอธิบาย

ก้น : บิด, บัง, ห้าม, ก้น

ชั้น ๆ : ซ้อน กัน ตาม ลำดับ

ลำดับ : การเรียงกันได้ระบียบก่อน

หลัง

ประมาณ : เพียง, ราว, เกะ, คะเน

เซนติเมตร : ชื่อมาตราวัดทางยาว

เปลี่ยน : แลก, ชักย้าย, เอาเก่าออก

เอาใหม่มาแทน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) การที่เรากรองน้ำเพื่อประโยชน์อย่างไร ? (๒)
 เครื่องกรองที่จะใช้กรองน้ำต้องเป็นอย่างไร ? (๓) เครื่อง
 กรองน้ำอย่างง่าย ๆ นั้น ทำอย่างไร ? (๔) ถ่าน กรวด
 และทรายที่จะไล่ลงไปนั้น ต้องให้หนาชั้นละเท่าไร ? (๕)
 ทำอย่างไรทรายชั้นบนจึงจะสะอาดอยู่เสมอ ?

ใจความของเรื่อง

เครื่องกรองน้ำต้องทำด้วยของที่เบา ให้น้ำใส ๆ ซึม
 ลงไปได้ แต่กันเอาสิ่งอื่น ๆ ไว้ วิธีทำเครื่องกรองน้ำอย่าง

ง่าย ๆ ให้เอากระบี่ของดินวางมีครุกันกระถางคันไม้ แล้ว
เอาถ่าน กรวด และทราย ใสลงไปเป็นชั้น ๆ ตามลำดับ

บทที่ ๑๕

เหล็กที่ถลุง | และทำเป็นท่อน | เหล็กหลอมแล้ว ก็ยัง
นำ | เอามาใช้ | ที่เดียวไม่ได้ ต้องเผาให้ละลาย | อีกครั้ง
หนึ่ง | เพื่อให้ถ่าน | และกากถ่านหิน | ที่ปนอยู่ | ใหม่ไฟหมดไป
คงเหลือแต่ | เนื้อเหล็ก อย่างเดียว

เหล็กหลอมแข็ง | แต่เปราะมาก แผล่รีด ไม่ได้ และ
ละลายได้ | ด้วยความร้อน | น้อยกว่าเหล็ก | ชนิดอื่น ๆ ถ้าเอา
เหล็กหลอม | เทลงในเบ้า | มันจะมีรูป | เหมือนเบ้า ฉะนั้นเขา
จึงใช้ | เหล็กชนิดนี้ | หลอมเป็น | เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น กา
ต้มน้ำ กระทะ และหม้อเป็นต้น เสาสะพาน ชั่ม สะพาน
รั้วเหล็ก และสิ่งอื่น ๆ | ที่ต้องการ | ความแข็งแรง | ก็ทำด้วย
เหล็กหลอม

คำยาที่ควรอธิบาย

เนื้อเหล็ก : เหล็กแท้ ๆ, ตัวเหล็ก	รีด : แผล่ให้กว้างออก
แผ่ : ทำให้บาง ให้แบน	ชั่ม : รูปที่หักคล้ายกระโถม

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เหล็กที่ตกลงเป็นก้อนเหล็กหลอมแล้ว เอามาใช้ทำอะไรได้บ้าง ? (๒) ทำไมจึงต้องเผาเหล็กหลอมให้ละลายอีกครั้งหนึ่ง ? (๓) เหล็กหลอมมีลักษณะอย่างไร ? (๔) ถ้าเทเหล็กหลอมลงในเบ้า มันจะมีรูปอย่างไร ? (๕) เหล็กหลอมใช้ทำอะไรได้บ้าง ? (๖) เราทำของที่ต้องการความแข็งแรงด้วยเหล็กชนิดใด ?

ใจความของเรื่อง

เหล็กที่ตกลงและทำเป็นก้อนเหล็กหลอมแล้ว - ต้องเผาไฟให้ละลายอีกครั้งหนึ่งจึงนำมาใช้ได้ เหล็กหลอมแข็งแต่เปราะ แตกหักไม่ได้ และละลายด้วยไฟได้ง่ายกว่าเหล็กชนิดอื่น ใช้หลอมเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ และทำสิ่งที่ต้องการความแข็งแรง

บทที่ ๑๖

เหล็กมี ๓ ชนิด คือ เหล็กหลอม เหล็กพืด และเหล็กกล้า ถ้าเอาเหล็กหลอม | เผาไฟจนร้อนจัด | แล้วตีจนเนื้อเหล็ก | เชื่อมกันดี | ก็จะเป็นเหล็กพืด เหล็กพืดเป็นสิ่งที่

เหนียวและแผ่ได้ ใ้ทำเป็นเครื่องใช้ | ที่ต้องการ | ความ
ทนทาน เช่น โครงสะพาน เครื่องจักร ไซ้ และ ลวดเป็นคัน
ส่วนเหล็กกล้า | ก็ทำจาก | เหล็กหลอมมันเอง แต่เขาเผา
เหล็ก | และคั่นเนื้อเหล็ก | เชื่อมกันสนิท คือ เหล็กกล้า มี ๒
ชนิด คือ เหล็กกล้าหลอม | ใ้ทำปืนใหญ่ | และเครื่องจักร
อย่างดี กับเหล็กกล้า | เชียร์สตีล | ใ้ทำเครื่องมือ | สำหรับ
ตัด | และทำสิ่ง | ที่ต้องการ | ใ้มี สะปรัง

คำยากที่ควรอธิบาย

เหล็กพิด : เหล็กชนิดหนึ่ง ทำเป็น	ลวด : โลหะที่ทำเป็นเส้นกลมยาว
แผ่น ๆ	สนิท : ชิด
เหล็กกล้า : เหล็กชนิดหนึ่งแข็งแรง	ปืน : เครื่องต่อสู้ชนิดหนึ่ง ใ้สำหรับยิง
จิต : มาก, เต็มที่	เชียร์สตีล : เหล็กกล้าชนิดหนึ่ง
เชื่อม : ติดกัน, ห่อกัน, ประสานกัน	เครื่องมือ : สิ่งของสำหรับทำการงาน
ทนทาน : ทนอยู่ได้, มั่นคง	สะปรัง : ของที่เมื่อจับยึดหรือหกดแล้ว
ไซ้ : เหล็กที่เกี่ยวกันเป็นข้อ ๆ เป็น	พอล็อช ก็กลับเข้าอยู่ตาม
สายยาว	รูปเดิมได้เอง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เหล็กมีกี่ชนิด ? ชนิดอะไรบ้าง ? (๒) ถ้าจะทำ

เหล็กหลอมให้เป็นเหล็กพืด ต้องทำอย่างไร ? (๓) เหล็กพืดมีลักษณะอย่างไร ? (๔) เหล็กพืดใช้ทำอะไรได้บ้าง ? (๕) เหล็กกล้าทำมาจากอะไร ? (๖) เหล็กกล้ามีกี่ชนิด ? ชนิดอะไรบ้าง ? (๗) เหล็กกล้าหลอมใช้ทำอะไร ? (๘) เหล็กกล้าเขี้ยวดีดใช้ทำอะไรได้บ้าง ?

ใจความของเรื่อง

เหล็กมี ๓ ชนิด คือ เหล็กหลอม เหล็กพืด และเหล็กกล้า เหล็กพืดกับเหล็กกล้าทำมาจากเหล็กหลอม เหล็กพืดเหนียวและแผ่รีดได้ ใช้ทำเครื่องใช้ที่ต้องการความทนทาน ส่วนเหล็กกล้ามี ๒ ชนิด คือ เหล็กกล้าหลอมกับเหล็กกล้าเขี้ยวดีด ใช้ทำเครื่องใช้ที่ดีๆ

บทที่ ๑๗

งูไม่มีขา มัน เลื้อย ไปได้ | ด้วย ชีโครง | และ เก็ดดี ที่
ท้อง | ของมัน โครง กระดุก ของงู | เป็น ขี้ๆ ข้างหนึ่ง
เป็นรู | อย่างครก อีกข้างหนึ่ง | มีรูปคล้ายดาบ สวมติดต่อกันอยู่
กระดุกทุกข้อ | มีชีโครง | ขี้ดะคู้ งูมีเก็ดดี | อยู่
ทั่วตัว แต่เก็ดดีที่ท้อง | ใหญ่กว่าเก็ดดี | แห่งอื่น ๆ

พันธุ์เด็กและແຫຼມ ເອນ ເຂົ້າວຽງໃນ ໄດ້ດຳລົງຍົດ
ເຍື້ອ | ໃນໝະທີ່ມັນ | ກຳລັງຂຍອກ ງູດຊິນເຍື້ອ | ເຂົ້າໄປທັງ
ດ້ວ ໝະທີ່ມັນ | ກຳລັງອາຫານນັ້ນ ກະຕູກ ສັນ ຫລັງ | ແລະ
ກະຕູກຊີໂກຣງ | ຂອງມັນ | ກໍ່ເກີດອອກຈາກກັນ ເປີດຂ່ວງໃຫ້
ອາຫານ | ດຽງໄປດ້ວຍ | ກະເພາະໄດ້

คำยาบทที่ควรอธิบาย

๕ ເຍື້ອ : ເຄື່ອນໄຫວ, ໄປ, (ໃຊ້ສຳລັບ ສັດທີ່ໄດ້ມີເຫັນ ຕົວຂາວ)	ກະຕູກ : ໂກຣງທີ່ມີຮ່າງກາຍມີລັກສະນະແຂງ ຂັ້ນ ໆ : ກ່ອນ ໆ ລົດກັນ
ຊີໂກຣງ : ກະຕູກສີຂາງທີ່ເຮັດກັນຢູ່ ເບິ່ງຊື່ ໆ	ແຫ່ງ : ທີ່
ເກດຊິດ : ສິ່ງທີ່ຮ້ອນກັນເປັນແຜ່ນ ໆ ເຮັດເກດຊິດປາ	ເອນ : ເອີ້ນ, ເຮ ເຍື້ອ : ອາຫານທີ່ເປັນສັດ ດັນ : ແນວທີ່ຢູ່ນັ້ນຫລັງຈາກສິ່ງຕ່າງໆ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ງູເຍື້ອໄປໄດ້ດ້ວຍອະໄວ ? (๒) ໂກຣງກະຕູກຂອງ
ເປັນອະໄວ ? (๓) ກະຕູກທຸກຂັ້ນມີອະໄວຢູ່ດ້ວຍ ? (๔) ງູ
ມີເກດຊິດຢູ່ຕາມໃດ ? (๕) ເກດຊິດທີ່ທ້ອງມີຂະໜາດຕ່າງກັບເກດຊິດ
ແຫ່ງອື່ນໆ ອະໄວ ? (๖) ພັນຊຸເປັນອະໄວ ? (๗) ງູໃຫ້
ພັນດຳລົງອະໄວ ? (๘) ງູກິນອາຫານອະໄວ ? (๙) ໝະ
ທີ່ມັນກຳລັງອາຫານ ກະຕູກຂອງມັນເປັນອະໄວ ?

ใจความของเรื่อง

งูเลื้อยไปได้ด้วยขี้โครงและเกล็ดที่ทิ้งงูโครงกระดูก
ของงูเป็นข้อ ๆ และมีขี้โครงข้อตะคู้ งูใช้ฟันเป็นเครื่องมือ
ยึดเหยื่อ และกลืนเหยื่อทั้ง ๆ ตัว ขณะที่มันกลืน กระดูก
ของมันเคลื่อนออกจากกัน เปิดช่องให้เหยื่อลงไปสู่กระเพาะ

บทที่ ๑๘

ตีบุก เป็น โลกธาตุสีขาว มี แว่วสุกใส ละเอียดด้วย
ความร้อน ใต้ง่าย และแผ่รังได้ ตีบุกไม่เป็น สนิม และ
เมื่อมัน มัว ก็ ขัด ให้เป็นเงา ใต้ง่าย เหตุฉะนั้น เขาจึง
ใช้ตีบุกสำหรับ เคลือบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทำด้วยเหล็ก วิธี
เคลือบนั้น เขาเอาตีบุก ค้างบนไฟ ให้ละลาย แล้วเอาของ
ที่จะเคลือบ ชุบลงไป พอยกขึ้นมา ก็จะมีตีบุก ติดอยู่ทั่ว
ตีบุกที่หุ้มเหล็กช่วยกันมิให้เหล็กเป็นสนิม นอกจากนั้น
เขายังใช้ ตีบุกแผ่นบาง ๆ ห่อของที่ต้องการ จะไม่ให้ถูก
อากาศ เช่นขนม และ บุหรี่ เป็นต้น

คำยากที่ควรอธิบาย

ตีบุก : โลกธาตุชนิดหนึ่ง คล้ายตะกั่ว มัว : ไม่สุกใส, มิ

แหวว : เจา, แสงวูบวาบ

สุกใส : ใส, สว่าง, กระจ่าง

ด้นิม : ผ่าส้นตาลไหม้ที่เกิดขึ้นตาม

เนื้อเหล็ก เมื่อปล่อยให้ถูก

อากาศขึ้น

ขัด : ทำให้สุกใส

เงา : สุกใส, แหวว

เคลือบ : หุ้มบางๆ, ฉาบ, ทาทั่วๆ

มี : ไม่

บุหรี : ขาววน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) สีสันของตัมบุกเป็นอย่างไร? (๒) ตัมบุกมีลักษณะ
อย่างไร? (๓) เมื่อตัมบุกมีผิว ทำอย่างไรจึงจะเป็นเงา
ได้ชัด? (๔) เขาใช้ตัมบุกสำหรับทำอะไร? (๕) วิธี
เคลือบเขาทำอย่างไร? (๖) ตัมบุกที่เคลือบเหล็กไว้ เป็น
ประโยชน์อย่างไร? (๗) เขาใช้ตัมบุกสำหรับทำอะไรได้อีก?

ใจความของเรื่อง

ตัมบุกเป็นโลหะราคาถูกที่ละลายด้วยไฟได้ง่าย แม้รีดได้ และ
ไม่เป็นสนิม ใช้สำหรับเคลือบของต่างๆ ที่ทำด้วยเหล็ก เพื่อ
กันมิให้เป็นสนิม และทำเป็นแผ่นบางๆ ใช้ห่อของที่ต้องการ
ไม่ให้ถูกอากาศ

บทที่ ๑๔

ตะกั่ว | เป็นโลหะธาตุ | ที่อ่อนมาก จะงอ ตัด หัก
ให้เป็นรูป | อย่างไม่รู้ได้ | และเมื่อถูกไฟ | ก็ละลาย | ได้โดย
ง่าย | แต่มันเป็นของเปราะ | ถ้าดึงเข้า | ก็จะขาด | ออกจาก
กัน | จึงเอามาใช้ | ทำเป็นลวดไม่ได้

ตะกั่ว | ใช้ทำเป็นสิ่งของ | ได้หลายอย่าง เช่นทำเป็น
แผ่น ๆ | ใช้มุงหลังคา ทำรางน้ำ | และท่อน้ำเป็นต้น นอก
จากนั้นยังใช้ | สำหรับ บัดกรี | รอยรั่ว | หรือรอย ทะลุ | ใน
เครื่องใช้ต่าง ๆ | ที่ทำด้วย | โลหะธาตุบางอย่าง | เช่น สังกะสี |
และเหล็กได้ด้วย

ตะกั่วไม่เป็นสนิม | ถ้าถูกอากาศนาน ๆ | จะมี กล้า | แต่
เพียง ผิว ๆ เท่านั้น

คำยาจที่ควรอธิบาย

ตะกั่ว : โลหะธาตุชนิดหนึ่งอ่อนมาก	รอย : ทาง, ขีด
ดึง : ดึงออก, ลากออก, เหนี่ยวออก	รั่ว : ที่ของเหลวอาจไหลเข้าออกได้
ราง : เครื่องสำหรับรองน้ำฝนที่	ทะลุ : เป็นช่องตลอดไป
ชายคา	สังกะสี : โลหะธาตุชนิดหนึ่ง
บัดกรี : ต่อกันให้ติดกัน, เชื่อมให้	กล้า : ไม่สุกใส, มัว
ติดกัน	ผิว : พื้นหน้า ๆ, เปลือกนอก

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ตะกั่วมีลักษณะอย่างไร ? (๒) ทำไมจึงเอา
ตะกั่วมาใช้ทำเป็นลวดไม่ได้ ? (๓) ตะกั่วใช้ทำอะไรได้
บ้าง ? (๔) นอกจากนั้นยังใช้ตะกั่วสำหรับทำอะไรได้อีก ?
(๕) ตะกั่วเป็นพิษเช่นเดียวกับเหล็กหรืออย่างไร ? (๖) ถ้า
ตะกั่วถูกอากาศนาน ๆ จะเป็นอย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

ตะกั่วเป็นโลหะธาตุที่อ่อนมาก จะทำเป็นรูปอย่างไรก็ได้
และละลายด้วยไฟได้ง่าย ไม่เป็นพิษ แต่เพราะ ใช้ทำ
เป็นสิ่งของได้หลายอย่าง และใช้สำหรับบันทึก

บทที่ ๒๐

งมอยู่ ๒ ชนิด คือ งมพิษ | และงมไม่มีพิษ | งพิษ | มีเขี้ยว
อยู่ที่ | ขากรรไกร บน | ๒ ข้าง | และม้หน้าพิษ | อยู่ที่ | ต่อมหน้าลาย |
ซึ่งอยู่ข้างศีรษะ | และโดยมาก | มักมี ดอกจันทน์ | ที่ศีรษะ |
หรือตามตัว | ส่วนงม | ไม่มีพิษนั้น | ไม่มีเขี้ยว | และไม่มีดอก
จันทน์ | ที่ศีรษะ | หรือตามตัวของมัน

งพิษจับสัตว์กิน | ด้วยวิธี | ใช้เขี้ยวกัด | แล้วมันดุน้ำพิษ |

ลงไปก็แผด | ให้สัตว์นั้นตาย ส่วนงูไม่มีพิษ | ใช้วิธี | เอาดา
 ดา | รัด สัตว์ให้ตาย ถิ่นของงู | ทั้ง ๒ ชนิด | ไม่สามารถ |
 ทำอันตราย | ประการใดได้เลย

คำยากที่ควรอธิบาย

ชากรรไกร : กระตักคันคางที่อาชัณ

คันไม้ชะนิดหนึ่ง

ลงได้

ฉีด : ทำให้น้ำพุ่งไป

ค่อมหน้าตาย : เม็ดเล็กๆ ใต้ โคนลิ้น

วัด : วัด, พินิจแน่นอน, บัดแน่นอน

เป็นที่เกิดน้ำลาย

อันตราย : สิ่งร้าย

ดอกจันทน์ : รูปเหมือนดอกของ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) งูมีกี่ชนิด? ชนิดอะไรบ้าง? (๒) งูพิษมีเขี้ยว
 กี่ซี่ และอยู่ที่ไหน? (๓) น้ำพิษของงูมีอยู่ที่ไหน? (๔)
 งูพิษมีก้นดอกจันทน์อยู่ที่ไหน? (๕) งูไม่มีพิษต่างกับงูพิษ
 อย่างไรบ้าง? (๖) งูพิษจับสัตว์กินด้วยวิธีไร? (๗) งู
 ไม่มีพิษจับสัตว์กินด้วยวิธีไร? (๘) ถิ่นของงูทั้ง ๒ ชนิด
 ทำอันตรายได้ประการไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง
 1. จมูมี ๒ ชนิด คือ จมูมีพิษ และจมูไม่มีพิษ จมูมีพิษมีเขี้ยว
 มีน้ำพิษ และโดยมากมักมีดอกจันทน์ จับสัตว์กินด้วย
 วิชกัตให้ตาย ส่วนจมูไม่มีพิษนั้นไม่มีเขี้ยว ไม่มีน้ำพิษ และ
 ไม่มีดอกจันทน์ จับสัตว์กินด้วยวิธีใช้ตาจ้องสัตว์ให้ตาย

บทที่ ๒๑

สังกระต๋เป็น | โทหาชาติขาว | เจือ เขียวฟ้าอ่อนๆ มัน
 เป็นสนิมแต่น้อย และเป็นเพียง | ผิว ๆ เท่านั้น | สังกระต๋ |
 เป็นของเบามาก และแผ่วได้ แต่มันไม่เหนียว | และคง
 ให้ยึด | ไม่ได้ | เหตุฉะนั้นจึงเอา | สังกระต๋มาทำ | เป็นลวด
 ไม่ได้

เขาใช้สังกระต๋ | ทำเป็นแผ่น ๆ | สำหรับมุงหลังคา ทำ
 รางน้ำ ท่อน้ำ กระเบื้องคันทน์ และสิ่งอื่น ๆ | อีกหลายอย่าง
 นอกจากนั้นยังใช้ | สำหรับเคลือบเหล็ก | เพื่อกันมิให้เหล็ก |
 เป็นสนิมด้วย | วิธีเคลือบเหล็ก | ด้วยสังกระต๋ | เขาก็เอา
 เหล็ก | ชุบลงไป | ในสังกระต๋ | ที่กำลังละลาย | เช่นเดียว
 กับวิธี | เคลือบด้วยคัมภี

คำยากที่ควรอธิบาย

เจ้า : ปณ, ระคน

ยัต : ชาวออก

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ดั้งกระดี่เป็นอย่างไร ? (๒) มันเป็นต้นไม้มากน้อยเพียงไร ? (๓) ดั้งกระดี่มีลักษณะอย่างไร ? (๔) เหตุไรจึงเอาดั้งกระดี่มาทำเป็นถวดไม้ได้ ? (๕) เขาใช้ดั้งกระดี่สำหรับทำอะไร ? (๖) นอกจากนั้นยังใช้ดั้งกระดี่สำหรับทำอะไรได้อีก ? (๗) วิชเค็ดอมเหตักด้วยดั้งกระดี่เขาทำอย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

ดั้งกระดี่เป็นโตหธาตุที่เป็นต้นไม้น้อย ๆ แต่วัดได้แต่ตั้งให้ยัดไม้ได้ ใช้ทำเป็นดั่งของได้หลายอย่าง และใช้สำหรับเค็ดอมเหตัก เพื่อกันมิให้เป็นต้นไม้น้อย

บทที่ ๒๒

ทองแดง | เป็นโตหธาตุ | ชนิดเดียว | ที่มีสีแดง | และมีแววสุกใส แต่เป็นต้นไม้น้อย และต้นไม้น้อยทองแดง | มีพิษ

มาก เรียกว่า | กรด สนิมทองแดง | ทองแดง | เป็นของ
เหนียวมาก ยืดได้ และแผ่รีดได้ | ง่ายกว่าโลหะธาตุ | ชนิด
อื่นๆ ใช้สำหรับทำ | เป็นเครื่องใช้บางอย่าง เช่น กัดมันน้ำ
กระทะ และหม้อเป็นต้น | แต่ของที่ทำ | ด้วยทองแดง | มัก
มีโลหะธาตุ | อย่างอื่น | ประสมอยู่ด้วย เช่น สังกะสีทองแดง |
ทำด้วยทองแดง คืบก และสังกะสี | ประสมกัน ระวัง
ทำด้วย | ทองแดงกับคืบก | ประสมกัน และถ้าเอาทองแดง |
ประสมกับ | สังกะสี | ก็จะเป็น ทองเหลือง

คำยากที่ควรอธิบาย

ทองแดง : โลหะธาตุชนิดหนึ่ง	ระวัง : เครื่องสำหรับตีให้เกิดเสียง
กรด : ธาตุประสมมีลักษณะเป็น ของกืด	ทองเหลือง : ธาตุประสมชนิดหนึ่ง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ทองแดงต่างกับโลหะธาตุชนิดอื่นๆ อย่างไร?
- (๒) สนิมของทองแดงเป็นอย่างไร? เรียกว่าอะไร?
- (๓) ทองแดงมีลักษณะอย่างไร? (๔) ทองแดงใช้สำหรับทำอะไรได้บ้าง? (๕) ของที่ทำด้วยทองแดงมักเป็นอย่างไร?
- (๖) สังกะสีทองแดงทำด้วยอะไร? (๗) ระวังทำด้วย

อะไร? (๘) ถ้าเขาทองแดงประสมกับสังกะสีจะเกิดเป็น
อะไรขึ้น?

ใจความของเรื่อง

ทองแดงเป็นโลหะธาตุที่เป็นสนิมได้ง่าย และสนิมทองแดง
มีพิษมาก ทองแดงเป็นของเหนียว ยืดได้ และแผ่รีด
ได้ง่าย ใช้ทำเป็นของใช้บางอย่าง แต่มักประสมด้วยดีบุก
หรือสังกะสีเสมอ ทองเหลืองทำด้วยทองแดงกับสังกะสี
ประสมกัน

บทที่ ๒๓

น้ำมันยาง | เป็นสิ่งที่ได้มา | จากต้นยาง | วิช้เขา | น้ำ
มันยาง | ออกจากต้นยาง | เขาต้อง เจาะ ลำต้น | ให้เป็นบ่อ
แล้วเอาไฟสูบ | ไว้ที่บ่อ | ให้ยางไหลออกมา

น้ำมันยาง | ไม่ละลาย | ปนกับน้ำ | และมันช่วย | รักษา
เนื้อไม้ | ได้เป็นอย่างดี | เหตุฉะนั้นเขาจึง | ใช้น้ำมันยาง |
ทาสีของ | ที่ทำด้วยไม้ | เช่น เรือ เสาในน้ำ เสาเรือน
ฝาเรือน และรั้วไม้ เป็นต้น | เพื่อให้ทนแดด | ทนฝน | และ
ทนน้ำ ชะ | อยู่ได้นาน ๆ | น้ำมันยาง ขึ้น ๆ | เขาเอามา

ประสม | กับไม้ผุ | หรือเปลือก เสม็ด | ทำ ได้ เพราะน้ำ
มันยาง | เป็นสิ่งที่ | ติดไฟได้ง่าย

คำยาบทควรอธิบาย

น้ำมันยาง :	น้ำชัน ๆ ชนิดหนึ่ง	ชัน :	เกือบแห้ง
	ได้มาจากต้นยาง	ผุ :	เนือย, อ่อน
เจาะ :	จุด, ไซ	เสม็ด :	ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ชระ :	ถัง	ได้ :	ของใช้สำหรับจุดไฟให้สว่าง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) น้ำมันยางได้จากไหน ? (๒) วิชเอน้ำมันยาง
ออกจากต้นยาง เขาทำอย่างไร ? (๓) เมื่อน้ำมันยางถูก
น้ำ มันเป็นอย่างไรร ? (๔) เขาใช้น้ำมันยางสำหรับทำ
อะไร ? (๕) ที่เขาใช้น้ำมันยางทำสิ่งของที่ทำด้วยไม้
เพื่อประโยชน์อย่างไร ? (๖) น้ำมันยางชัน ๆ ใช้ทำอะไร
ได้บ้าง ? (๗) เหตุไรเขาจึงใช้น้ำมันยางสำหรับทำได้ ?

ใจความของเรื่อง

น้ำมันยางได้จากต้นยาง น้ำมันยางไม่ละลายปนกับ
น้ำ ใช้สำหรับทำสิ่งของที่ทำด้วยไม้เพื่อให้ทนอยู่ได้นาน ๆ
น้ำมันยางชัน ๆ ใช้ประสมกับไม้ผุหรือเปลือกเสม็ดทำได้

บทที่ ๒๔

เงินเป็นโลหชาคุ | ดีชาว บริสุทธิ มีแวงสุกใส | และ
 ไม่เป็นสนิม คึงให้อยึดได้ | และแผ่รีดได้ | จะทำเป็นรูป |
 อย่งไรก็ได้ | แต่เงินเป็นของ | ที่อ่อนมาก | เมื่อจะทำเป็น
 เหรียญ | หรือของใช้ | จึงต้องประสม | ด้วยทองแดงเงิน
 ทองเป็นโลหชาคุ | ดีเหลือ | เป็นแวงสุกปลั่ง | ไม่เป็น
 สนิม | และดีไม่ | มีกลิ่น | ทั้งเป็นของ | ที่แผ่รีดได้ดี |
 และคึงให้อยึด | ได้มากที่สุด | จะทำเป็นรูป | อย่งไรก็ได้
 แต่ทอง | เป็นของหายาก | และมีราคา | แพงมาก | เขาจึง
 เขามาทำ | เป็นเครื่องประดับกาย | เช่น สายส้อย | และ
 แหวน เป็นต้น

คำยากที่ควรอธิบาย

บริสุทธิ : สะอาด, หอมจืด	กาย : ตัว
เหรียญ : โลหะที่ทำเป็นรูปกลม	สายส้อย : เครื่องแต่งตัวที่ทำ เป็นเส้นยาว ๆ
ปลั่ง : สุกใส	แหวน : เครื่องแต่งตัวที่ทำเป็นรูป วงกลมสำหรับสวมนิ้ว
ประดับ : แต่ง, ทำให้สวยงาม	

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เงินเป็นโลหะธาตุเช่นไร ? (๒) เงินมีลักษณะอย่างไร ? (๓) เหตุใดเมื่อจะใช้เงินทำเป็นเหรียญหรือของใช้ จึงต้องประสมด้วยทองแดง ? (๔) ทองเป็นโลหะธาตุอย่างไร ? (๕) ทองมีลักษณะอย่างไร ? (๖) เราใช้ทองสำหรับทำเป็นอะไรบ้าง ? (๗) เหตุใดเราจึงไม่ใช้ทองสำหรับทำเป็นเครื่องใช้ต่างๆ อย่างโลหะอื่นๆ ?

ใจความของเรื่อง

เงินและทองเป็นโลหะธาตุที่ไม่เป็นสนิม จะคงให้ยืดยาวนาน หรือทำเป็นรูปอย่างใดก็ได้ แต่เงินเป็นของอ่อน เมื่อจะทำได้สิ่งของต้องประสมด้วยทองแดง ส่วนทองมีราคาแพงมาก ใช้ทำเป็นเครื่องประดับกาย

บทที่ ๒๕

อากาศเป็นสิ่งที่ต้องการ เนื้อที่ และมี น้ำหนัก เช่นเดียวกับของอื่นๆ และอากาศมีอยู่ทุกหนทุกแห่งไปตามที่ว่างเปล่า ซึ่งเรารู้ว่าไม่มีอะไรอยู่เลยนั้น แท้จริงมีอากาศอยู่เต็ม หากแต่เราไม่เห็น จะรู้ได้

ก็ต่อเมื่ออากาศ | เคลื่อนไหว ไปมา หรือเมื่อเราไป | ถูก
 ค้างกับอากาศ | เข้าเท่านั้น เราต้อง หายใจ | เอาอากาศ |
 เข้าไปสัปดาห์ | ทั้งเวลาดั้น | และเวลาหลับ | เสมอไป จึง
 จะมีชีวิต | อยู่ได้ ถ้าในโลกไม่มี | อากาศเสียแล้ว มนุษย์
 และสัตว์ | ต่อดจนถึงต้นไม้ | ก็จะทำกัน | ตายหมด

คำยากที่ควรอธิบาย

เนื้อที่ : พื้นที่	เต็ม : พอดี, ไม่พร่อง
น้ำหนัก : ความกดลงของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง	หาค : พระเจิน, แม่
หน : แห่ง, ทาง, หิศ	เคลื่อนไหว : เลื่อนจากที่
ว่างเปล่า : ไม่มีอะไร	ปอด : อวัยวะภายในของร่างกาย สำหรับหายใจ
แท้จริง : ที่จริง, ที่แน่นอน	

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) อากาศเป็นของชนิดใด ? (๒) อากาศมีอยู่
 ตามไหน ? (๓) ตามที่ว่างซึ่งเรามองไม่เห็นอะไรนั้น มี
 สิ่งไรอยู่บ้าง ? (๔) เราจะรู้ได้เมื่อไร ว่ามีอากาศอยู่ตาม
 ที่ต่าง ๆ ? (๕) เราต้องทำอย่างไรจึงจะมีชีวิตอยู่ได้ ?
 (๖) ถ้าในโลกไม่มีอากาศเลย จะเป็นอย่างไรบ้าง ?

ใจความของเรื่อง

อากาศต้องการเนื้อที่และมีน้ำหนักร้อยอย่างของอื่นๆ อากาศมีอยู่ทั่วทุกแห่ง และเป็นสิ่งที่ช่วยให้สิ่งที่มีชีวิต มีชีวิตอยู่ได้ ถ้าในโลกไม่มีอากาศเสียแล้ว มนุษย์และสัตว์จะอดทนถึงขั้นนี้ไม่จะตายหมด

บทที่ ๒๒

หมาจิ้งจอก ตัวหนึ่ง | กำลังปลาดิಕ್ಕอก | จึงไปว่า จ้าง |
 นกกระสา | ให้ช่วยเขา | จะงอยปาก | ล้วงลงไปคาบจ้าง |
 ออกจากคอ | เมื่อนกกระสา | คาบจ้างขึ้นมา | ได้แล้ว | จึง
 ทวง ค่าจ้าง | ฝ่ายหมาจิ้งจอก | ไม่ยอมให้ค่าจ้าง | ตาม
 สัญญา | กลับทำเป็นโกรธ | และ ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน |
 คำราม ว่า | นกกระสา | ถ้าเจ็บ นก | เมื่อจะงอยปาก | ของ
 นกกระสา | อยู่ในคอ | ของหมาจิ้งจอกนั้น | ถ้าหมาจิ้งจอก
 จับ | ก็ตายเปล่า | ที่ปล่อยให้เขาปาก | ออกมาได้ นั้น | เป็น
 ค่าจ้างพอแล้ว | เมื่อนกกระสา | ได้รับคำตอบ | เช่นนั้น | ก็ไม่
 รู้จะว่า | ประการใด | ต้องนิ่งไป

คำยากที่ควรอธิบาย

หมาจิ้งจอก : หมาป่าชนิดหนึ่ง	ทวง : เรียกร้องเอา, เรียกกิน
จ้าง : ให้ทำงานโดยให้ค่าแรง	ค่าจ้าง : ค่าแรงที่ให้ทำงาน
นกกระด่า : นกกินปลาชนิดหนึ่ง	ชบเชียวเคียวฟัน : ทำอาหาร
จะงอยปาก : ปลาชปาก	กัดฟันแรง ๆ
ฉวัด : เอาออกมาจากช่องหรือรู,	คำราม : หัมเสียงขู่
ควัก	กำเห็บ : เขี่ยเห็บ, ลูกลาม
คาบ : เอาปากกับ	จับ : กัด

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) หมาจิ้งจอกมีอะไรติดคอ? (๒) ใครเป็นผู้เอาก้างออกจากคอหมาจิ้งจอก? (๓) ทำไมนกกระด่าจึงช่วยเอาก้างออกจากคอหมาจิ้งจอก? (๔) เมื่อนกกระด่าคาบก้างขึ้นมาได้แล้ว หมาจิ้งจอกให้อะไรเป็นค่าจ้าง? (๕) เมื่อหมาจิ้งจอกไม่ให้ค่าจ้างแล้ว มันทำอาหารอย่างไร? (๖) เมื่อจะงอยปากของนกอยู่ในคอของหมานั้น ถ้ามันจับนกจะเป็นอย่างไร? (๗) ที่มันปลดยให้มันเอาก้างออกมาได้นั้น มันถือว่าเป็นอย่างไร? (๘) ในที่สุดนกกระด่าได้ค่าจ้างอะไรจากหมาจิ้งจอกบ้าง?

ใจความของเรื่อง

หมาจึงจอกว่าจ้างนกกระสาให้ช่วยเหาก้างที่ติดคอออก
เมื่อนกกระสาคาบก้างออกมาได้แล้ว จึงทวงค่าจ้าง หมา
จึงจอกไม่ยอมให้ค่าจ้าง เพราะมันคิดว่าที่มันไม่จ้างนกกระสา
เสียให้ตายนั้น เป็นค่าจ้างพอแล้ว

บทที่ ๒๗

กาตัวหนึ่ง | ขยาก็จะทำตัว | ให้วิเศษ ยิ่งกว่า | เพื่อนกา
ด้วยกัน | จึงเก็บขน | ของนกยูง | ที่ร่วงอยู่ | มาแทรก
แซม | ขนของตัวเอง | แล้วส่องดู | ไปทำเดิน กรีดกราย |
อยู่ข้าง ๆ ฝูงนกยูง | ฝูงนกยูงเห็นว่า | ไม่ใช่พวก ของ
ตน ก็ช่วยกัน | จิกตักจับ | ไล่ให้ออกไป | เสียจากฝูง กา
ได้รับ | ความเจ็บปวด | เป็นอันมาก | จึงบินหนี เล็ดลอด |
ไปซ่อนขนนกยูง | ทั้งเสีย | แล้วกลับไปเข้าฝูง | ของตัวตาม
เดิม เมื่อเพื่อนกา | เห็นกา เยอหยิ่ง | ตัวนั้น | กลับคืนมา |
อยู่ในฝูงอีก | ก็ช่วยกัน | จิกตักจับ | ไล่ให้เข้าพวกด้วย

คำยากที่ควรอธิบาย

วิเศษ : ดี, แปลก

ข้าง ๆ : ริม, ใกล้ ๆ

นกยูง : นกชนิดหนึ่งขนงาม

พวก : หมู่, กลุ่ม

แทรกแซม : เสียบปนเข้าไปใน

ตน : ตัว

ระหว่ง

ขั้ว : ไล่

ถึ : ออกจาก, ทั้ง

เด็ดถอด : แอมซ่อนไป

กรีดกราย : ทำทางหีบโฮ่ง,

เยื่อหุ้ม : อวดดี, จองหอง

ทำอะไรไม่เต็มกำลัง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) กาคั่วหนึ่งอยากทำตัวให้เป็นอย่างไร? (๒) พอภา
คิดเช่นนั้นแล้ว มันทำอย่างไร? (๓) กากอกจากพวก
ของมันไปเดินอยู่ตามไหน? (๔) เมื่อนกยูงเห็นว่าไม่ใช่
พวกของมัน มันทำอย่างไรแก่กาคั่วนั้น? (๕) เมื่อกากู
นกยูงจิกตเคาเจ็บปวดเช่นนั้น มันทำอย่างไร? (๖) พอ
เพื่อนกาเห็นกาเยื่อหุ้มตัวนั้นกลับมาเข้าฝูง มันช่วยกันทำ
อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

กาคั่วหนึ่งอยากทำตัวให้วิเศษกว่าเพื่อน จึงเก็บขนนกยูง
มาแซมขนของตัวเอง แล้วไปเข้าพวกนกยูง ก็ถูกนกยูงช่วยกัน
ขับไล่ออกจากฝูง กาคั่วไปถอนขนนกยูงทง แล้วกลับไป
เข้าพวกตามเดิม ก็ถูกเพื่อนกาขับไล่ไม่ให้เข้าพวกด้วย

บทที่ ๒๘

เข้าวันหนึ่ง | ใน ฤตุนั้น จักจั่น ตัวหนึ่ง | เดิน โขเซ
 มาเห็น | พวก มดง่าม | กำลังช่วยกัน | ขนเมตต์เข้า | ออกฝั่ง
 แดก จึง แวะ เข้าไป | บอกมดว่า | ตัว หิวเต็มทน จะขอ
 เข้ากิน | สักเล็กน้อย มดถามว่า | ในฤตุนั้น | มีเมตต์เข้า
 อุดม จักจั่นไปทำ | อะไรเสีย | จึงไม่หาอาหาร | เก็บไว้
 กิน จักจั่นตอบว่า | ในฤตุนั้น | เที้ยวร้องเพลงเล่น |
 เพลิน ไปวันยังค่ำ | จึงไม่มีเวลา | หาอาหาร เมื่อมดได้
 ยิน | ดังนั้น | ก็ไม่ยอมให้เข้า | แก่จักจั่น และกดทับพูด เย้ย
 ว่า เมื่อจักจั่น | ร้องเพลงเพลิน | ในฤตุนั้น | ก็ควรหัดรำ |
 ในฤตุนั้น | เสียด้วย

คำยาบทที่ควรอธิบาย

ฤตุนั้น : คราว , ส่วนของปี

จักจั่น : แมลงชนิดหนึ่ง

โขเซ : เข้าไปมา , ทั้งตัวไม่ใคร่อยู่

มดง่าม : สัตว์เล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง

แวะ : หยุดตามข้างทาง

หิว : รู้สึกอยากกิน

เต็มทน : ทนไม่ไหว

อุดม : มากมาย

เพลิน : สนุกเรื่อยไป

เย้ย : พูดอย่างตลก, เขาะ

รำ : ทำท่าทางประกอบกับคำร้อง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๓) จักจั่นเห็นพวกมดง่ามกำลังทำอะไร? (๒) มัน
แหวะเข้าไปบอกมดว่าอะไร? (๓) มดถามจักจั่นว่า
อะไร? (๔) จักจั่นตอบมดว่าอะไร? (๕) มดให้
เข้าแก่จักจั่นมากน้อยเพียงไร? (๖) มดกตัญญูเย้ยจักจั่น
ว่าอะไร?

ใจความของเรื่อง

จักจั่นเห็นพวกมดง่ามขนเม่นดีดเข้าออกฝั่งแตก จึงขอ
กิน มดถามว่าเวลามีเม่นดีดเข้ามาก ๆ ทำไมจักจั่นจึงไม่เก็บ
ไว้กิน จักจั่นตอบว่ามีรังเพลิงเพ่งเพลินไป มดไม่ให้เข้า
แก่จักจั่น และกตัญญูเย้ยว่า เมื่อจักจั่นร้องเพลิงแดงแล้วก็
ควรหัดรำด้วย

บทที่ ๒๔

กระต่ายตัวหนึ่ง | เห็น เต่า คดามา | ก็ หัวเราะเยาะ
ว่า | เต่าชาด้นคดมาช้า | เต่าจึง ทำ | ให้กระต่าย | จึง แข่ง
ด้วย | กระต่าย | นึก กระหยิ่ม ใจ | ว่าตัวมีขายาว | อาจวิ่งได้
เร็ว | กว่าเต่ามาก | ก็ตกลง | รับจะวิ่งแข่งด้วย | ทันที | และ

พร้อมใจ กัน | ตั้งให้หมาจิ้งจอก | เป็นผู้ตัดสิน | พอตงมือ
 แข่งขัน | เค้าก็ ก้ม หน้า | คลานไป | โดยไม่หยุด หย่อน
 ส่วนกระต่าย | นึก ทะนง ว่า | ตนวิ่งเร็ว | ก็หยุดนอนเฉย |
 ไม่ออกวิ่ง | ครั้นตื่นขึ้น | กลับจะ ได้ เค้า | ไม่ทัน | จึง รีบ
 กระโจน | ไปโดยเร็ว | ก็เห็นเค้า | ไปถึงที่สัญญา | เสียก่อนแล้ว

คำยาบทที่ควรอธิบาย

เค้า : ตัว ๔ เท้าชนิดหนึ่งขาสั้น ๆ	แข่งขัน : แข่ง, ต่อสู้เพื่อแบ่งเอา
หิวระ : ทำเสียงเมื่อเวลารูสึก	ชนะ
ขมขันหรือขันคิ	ก้ม : โค้งลง, ทำศีรษะให้ต่ำลง
เยาะ : ล้อ, เย้ย	หย่อน : จอบ, น้อยลง
ท้าว : ขวนให้ต่อสู้	ทะนง : ถือดี
แข่ง : ต่อสู้เพื่อแบ่งเอาชนะ	ได้ : ตามไป
กระหิ้ม : ค้าง, อ้อมใจ	รีบ : โดยเร็ว, เร่ง, รีบ
พร้อมใจ : ร่วมใจ, เห็นใจเดียวกัน	กระโจน : กระโดด

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) กระต่ายหิวระเยาะเค้าด้วยเหตุไร ? (๒) เค้าทำให้กระต่ายทำอะไร ? (๓) กระต่ายนึกว่ากระไร ? (๔) เมื่อกระต่ายนึกเช่นนั้นแล้ว มันทำอย่างไร ? (๕) ตัวใดทั้งสอง

ตั้งให้หมาจิ้งจอกเป็นอะไร? (๖) พอลงมือแข่งขัน เค้าทำ
อย่างไร? (๗) ทำไมกระต่ายจึงหยุดนอนเสีย ไม่ออกวิ่ง?
(๘) พอลงมือขึ้น มันทำอย่างไร? (๙) ในที่สุดสัตว์
ตัวไหนไปถึงที่จุดหมายก่อน?

ใจความของเรื่อง

กระต่ายหัวเราะว่าเค้าชาลันคตานช้า เค้าจึงทำให้วิ่ง
แข่งกัน กระต่ายก็ตกลง พอลงมือแข่งขันเค้าคตานไปโดย
ไม่หยุดหย่อน ส่วนกระต่ายนึกว่าตนวิ่งเร็ว จึงหยุดนอน
เสียก่อน ในที่สุดเค้าก็ไปถึงที่จุดหมายก่อนกระต่าย

บทที่ ๓๐

วันหนึ่ง | ในฤดูหนาว | ชาวนาออกไปพบ | งูเห่า นอน
ตัวแข็ง | อยู่บน คันนา | เพราะความหนาว | ก็นึก สมเพช |
อยากจะช่วย | ชีวิตไว้ | จึงจับงูนั้น | ขึ้นมา | เมื่องูเห่า | ได้
ไต่ตัวคน | อบอุ่น เช่นนั้น | ในไม่ช้า | ก็ค่อย ๆ กระดิกตัว |
ขึ้นได้ | ที่ตะนอย | จนแข็งแรงดี | อย่างเดิม | แล้วก็เห่าพ้อ ๆ
และกัดชาวนา | เข้าที่แขน | เป็นแผลลึก | พิษร้าย แฉ่น

ชิมซาบ | เข้าไปโดย รวดเร็ว | ในไม่ช้าชาวนา | ก็ล้มลง
นอนตาย | อยู่ในที่นั้นเอง | เมื่อจะขาดใจ | ชาวนานั้น | ร้อง
ขึ้นว่า | การทำคุณ | แก่สัตว์ร้าย | ให้โทษเช่นนั้น | แลหนอ

คำยากที่ควรอธิบาย

พบ : ปะ, เจอะ

ร้าย : ไม่ดี, ชั่ว

งูเห่า : งูมีพิษชนิดหนึ่ง

ชิมซาบ : แล่นเข้าไปทั่วตัว

คันทา : แนวดินในนาที่พูนขึ้นสำหรับ

รวดเร็ว : เร็วมาก

กันน้ำ

ขาดใจ : หมดลมหายใจ

ดัมเพช : สงสาร, สลดใจ

คุณ : ความดี

อบอุ่น : ก่อนข้างร้อน, ร้อนพอปานกลาง

โทษ : ความผิด

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ชาวนาออกไปพบงูเห่านอนตัวแข็งอยู่ที่ไหน? (๒) เมื่อชาวนาเห็นงูนั้น เขานึกอย่างไร? (๓) พอชาวนานึกเช่นนั้นแล้ว เขาทำอย่างไร? (๔) เมื่องูเห่าได้ไต่ตัวคนอบอุ่นดังนั้น มันเป็นอย่างไร? (๕) งูกัดชาวนาที่ไหน? (๖) พิษร้ายของงูทำอันตรายแก่ชาวนานั้นอย่างไร? (๗) เมื่อชาวนาจะขาดใจ เขาร้องขึ้นว่าอะไร?

ใจความของเรื่อง

ชาวนาพบบงเห่านอนคว้างอยู่เพราะความหนาว ก็นึก
 สัมเพชอยากจะช่วยชีวิตไว้ จึงจับงูขึ้นมา พองเห่ากลับ
 แข็งแรงดั่งเดิม ก็กัดชาวนาเข้าที่แขน พิษร้ายของงูเห่า
 ทำให้ชาวนาตายในไม่ช้า

บทที่ ๓๑

ลา กับหมาจิ้งจอก | สบถ เป็น เกลือก กัน และสัญญา
 ว่า | เวลาตกทุกข์ได้ยาก | จะช่วยเหลือกันเสมอ วันหนึ่ง
 ตัวทั้งสอง | พากันไปหากิน | ในป่า พบ ราชสีห์ | เดินมา
 แต่ไกล จะหลบหนีอย่างไร | ก็ไม่ทัน หมาจิ้งจอกรู้ว่า |
 อันตราย | จะมาถึงตัว จึงรีบวิ่ง | ไปหาราชสีห์ แล้วรับ
 ชาติว่า | จะหาดาให้กิน | ตัวหนึ่ง แต่ขออย่าให้ | ราชสีห์
 ทำร้าย ตัว ราชสีห์รู้เท่า | หมาจิ้งจอก ก็ยอมตกลงด้วย
 หมาจิ้งจอกจึงไป | ลวงดาให้ตก หล่ม แล้วมาบอกราชสีห์ |
 ให้ไปกินดา ราชสีห์ | จับหมาจิ้งจอก | กินเสียก่อน แล้ว
 จึงไปกินดา | ต่อภายหลัง

คำยาบทที่ควรอธิบาย

ดา : ศัตรูพาหนะชนิดหนึ่งรูปคล้าย	หลบ : หลีก, ไม่ให้พบ
ม้าแต่หางเหมือนวัว	ทำร้าย : ทำไม่ดี, ทำอันตราย
สืบถ : สาบาน, ให้คำมั่นสัญญา	รู้เท่า : เข้าใจในอุบาย
เกดข : เพื่อน	ถ่วง : หลอกให้หลงเชื่อ
ตกทุกข์ได้ยาก : ได้รับความลำบาก	หล่ม : ที่ที่มีโคลนลึก
ราชสีห์ : สิงห์โต	ภายหลัง : ที่หลัง, เวลาหลัง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ศัตรูอะไรสืบถเป็นเกดขกัน? (๒) มั่นสัญญา
กันว่ากระไร? (๓) วันหนึ่งศัตรูทั้งสองไปพบอะไรเข้า?
(๔) เหตุไรมันจึงไม่พากันวิ่งหนีราชสีห์? (๕) หมาจึงจอก
วิ่งไปบอกราชสีห์ว่ากระไร? (๖) เมื่อราชสีห์ยอมตกลง
ด้วย หมาจึงจอกทำอย่างไร? (๗) ราชสีห์ทำอย่างไร
แก่ศัตรูทั้งสองนี้?

ใจความของเรื่อง

ดากับหมาจึงจอกสืบถเป็นเพื่อนกัน แต่พอศัตรูทั้งสอง
ไปพบราชสีห์เข้า หมาจึงจอกก็วิ่งไปรับอาสาราชสีห์ว่าจะ
หาดาให้กิน แต่ขออย่าให้ทำร้ายตัว ราชสีห์ตกลงด้วย

หมาจึงจอกจิงดวงตาให้ตกหล่นแล้วไปบอกราชดีห์ ราชดีห์
จับหมาจึงจอกกินเสียก่อน แล้วจึงไปกินดา

บทที่ ๓๒

หมาไล่เนื้อ ตัวหนึ่ง | เมื่อ หนุ่ม ๆ อยู่ | มีกำลังมาก เคย
ไล่ ต้อน เนื้อ | ตามเชิงเขา | ให้เจ้าของเสมอ ครั้นต่อมา
หมา นั้น แก่ตัวเข้า | กำลังก็ ถอย ลง วันหนึ่ง | เจ้าของพา
หมา | ไปไล่ หมูป่า พอหมา | ฉวย คอหมูได้ | เขียวก็หัก |
ฝังจม อยู่ในเนื้อ หมูเลยหนี | รอด ไปได้ เจ้าของมี
ความโกรธ | เป็นกำลัง เอาค้ำ หอก | เข้า ทบ ตีหมา
หมา นั้น จึงร้องว่า การที่หมู หนีไปได้ | ไม่ใช่เพราะมัน
แก่ล้ง | ปล่อยให้หนีไป เป็นด้วยมัน | แก่ตัวลง | พันจันทาน
แรงหมู | ไม่ใช่ขอ ให้เจ้าของ | นึกถึง ความหลัง | และมี
น้ำใจ | ส่งสารมันบ้าง

คำยากที่ควรอธิบาย

หมาไล่เนื้อ :	หมาที่เลี้ยงไว้สำหรับ	ฝัง :	จม, ลงไปคิดแน่นอนอยู่, เอาของ
ไล่ให้ไล่จับเนื้อ		ใส่หลุมแล้วเอาดินกลบ	
หนุ่ม :	มีอายุอยู่ในระหว่างที่กำลัง	จม :	ฝังอยู่, ไม่ลอย
แข็งแรงและตะนอง		รอด :	พ้นไป, พ้นภัย

ดัด : กันให้ไปตามที่ต้องการ

ถอย : น้อยลง, วนไปทางหลัง

หมุ่ : หมูที่อยู่ตามป่า

ฉวย : คว่ำโดยเร็ว, จับโดย
เร็ว

หอก : เครื่องมือชนิดหนึ่งใช้ตำหรับ

แทง

ทูป : ตีลงไป

แก๊ง : ตั้งใจทำให้ผิดความคาดหมาย

ความหลัง : เรื่องราวแต่ครั้งก่อนๆ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) หมาได้เนื้อตัวหนึ่งเมื่อยังหนุ่ม ๆ อยู่เป็นอย่างไร ?
 (๒) มันเคยทำอะไรให้แก่เจ้าของ ? (๓) เมื่อหมานั้น
 แก่ตัวเข้า มันเป็นอย่างไร ? (๔) วันหนึ่งเจ้าของพาหมาไป
 ทำอะไร ? (๕) หมาฉวยคอหมูได้ แต่เหตุไรหมูจึงหนีรอด
 ไปได้ ? (๖) เจ้าของรู้สึกอย่างไร ? (๗) เขาทำอย่างไร
 แก่หมานั้น ? (๘) หมาต้องบอกแก่เจ้าของว่าอะไร ?
 (๙) มันขอให้เจ้าของนึกถึงอะไร ?

ใจความของเรื่อง

หมาได้เนื้อเมื่อยังหนุ่มมีกำลังมาก เคยได้ดัดเนื้อให้
 เจ้าของเสมอ ครั้นหมานั้นแก่ตัวกำลังก็น้อยลง วันหนึ่ง
 เจ้าของพาหมาไปไล่หมูป่า หมาฉวยคอหมูได้ แต่เขี้ยวหัก

หมู่นุญหนีไปได้ เจ้าของโกรธและทุบตีหมา หมาจึงร้องว่าที่
หมู่นุญหนีได้เป็นเพราะมันแก่ตัวลง ขอให้เจ้าของส่งสารมันบ้าง

๐*๐

บทที่ ๓๓

ไก่แจ้ตัว | เกียงกันด้วยเรื่อง | แดน หากิน เมื่อต่าง
ฝ่าย | ต่างไม่ยอมแล้ว | จึงเกิดดกกันขึ้น | ไก่ตัวหนึ่ง | ถูกคม
เคียว | เข้าที่หน้า | เป็นแผลลึก | จะขันสู้ | ต่อไปอีกไม่ไหว
ก็วิ่งหนี | ไปซุกซ่อน | อยู่ท่าม กำแพง ฝ่ายตัวที่ชนะ |
เมื่อเห็นเช่นนั้น | ก็มีใจกำเริบ | บินขึ้นไป | กระพือ ปีก |
โก่ง คอขึ้นเหยียด | อยู่บนกำแพง | ทันใดนั้น | เหลียวตัวหนึ่ง |
กำลังหิว | บิน ผ่าน มาเห็นเข้า | ก็เลย เลี้ยว | เอาไก่ตัวนั้น |
ไปกินเสีย | ไก่ตัวที่แพ้ | เมื่อออกมา | จากที่ซ่อน | ไม่ได้เห็น |
ตัวที่ชนะ | ก็เที่ยว คืบเขิบ | หากินแต่ลำพัง | ได้ตามสบาย

คำยากที่ควรอธิบาย

แดน : เขตต์, แคว้น

เคียว : อวชะส่วนหนึ่งของไถมีรูป

แหลมเรียวออกขึ้นที่เหนือเท้าเบื้องไป

ข้างหลัง ใช้เป็นเครื่องต่อสู้

กระพือ : โบก, ทำให้ลมเกิดขึ้น

โก่ง : โคง

ทันใดนั้น : ในเวลาเดี๋ยวนั้น

เหลียว : นจฬพาทหนึ่ง

ชั้นดี : ต่อสู้เพื่อหมายเอาชนะ

ชุกช่อน : แบนช่อน

มุ่ม : ขอบระหว่างกำแพง ๒ กำแพง

ที่จกดกัน

ผ่าน : อดไป, ข้ามไป

เฉียว : โฉน

คุ้ยเขี่ย : ตะกุก, เขี่ย

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ไก่แจ้ ๒ ตัวเถียงกันด้วยเรื่องอะไร? (๒) เมื่อต่างฝ่ายต่างไม่ยอมแล้ว มันทำอย่างไร? (๓) ไก่ตัวหนึ่งได้รับอันตรายอย่างไร? (๔) เมื่อมันสู้ไม่ไหว มันทำอย่างไร? (๕) เมื่อไก่ตัวที่ชนะเห็นเช่นนั้น มันทำอย่างไร? (๖) สัตว์อะไรบินผ่านมาเห็นไก่ตัวนั้นเข้า? (๗) เหยี่ยวทำอย่างไรแก่ไก่? (๘) เมื่อไก่ตัวที่แพ้ไม่เห็นตัวที่ชนะ มันทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ไก่แจ้ ๒ ตัวเกิดดกกันขึ้นด้วยเรื่องแดนหากิน ตัวหนึ่งสู้ไม่ไหวก็วิ่งหนีไปซ่อนอยู่ที่มุมกำแพง ตัวที่ชนะนั้นก็กำเริบจึงบินขึ้นไปยืนเหยียดย่อมบนกำแพง เหยี่ยวเห็นเข้าก็เฉี่ยวเขาไปกินเสีย ไก่ตัวที่แพ้เลยหากินได้ตามสบาย

บทที่ ๓๔

ลูกแพะตัวหนึ่ง | ไปพบ หมาป่า | เข้ากลางทาง | และ
 หมาป่า | ก็ออกวิ่งไล่ กวาด | เพื่อจะจับกิน | เมื่อลูกแพะ |
 เห็น จวนตัว | จะวิ่งหนี | ไปไม่พ้น | จึงแกล้ง | ทำเป็นใจดี |
 พูดแก่หมาป่าว่า | ไหนๆ มันก็ | จะต้องตายแล้ว | ขอให้
 หมาป่า | ช่วยเป่าปี่ | ให้มันฟัง | ให้เพราะจับใจ | ดังครั้งหนึ่ง
 หมาป่าก็ | ตามใจ | ดวดยี่ได้ | ลูกชิ้น นึ่งยี่ของ | เป่าให้ฟัง
 ส่วนลูกแพะ | ก็ลูกชิ้น | เต็มต่องชา | ให้เข้ากับเตี๋ยยี่ | ทันใด
 นั้น | หมาป่าได้เนื้อตัวหนึ่ง | ได้ยินเสียง | จึงวิ่งมาดู | ครั้นเห็น
 หมาป่า | ก็ไล่กวาดไป | หมาป่า | เลยไม่ได้กิน | ลูกแพะตัวนั้น

คำยากที่ควรอธิบาย

หมาป่า : หม่าชะนิดหนึ่งอยู่ในป่า	เพลงชะนิดหนึ่ง
กวาด : ไล่	เพราะจับใจ : เพราะมาก
จวนตัว : ใกล้ตัว	ตามใจ : ทำตามความพอใจ
ปี่ : หลอดเครื่องสำหรับเป่าให้เป็น	นึ่งยี่ของยี่ : นึ่งชิ้นเข้าทั้ง ๒ ข้าง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ลูกแพะไปพบอะไรเข้ากลางทาง ? (๒) พอหมาป่าเห็นลูกแพะ มันทำอย่างไร ? (๓) เมื่อลูกแพะวิ่งหนีไม่พ้น มันพูดแก้หมาป่าว่าอะไร ? (๔) เมื่อหมาป่าตามใจลูกแพะ มันทำอย่างไร ? (๕) เวลาที่หมาป่าเฝ้ามัน ลูกแพะทำอย่างไร ? (๖) สัตว์อะไรได้ยินเสียงวิ่งมา ? (๗) เมื่อหมาป่าได้เนื้อเห็นหมาป่า มันทำอย่างไร ? (๘) หมาป่าเสียประโยชน์อย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

ลูกแพะไปพบหมาป่าเข้า จะวิ่งหนีก็ไม่พ้น จึงขอให้หมาป่าช่วยเฝ้าให้ฟัง หมาป่าก็ทำตามที่ลูกแพะขอ ร้องหมาป่าได้เนื้อได้ ยินเสียงวิ่งมา เห็นหมาป่าก็ไล่กวัดไป หมาป่าเลยไม่ได้กินลูกแพะ

บทที่ ๓๕

หมาจึงจอกตัวหนึ่ง | กระโจนลงไป | ใน ลำธาร ที่น้ำ กำลัง
ไหล เขียว | เพื่อจะกินน้ำ กระแสน้ำ | พาเอาหมาจึงจอก |
ลอยไปติดอยู่ | ที่ ซอก หินสูงชัน | แห่งหนึ่ง หมาจะขึ้นขึ้น |

ก็ไม่ได้ จึง เกาะ ก้อนหิน | นิ่งอยู่ | แต่พอไม่ให้ | จมน้ำตาย
 ฝ่ายตัว เหลือบ | ก็พากันมา | กัดกินเลือดเป็น กลุ่ม ๆ เม่น
 มาเห็น | นึกสมเพช จึงรับอาสาว่า | จะลงไป | ช่วย บัดให้
 หมาจิ้งจอก | ไม่ยอมให้ช่วย บอกว่าเหลือบฝูงนั้น | กินเลือด
 อิ่ม แล้ว | ก็เกาะอยู่เฉย ๆ ถ้าบัดไปเสีย | เหลือบฝูงอื่นจะ
 มา | กัดกินเลือดอีก ทำให้กตัญญู | ยิ่งขึ้นกว่าเดิม จึง
 ลูบทน | อยู่ตามเดิมไม่ได้

คำยาจกที่ควรอธิบาย

ตำรา : ตำน้ำเสี้ยน ๆ ที่เกิดขึ้นเอง

เขี้ยว : แรง

กระแต้ : ทาง, สาย

ชอก : ช่องแฉก ๆ

ชัน : ตั้งตรงขึ้น, ไม่ลาด

เกาะ : จับ, บิด, เหนี่ยว

เหลือบ : แมลงชนิดหนึ่งกินเลือด

รูปคล้ายแมลงวัน

กลุ่ม : หมู

เม่น : สัตว์ชนิดหนึ่งแสนขบใหญ่และ

แหลมแข็ง

บัด : โบกไป, พัดไป

อิ่ม : รู้สึกว่ากินพอแล้ว, ไม่รู้สึก

อยากกินอีก

เฉย : นิ่ง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) หมาจิ้งจอกกระโจนลงไปในตำราทำไม? (๒) น้ำในตำรานั้นเป็นอย่างไร? (๓) สายน้ำพาเอาหมาจิ้งจอกลอยไปอยู่ที่ไหน? (๔) เมื่อหมาบ้นขึ้นไม่ได้ มันทำอย่างไร? (๕) สัตว์อะไรพากันมากัดกินเลือดหมาเป็นกลุ่มๆ? (๖) เม่นมาเห็นนกอย่างไร? (๗) เม่นรับอาสาจะช่วยทำอะไรให้? (๘) หมาจิ้งจอกไม่ยอมให้ช่วย มันบอกแก่เม่นว่าอะไร?

ใจความของเรื่อง

หมาจิ้งจอกกระโดดลงไปกินน้ำในตำรา สายน้ำพาเอาหมาจิ้งจอกลอยไปติดอยู่ที่ซอกหิน จะขึ้นขึ้นไม่ได้ ต้องเกาะก้อนหินหนึ่งอยู่ ขณะนั้นมดงูเห่ล้อมมากัดหมาจิ้งจอกเป็นกลุ่มๆ เม่นอาสาจะช่วยบดให้ หมาจิ้งจอกไม่ยอม บอกว่าเห่ล้อมฝูงนั้นกินเลือดค่อมแล้วก็เกาะอยู่เฉยๆ ถ้าบดไปเสียเห่ล้อมฝูงใหม่จะมากัดมันอีก ทำให้รำยกว่าเดิม

บทที่ ๓๖

จ้าวตัวหนึ่ง | เทียวเดิน และเล็มหญ้า | ไปถึงริมคู | ที่ อัง
อ่าง | อาศัยอยู่ | เผอิญบัง ทั่ว | ไปเหยียบ ถู | ถู

อี้งอ่าง ครอบ หิ้ง | ตายเกือบหมด เหลืออยู่แต่ตัวเดียว
 พอเมื่องอ่าง | กลับจากไปหาถิ่น ลุกอี้งอ่าง | ก็เล่าให้ฟังว่า
 มีสัตว์ใหญ่โต | ตัวหนึ่ง | มาเหยียบพื้นของ | ของมันตายหมด
 เหลืออยู่แต่มัน | ตัวเดียว แม่เอ้งอ่าง | อยากรู้ว่า | สัตว์นั้น
 จะใหญ่โต | ดังเพียงไหน ก็พองตัว | ของมันขึ้น แล้ว
 ถามลูกว่า | โตเท่าสัตว์นั้น | หรือยัง เมื่อลูกของมัน | บอก
 ว่า | ยังเล็กกว่า | สัตว์นั้นมาก ก็แบ่งตัวให้พอง | มากขึ้น
 ทุกที จนต้องแตกตาย | อยู่กับที่

คำยากที่ควรอธิบาย

แตะเดิม : ถิ่นที่ละเล็กละน้อย	เหยียบ : เดินไปข้างบน
กู : ที่ดินซึ่งขุดเป็นคลองสำหรับล้อม บ้านเมือง	ครอบ : คุกของสัตว์ที่ออกมาคราว เดียวกัน
อี้งอ่าง : สัตว์ชนิดหนึ่งรูปร่างกลม ตัวพองโต	เพียงไหน : เท่าไหน
เผชิญ : เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว	พอง : ทำให้โตขึ้น, ทำให้โป่ง ออก
ย่าง : ถ้าวเท้าเดิน, เดิน	แบ่ง : อดกลืนให้ตัวพองออก

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) วัวเดินดินและเดินหญ้าไปถึงไหน? (๒) วัว
ย่างเท้าไปเหยียบลูกอะไรเข้า? (๓) วัวเหยียบลูกอะไรข้าง
ตายหมดหรืออย่างไร? (๔) พอแม่ช้างงัดกับจากหาหิน
ลูกช้างงัดเอาให้ฟังว่าอะไร? (๕) แม่ช้างงัดอยากรู้อะไร?
(๖) แม่ช้างงัดทำตัวของมันอย่างไร? (๗) มันถามลูกว่า
อะไร? (๘) เมื่อลูกของมันบอกว่ายังเด็กกว่าสัตว์อื่นมาก
มันทำอย่างไรต่อไป? (๙) ในที่สุดแม่ช้างงัดเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

วัวเดินไปเหยียบลูกลูกช้างข้างครกหนึ่งตายเกือบหมด
เหลือตัวเดียว พอแม่ช้างงัดกับมาลูกก็เล่าเรื่องให้ฟัง แม่
ช้างงัดอยากรู้ว่าวัวจะโตสักเพียงไหน ก็พยายามเบี่ยงตัวออก
ไปเพื่อจะให้โตเท่าวัว จนท้องแตกตาย

บทที่ ๓๗

วันหนึ่ง | เวลานั้นดวงอาทิตย์ ๒ ตัวแม่ลูก | พากันไต่ | ลง
ไปหาหิน | ตาม ชายเลน | ขณะที่ไต่ไปนั้น | ลูกออกหน้า |
และแม่ตามหลัง แม่จับตา | อยู่ที่ลูก | สักครู่หนึ่ง แล้ว

ก็ร้องดูว่า | ถูกเดินจุ่มจุ่ม | ซัดเซ ไปมา | ไม่ตรงทาง ทำ
 ให้เสียเวลา | มากไปเปล่าๆ | ถูกปลุกกลับ | ย้อนถาม ว่า
 การที่จะให้เดิน | ตรงทางนั้น | เดินอย่างไร | มันเดินไม่เป็น
 ขอให้แม่ของมัน | ทำตัวอย่าง ให้ดู | สัก ครั้ง หนึ่งก่อน | แต่
 จริงแม่ปู้ | ก็เดินให้ | ตรงทางไม่ได้ | เพราะปู้ยอมเดิน | คด
 ไปคดมา | เป็น ธรรมดา หากแต่มัน | ไม่รู้ สัก | ตัวเองเท่านั้น
คำยากที่ควรอธิบาย

ชายเดิน : เดินเหลวๆ วิบตลิ่ง

จับตา : เพ่งตา ดู, จ้อง

คู้ : ประเดี๋ยว

ดู : พูดว่ากล่าวด้วยความโกรธ

จุ่มจุ่ม : ไม่ว่องไว, ชุ่มชาม

ซัดเซ : โย้ไปโย้มา

ย้อนถาม : ถามทวน, กลับถาม

ตัวอย่าง : สิ่งที่มีขึ้นไว้เพื่อให้สังเกต

อื่นๆ เอาอย่าง, แบบ

คู้ : หึ, หน, คราว

คด : ไม่ตรง, บิด, เบี้ยว

ธรรมดา : สิ่งที่เป็นเอง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) วันหนึ่งเวลาน้ำตงงวด สัตว์อะไรพากันได้ลงไปหา
 กิน? (๒) มันลงไปหากินตามไหน? (๓) มันได้ตามกิน
 ไปอย่างไร? (๔) แม่ปู้ดูถูกของมันว่าอะไร? (๕) ถูก
 ปู้ย้อนถามว่าอะไร? (๖) แม่ปู้ก็เดินให้ตรงทางไม่ได้

เพราะเหตุไร? (๗) ทำไมมันจึงถูกลง เมื่อมันเองก็เดินให้
ตรงทางไม่ได้?

ใจความของเรื่อง

ปู ๒ ตัวแม่ถูกลูกกัดไต่ไปตามชายเลน ลูกออกหน้าแม่
ตามหลัง แม่ปูเห็นลูกเดินไม่ตรงทางก็ร้องเตือนเขา ลูกปฏิเสธ
ให้แม่ของมันเดินให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน ที่จริงแม่ปูก็เดินให้
ตรงทางไม่ได้ แต่มันไม่รู้ตัวตัวเอง

บทที่ ๓๘

หนูฝูงหนึ่ง | ถูกลมพัดวน | อยู่เสมอเป็น นิตย เวลางจะ
ออกไป | เทียวหากิน | ก็ให้ ครั้นคร้าม | แมวดวนั้น | เป็นกำลัง
ถึงแก่พากัน | ขอดอาหาร | ชุกช่อนอยู่ | แค่นิรัง หนูจึง
นัดประชุม | ปรึกษากัน | เพื่อหาวิธี | หลบหลีก | ให้พ้น
อันตราย | จากแมวดวนั้น | เมื่อได้ประชุม | ได้เถียงกัน | อยู่
เป็นนาน ลูกหนูตัวหนึ่ง | จึงออก ความเห็น ว่า | ควรจะเอา
ลูกพรวน | ไปผูกคอแมวไว้ | เพื่อเวลาแมวมา | หนูจะได้ |
ได้ยืนเสียง | พอดีงั้นทีนี้ หนูทุกตัว | เห็นด้วย | แต่ครั้น
จะลงมือ | ทำจริง ๆ | ก็ไม่มี | หนูตัวใด | กล้ารับอาสา |
เอาลูกพรวน | ไปผูกคอแมวเลย

คำยาที่ควรอธิบาย

รวบรวน : ทำให้เกิดความเดือดร้อน	หลบหลีก : หนี, หลีกไปให้พ้น,
นิคย : เสนอ	ไม่ให้พบ
ครันคว้าม : ถลึงเกรง	ความเห็น : ข้อที่นึกเห็น
นคิ : บอกกันไว้, กำหนดกันไว้	ถูกพรวน : เครื่องสำหรับผูกคอสัตว์
	เสียดังกริ่ง ๆ
ประชุม : รวมกัน	กต้ว : อาจ, ไม่กลัว

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๓) หนูฝูงหนึ่งถูกสัตว์อะไรรวบรวนอยู่เสมอ? (๒) เวลาหนูจะออกไปเที่ยวหากิน มันรู้ดีอย่างไร? (๓) เมื่อหนูกลัวแมวเช่นนั้น มันต้องทนลำบากอย่างไรบ้าง? (๔) หนูนักประชุมปรึกษากันด้วยเรื่องอะไร? (๕) ถูกหนูตัวหนึ่งออกความเห็นว่าจะควรทำอย่างไร? (๖) ถูกหนูออกความเห็นให้ทำดังนั้นเพื่อประโยชน์อย่างไร? (๗) หนูตัวอื่นๆ เห็นอย่างไร? (๘) ในที่สุดหนูไม่ได้เอาถูกพรวนไปผูกคอแมว เพราะเหตุไร?

ใจความของเรื่อง

หนูผึ้งหนึ่งถูกแมวรบกวณจนต้องซ่อนอยู่แต่ในรัง หนูจึง
ปรึกษากันเพื่อหาวิธีหนีให้พ้นอันตรายจากแมว ถูกหนูตัวหนึ่ง
ออกความเห็นให้เขาถูกวรจนไปผูกคอแมวไว้ หนูทุกตัวเห็นดี
ด้วย แต่ก็ไม่มีหนูตัวใดกล้ารับอาต่าเขาถูกวรจนไปผูกคอแมว

บทที่ ๓๙

นกอินทรี คู่หนึ่ง | ทำรังอยู่ | บนยอดไม้ — และมีหมาจิ้ง
จอก | ตัวหนึ่ง | ออกมาอยู่ในโพรง | โคนต้นไม้ต้นนั้น วันหนึ่ง
หมาจิ้งจอก | ไปหา | นกอินทรี | จึงบินลงมา | เชิญลูกหมา
จิ้งจอก | ขึ้นไปตัวหนึ่ง | เพื่อจะให้ลูกกิน — หมาจิ้งจอกกลับ
มา | รู้ว่า | นกอินทรี | ถูกลูกไป | ก็ร้องฮั่นวอน | ขอให้
นกอินทรี | ส่งลูกคืน | ฝ่ายนกอินทรี | ก็คิดว่า | หมาจิ้งจอก |
จะทำอันตราย | แก่ตนมิได้ | ก็ไม่ยอมคืนให้ | หมาจิ้งจอก |
จึงไปคาบ คบ | มารวม ไตรัง | นกอินทรี | นกอินทรีก็ตัวรัง |
และลูกของตัว | จะเป็นอันตราย | ก็ต้องยอมคืนลูก | ให้แก่
หมาจิ้งจอก

คำยาแก้ควรวินิจฉัย

นกอินทรี : นกชนิดหนึ่งตัวร้าย

และตัวโตมาก

โพรง : ซ่อง, รู

ตั้งคืน : ขึ้นกลับมาให้

ถีตติ : อวดดี, เชื้อดี

คป : เครื่องจุดไฟอย่างหนึ่ง

รม : ทำให้ร้อนด้วยไฟ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) นกอินทรีตัวหนึ่งทำรังอยู่ที่ไหน? (๒) มีสัตว์อะไร
ออกลูกอยู่ในโพรงโคนต้นไม้ต้นนั้น? (๓) วันหนึ่งเมื่อหมา
จิ้งจอกไปหากิน นกอินทรีทำอย่างไร? (๔) เมื่อหมา
จิ้งจอกรู้ว่านกอินทรีลักลูกไป มันทำอย่างไร? (๕) นก
อินทรียอมคืนลูกให้หมาจิ้งจอกหรือไม่? เพราะเหตุไร?
(๖) เมื่อหมาจิ้งจอกไม่ได้ลูกคืน มันทำอย่างไร? (๗) นก
อินทรีต้องยอมคืนลูกให้แก่หมาจิ้งจอก เพราะเหตุไร?

ใจความของเรื่อง

นกอินทรีทำรังอยู่บนยอดไม้ และมีหมาจิ้งจอกออกลูก
อยู่ในโพรงที่โคนต้นไม้ วันหนึ่งหมาจิ้งจอกออกไปหากิน นก
อินทรีจึงลักลูกหมาจิ้งจอกไปตัวหนึ่ง หมาจิ้งจอกกลับมาขอ
คืนโดยคืนนกอินทรีก็ไม่คืนให้ หมาจิ้งจอกจึงไปคาบคอบมารวม

ไต่รัง นกอินทรีก็ตวัดรังและลูกจะเป็นอันตราย ต้องยอมคืน
ลูกให้แก่หมาจึงจอก

บทที่ ๔๐

ชาวสวนผู้หนึ่ง | เมื่อใกล้จะตาย | ยากสอนลูกของตน |
ให้รู้จัก | การทำสวน | จะได้ดำรง | วงศ์ตระกูลสืบไป
จึงเรียกลูก | เข้ามาพร้อมกัน | แล้วบอกว่า | ทรัพย์สมบัติที่
เขา | จะให้แก่ลูกนั้น | ผังอยู่ในสวน | หลังบ้านทั้งสิ้น | แล้ว
เขาก็ตายไป | ครั้นพอลูก | จัดการ ปลงศพ พ่อ | เสร็จ แล้ว
ดำใจว่าพ่อ | เขาทรัพย์ผัง | ไว้ในสวน | ก็พากัน | เทียวซุก
พรวนดิน | ค้น หาทรัพย์สมบัติ | จนทั่วสวน | ก็ไม่พบ | แต่
การที่เขา | พรวนดินนั้น | ทำให้ต้นไม้ | เจริญงอกงาม | ขึ้น
โดยเร็ว | เมื่อถึงฤดู | ก็มีผล ตก | ลูกชาวสวน | เก็บขายได้
เงิน | มากกว่าปีก่อน ๆ | หายเท่า

ถ้อยคำที่ควรอธิบาย

ไต่รัง : คงไว้, ตั้งอยู่	ทั้งนี้ : ทั้งหมด
วงศ์ตระกูล : เชื้อสาย, เหล่ากอ,	ปลงศพ : เสร็จของศพตาย
ผัง : ผัง	เสร็จ : แล้ว, จบ

ตีบ : ต่อ, ต่อไปข้างหน้า

ค้น : เฝ้าหา

ทรัพย์สินสมบัติ : สิ่งของที่มีราคา

ตก : มาก, หลาย

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เมื่อชาวสวนใกล้จะตาย เขาอยากทำอะไร?

(๒) เขาต้องการทำเช่นนั้น เพื่อประโยชน์อย่างไร? (๓) เขา

เรียกลูกเข้าไปบอกว่ทำอะไร? (๔) พวกลูกคิดว่าพ่อเขา

ทรัพย์สินงี่เง่าที่ไหน? (๕) พ่อเขาจัดการปดงศพพ่อเสร็จแล้ว

เขาทำอย่างไร? (๖) การที่เขาพรวนดินนั้น ทำให้คันไม้

เป็นอย่างไร? (๗) ลูกชาวสวนได้รับประโยชน์อย่างไร

จากคันไม้เหล่านั้นบ้าง?

ใจความของเรื่อง

ชาวสวนเมื่อใกล้จะตาย อยากสอนลูกให้รู้จักการทำสวน

จึงบอกลูกว่าทรัพย์สินสมบัติที่เขาจะให้ ผังอยู่ในสวนหลังบ้าน

ครั้นเขาตายแล้วพวกลูกจัดการปดงศพแล้ว จึงช่วยกันขุดหา

ทรัพย์สินก็ไม่พบ แต่การที่เขาพรวนดินทำให้คันไม้งอกงามเร็ว

และมีผลตกเก็บขายได้เงินมาก

บทที่ ๔๑

ครึ่งหนึ่ง | ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มี มือ ปาก และ
 ฟันเป็นต้น เกิด ทู่เมียงเกียงงอน | กันขึ้นกับท้อง ส่วน
 เหล่านั้น | หากความว่าท้อง | ไม่ได้ทำการอะไร คอยแต่ที่
 จะอึน | อย่างเดียว ส่วนมือปากและฟัน | ต้องทำงาน |
 เหน็ดเหนื่อยเสมอ จึงพากัน | หยุดทำงานเสียหมด | เพื่อ
 จะแฉ่ง | ทรมาน ท้อง | ให้อืดอียาก ในไม่ช้า | ร่างกาย
 ของคนผู้นั้น | ก็ซบ ผอมไป และส่วนที่ คบ คิดกัน | แฉ่ง
 ท้อง | ก็อ่อน เพลีย | กระจวนกระจวายไปด้วย จึงรู้สำนึก
 ทั่วว่า ที่แท้ทุก ๆ ส่วน | ของร่างกาย | ต้องอาศัยกันและกัน
 ถ้าแตก สามีคก็ | กันเสียแล้ว ก็จะต้องความลำบาก | เสียหาย
 ไปด้วยกัน

คำยากที่ควรอธิบาย

ทู่เมียง : หูทะเถาะโตะออกเหตุ

ต่าง ๆ มาทับถม

เกียงงอน : ทำแรงงอน, ไม่ลงรอย,

วังเกียง

เหน็ดเหนื่อย : อ่อนเพลีย

คบ : ร่วมกัน

เพลีย : อ่อน, กำลังน้อยลง

กระจวนกระจวาย : เว้าร้อน, คั่นรน,

กระสับกระส่าย

รู้สำนึก : รู้สึก

ทรมาน : ทำให้ลำบาก

คำถามคือ : ความพร้อมเพรียงกัน

ชูป : ผอม, ชิค

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ส่วนต่างๆ ของร่างกายเกิดทู่เมื่ยงเกียงงอนกันขึ้นกับอะไร? (๒) ส่วนเหล่านั้นหาความว่าต้องเป็นอย่างไร? (๓) ส่วนมือ ปาก และฟัน ต้องทำงานอย่างไร? (๔) ส่วนเหล่านั้นหยุดทำงานเสีย เพื่อประโยชน์อย่างไร? (๕) ในไม่ช้าร่างกายของคนผู้นั้นเป็นอย่างไร? (๖) ส่วนที่คบคิดกันแกดั่งต้องพลอยเป็นอย่างไรไปด้วย? (๗) ส่วนเหล่านั้นรู้ลึกตัวว่ากระไร?

ใจความของเรื่อง

ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายหาความว่าต้องไม่ได้ทำการอะไรคอยแต่จะอิมเท่านั้น จึงพากันหยุดทำงานเสียหมด เพื่อจะแกดั่งต้องให้อคคอยาก ในไม่ช้าส่วนเหล่านั้นก็อ่อนเพลียกระวนกระวายไปด้วย จึงรู้ลึกว่า ความจริงทุกๆ ส่วนของร่างกายต้องอาศัยกันและกัน

บทที่ ๔๒

สมณวัตร : ๗๗๗๗

ไก่ฟ้าตัวหนึ่ง | บินลงมาติด ข่าย | ที่นายพราน จึง ตกไว้
 จะ ดิ้นรน ดังเท่าไร | ก็ไม่หลุด | เมื่อนายพรานเห็นดังนั้น |
 ก็รีบวิ่ง | ไปปลดตาข่าย | แล้วจับไก่ฟ้า | มาข่มไว้ | ไก่ฟ้ามี
 ความกลัว | จนตัวสั่น | ร้อง วิงวอน | ขอให้นายพราน |
 ปล่อยตัวไป | และสัญญาว่า | ถ้าปล่อยให้ | รอดชีวิตไป
 แล้ว | จะไป ล่อลวง พงกเพื่อน | ให้มาติดข่าย | อีกเป็นอัน
 มาก | นายพรานได้ยินดังนั้น | จึงว่า | ผู้ ที่มีใจคด | คิดจะ
 ล่อลวงเพื่อน | ให้มาได้รับ ทุกข์ | เพื่อจะเอา | ชีวิตของคน
 รอด | ผู้เดียวเช่นนั้น | ไม่ควรอยู่หนักแผ่นดิน | จะ เชือด
 คบเสียให้ตาย | ในทันที

คำยากที่ควรอธิบาย

ไก่ฟ้า : นกชนิดหนึ่ง

ข่าย : เครื่องดักสัตว์ชนิดหนึ่ง

ขึง : วาง, ทำให้ตึง

ดิ้นรน : พยายามจะให้หลุดจากที่

กุมขมับ : โศกเศร้า

ปลด : เอาออก

วิงวอน : อ้อนวอน, พยายามขอ

ล่อลวง : หลอกให้หลงเชื่อ

ทุกข์ : ความช้ำ, ความลำบาก

เชือด : ตัด, เฉือน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ไก่ฟ้าบินลงมาติดอะไร? (๒) ไก่ฟ้าพยายาม
 ดันร่นแล้วเป็นอย่างไร? (๓) เมื่อนายพรานเห็นดังนั้น
 เขาทำอย่างไร? (๔) ไก่ฟ้ารู้สึกอย่างไร? (๕) มันร้อง
 ขอลให้นายพรานทำอย่างไร? (๖) มันสัญญากับนายพราน
 ว่าอะไร? (๗) นายพรานพูดว่าไก่ฟ้ามีใจเป็นอย่างไร
 จึงไม่ควรอยู่หนักแผ่นดิน? (๘) เขาจะทำอย่างไรแก่
 ไก่ฟ้าตัวนั้น?

ใจความของเรื่อง

ไก่ฟ้าคิดช่วยของนายพราน มันขอให้นายพรานปล่อยตัว
 ไป โดยสัญญาว่าจะไปต่อตวงพวกเพื่อนให้มาคิดช่วยอีกมาก
 นายพรานพูดว่า ผู้ที่คิดร้ายต่อเพื่อนเพื่อจะเอาชีวิตของตัวเอง
 รอดผู้เดียว ไม่ควรอยู่หนักแผ่นดิน เขาจะรีบเชือดคอ
 มันเสีย

บทที่ ๔๓

คืนวันหนึ่ง | เกิดพายุ กล้า | ต้นไทรใหญ่ต้นหนึ่ง | ทาน
 ลมไม่ไหว | ก็หักโค่นลงหน้า | ไปคิดพวงแขน | อยู่ที่ชาย

ค้าง | แห้งหนึ่ง รุ่งขึ้นต้นไทร | เห็นพงแขม | เป็น ปกติดี |
 ไม่มีหักโค่นเลย จึงถามพงแขมว่า เมื่อคืนก่อนพายุลัด |
 จนพัดเอาต้นไทร | หักโค่น | แต่เหตุไร พงแขม | ซึ่งเป็น
 ต้นไม้เล็ก ๆ | จึงอยู่เป็นปกติ | หรือว่าพายุ | ไม่ได้พัดมา
 ทางนั้น พงแขมตอบว่า พายุพัดมาเหมือนกัน แต่เวลา |
 ที่ลมพัดกล้า | มันพากันเอน | ไปตามลมเลย | ปลดปล่อยให้ลม
 พัดข้ามไป | จึงไม่หักโค่น ต้นไทรจึงนึกว่า ที่มันต้องหัก
 โค่น | ก็เพราะไม่รู้จัก | หลีกเลียง พายุนั่นเอง
คำยากที่ควรอธิบาย

ปกติ : แกร่ง, แข็ง

ไทร : ต้นไม้ใหญ่ชนิดหนึ่ง

แขม : ไม้ชนิดหนึ่งคล้ายขี้

รุ่ง : สว่าง

ปกติ : ตามเดิม, คงที่, เรียบร้อย

เหตุไร : ทำไม, เรื่องเป็นอย่างไร

หลีกเลียง : หนี, หลีกให้พ้น

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) คืนวันหนึ่งเกิดอะไรขึ้น? (๒) ต้นไทรทลาย
 ไหวหรือไม่ อย่างไร? (๓) รุ่งขึ้นต้นไทรเห็นพงแขมเป็น
 อย่างไร? (๔) ต้นไทรถามพงแขมว่าอะไร? (๕) ทำไม
 พงแขมถูกพายุจึงไม่หักโค่น? (๖) ต้นไทรนึกว่าอะไร?

ใจความของเรื่อง

พายุพัดเอาต้นไม้โค่นลอยน้ำไปติดอยู่ที่พงแขม ต้นไม้อีก
ถามพงแขมว่า ทำไมพองแขมถูกพายุจึงไม่หักโค่น พงแขม
ตอบว่า เวลาที่ลมพัดแรง มันเอนไปตามลมเสียจึงไม่หักโค่น
ต้นไม้จึงนึกได้ว่า ที่มันหักโค่นก็เพราะไม่รู้จักหักตัวพายุ

บทที่ ๔๔

ครั้งหนึ่งวัวต่าง ตัวหนึ่ง | ของพ่อค้าเกดื้อ | พลัดตกลงไป |
อยู่ในห้วย | เป็นเวลานาน จนเกดื้อที่อยู่ในค่าง | ถูกน้ำละลาย |
ไปเกือบหมด เมื่อวัวขึ้นมา | ถึงบนบก | รู้สึกเบาหวั่น | จึง
คิดว่า | การลงไปแช่ในน้ำ | ทำให้ของบนหลัง | เบาไปได้
แต่นั้นมา | ถ้าเจ้าของพาต่าง | ไปถึง ห้วยน้ำ แห่งใด | วัวก็
แกดื้อลงนอน | เสียในน้ำ | จนเกดื้อละลายทุก คราว พ่อค้า
เห็น | วัว โกง เช่นนั้น | จึงแกดื้อเขา นุ่น | บรรทุก แทนเกดื้อ
เมื่อวัวพานุ่น | ลงไปแช่ในน้ำ | ก็กดขี่ทำ | ให้มันหนักหวั่น |
หนักกว่าเดิมอีกมาก เจ้าของทำเช่นนั้น | จนวัว เช็ด ไม่กล้า
ลงไปนอน | ในน้ำอีก

คำยาจกที่ควรอธิบาย

ต่าง : เครื่องสำหรับบรรจุทุกสิ่งของที่	โกง : ไม่ซื้อตรง, กด
ห้อยบนหลังวัวและหลังลา	นุ่น : ปุขของผลไม้ชนิดหนึ่งใช้
ห้วย : ถ่าน้ำเล็กๆ	สำหรับขัดที่นอนหรือหมอน
แช่ : จมอยู่	บรรจุทุก : ใส่ลง, บรรจุลง
ห้วงน้ำ : ถ่าน้ำ, ถ่าน้ำที่กว้างใหญ่	เข็ด : กัด, คร้าม
คราว : ที่, หน, ครั้ง	

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) จัวต่างของพ่อค้าเกลือ พลัดตกกลงไปอยู่ที่ไหน ?
- (๒) เกล็ดอยู่ที่ใดในค่างถูกน้ำเป็นอย่างไร ? (๓) พ่อจัวขึ้นมาถึงบนบก มันรู้ดีอย่างไร ? (๔) เมื่อมันรู้ดีเช่นนั้นแล้ว มันคิดอย่างไร ? (๕) แต่นั้นมาถ้าเจ้าของพาต่างไปถึงห้วงน้ำ จัวทำอะไร ? (๖) เมื่อพ่อค้าเห็นจัวโกงเช่นนั้น เขาทำอะไร ? (๗) เมื่อจัวพานั้นลงไปแช่ในน้ำ จัวกลับรู้ดีอย่างไร ? (๘) เจ้าของทำเช่นนั้นจนจัวเป็นอย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

วัวต่างของพ่อค้าเกิดตกลงไปในห้วย จนเกิดอละตายไปเกือบหมด พ่อวัว^๕ขึ้นมาถึงบนบกจึงวิ่ง^๕ดึกเบาหวั้ง แต่นั้นมาถ้าเจ้าของพาต่างไปถึงหัวน้ำ วัวก็ลงนอนเดียวในน้ำจนเกิดอละตายเกือบหมดทุกครั้ง เจ้าของเห็นวัวโง่ จึงเอาน้ำบรรจุทุกแทนเกิดอ เมื่อมันถูกน้ำก็กลับหนักขึ้นกว่าเดิม เจ้าของทำดังนี้จนวัวเซ็ด

บทที่ ๔๕

ชายผู้หนึ่ง ทอดแห | อยู่ริมฝั่งน้ำ | เฝ้ายุ้งตรงนั้น | มี
กุ่มปลา ชุม | ทอดลงไปครั้งหนึ่ง | ก็ได้กุ่มปลา | ขึ้นมามาก ๆ
ถึงที่อยู่บนคัน หวี | ข้างคตลิ่งนั้นเห็นเข้า | ก็นึก ประหลาดใจ
เฝ้าจ้อง ดู | เฝ้ายจน เพลิดเพลิน | ครันตกด้ายเข้า | คน
ทอดแห ด้กหิด | จึงเขาเรือผูกไว้ | แล้วกลับไปในกินอาหาร |
ที่บ้าน ฝ่ายถึง | พอคนเดินลับ ไปแล้ว | ก็ไต่ลงไปเรือ
และจับแหขึ้น | เพื่อจะทอดบ้าง แต่แหเป็นของใหญ่ | เกิน
ตัวถึง | จึง พันเท้าถึง ยุ่งเหยิง | ถึงยังคันรน | แหกยังพัน |
ยุ่งหนักเข้า | ในที่สุด | ถึงก็ พลัดแถมเรือ | ตกลงไป
ในน้ำ และจมน้ำตาย

คำยากที่ควรอธิบาย

ทอด : เหวี่ยง	จ้อง : เพ่งตาดู
แห : เครื่องจับปลาชนิดหนึ่งที่เหวี่ยง	เพ็ดิดเพ็ดิน : สนุกสนาน
ให้แผ่ส่งคลื่นปลาน้ำ แล้ว	ฉับ : พ้นไปจากสายตา
ตั้งขึ้นมา	พิน : รัศมีรอบ
ชุม : มาก	ยุ่งเหยิง : ยุ่งมาก, สับสนกันมาก
หว่า : ต้นไม้ชนิดหนึ่งมีผลเล็ก ๆ	หนักเข้า : มากขึ้น
ประหลาด : แปลก	พาด : ผิด, พลั้ง, เคลื่อน
เผ้า : คอย	แถมเรือ : ริมเรือ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ชายผู้หนึ่งทำอะไรอยู่ที่ไหน? (๒) เขาทอดแหลง
ไปครั้งหนึ่งก็ได้กุ้งปลาขึ้นมามากๆ เพราะเหตุไร? (๓) เมื่อ
ถึงที่อยู่บนคันหว่าเห็นดังนั้น มันนึกอย่างไร? (๔) ถึงทำ
อะไรเสียจนเพ็ดิดเพ็ดิน? (๕) เมื่อคนทอดแหรู้ดีกี่ยว
เขาทำอย่างไร? (๖) พอคนเดินดับไปแล้ว ถึงทำอย่างไร?
(๗) แหเป็นของใหญ่เกินตัวถึง มันให้โทษแก่ถึงอย่างไร?
(๘) เมื่อถึงคันมากเข้า แหเป็นอย่างไร? (๙) ในที่สุด
ถึงตัวนั้นเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ชายผู้หนึ่งทอดแหอยู่ริมฝั่งน้ำ เขาทอดได้กุ้งปลาหลายๆ
 ๕ ครั้ง ถึงที่อยู่บนคันหว่านแล้วจึงลงคนเพ็ดนิ พอดคนทอดแห
 เอาเรือผูกไว้แล้วกลับไปที่กินอาหารที่บ้าน ถึงก็ไต่ลงไปใน
 ๕ เรือ และจับแหขึ้นจะทอดบ้าง แต่แหเป็นของใหญ่เกิน
 ๕ ตัวถึง จึงพันเท้าถึงยุง จนถึงตกน้ำตาย

บทที่ ๔๖

ผิวหนึ่งช่วยป้องกันร่างกายมิให้ได้รับความเจ็บปวด
 และทำหน้าที่สังเห็จ | ออกมาทางรูเหงื่อ แต่ผิวหนึ่ง |
 ลอกออกมาได้ | ที่ละเล็กน้อยเสมอ และเหงื่อไคล | ก็มัก
 จะมี | อยู่ตามผิวหนึ่ง ถ้าปล่อยให้สังเห็จ | จับผิวหนึ่ง
 อยู่ มันจะมีรูเหงื่อเสีย | ทำให้เหงื่อออกไม่ได้ | ตาม
 ปกติ และเราก็จะไม่สบาย เหตุฉะนั้น | จึงต้องหมั่นอาบน้ำ |
 ให้ผิวหนึ่งสะอาด | อยู่เสมอ เวลาอาบน้ำ | ต้องใช้สบู่ |
 ๕ ตัวด้วย เพราะสบู่ | ช่วยทำให้เหงื่อไคล | ซึ่งเป็นมัน | หลุด
 ๕ ไปจากผิวหนึ่ง เมื่ออาบน้ำแล้ว | ต้องใช้ผ้า | เช็ดตัวให้แห้ง
 เพื่อให้ โลหิต | กระจายออกมาได้ | จนถึงผิวหนึ่ง

คำยากที่ควรอธิบาย

ตบ : หลุดออก, ปอกออก

| โถหิต : เลือด

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ผิวหนังเป็นประโยชน์แก่ร่างกายอย่างไร? (๒) ผิวหนังทำหน้าที่ส่งเหงื่อออกมาทางไหน? (๓) ผิวหนังลอกออกมาได้อย่างไร? (๔) ตามผิวหนังมักจะมีอะไรอยู่? (๕) ถ้าปล่อยให้สิ่งเหล่านั้นจับผิวหนังอยู่ มันจะให้โทษอย่างไร? (๖) เราจะต้องหมั่นทำอะไร? (๗) เวลารับน้ำต้องทำอย่างไรด้วย? (๘) ทำไมเวลารับน้ำจึงต้องใช้ตะปูดัว? (๙) ที่ใช้ผ้าเช็ดตัวให้แห้งเมื่ออาบน้ำแล้ว เพื่อประโยชน์อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ผิวหนังส่งเหงื่อออกมาทางรูเหงื่อ แต่ผิวหนังที่ลอกออกมาและเหงื่อใดก็ตามจะมีอยู่ตามผิวหนัง สิ่งเหล่านี้ถ้าปล่อยให้จับผิวหนังจะทำให้เหงื่อออกไม่ได้ จึงต้องหมั่นอาบน้ำให้ผิวหนังสะอาด เวลารับน้ำต้องใช้ตะปูดัว อาบน้ำแล้วใช้ผ้าเช็ดตัวให้แห้ง

บทที่ ๔๗

การตรงต่อเวลา | ย่อมเป็นสิ่งสำคัญ | ในการ ประกอบ |
 กิจการทุกอย่าง แม้แต่การ | ตรงต่อเวลา | ของฤดู | และของ
 ดวงจันทร์ | ที่ขึ้น แรม | ยังเป็นประโยชน์ใหญ่ยิ่ง | สำหรับ
 การ | ทำสวนทำนา | และการทำ ปฏิทิน เราจะต้องฝึกหัดคน |
 ให้เป็นผู้ | ตรงต่อเวลา | ในการไปโรงเรียน ไปทำงาน
 ไปรถไฟ ไปประชุมกัน และในการงาน | อื่นๆ อีก ตลอดจน
 จนถึง | การรับประทานอาหาร | และการนอน เพราะถ้าเรา |
 ไม่ตรงต่อเวลา | ในกิจการเหล่านี้ | เสียแล้ว เราก็ย่อม
 จะเสีย | ประโยชน์ของตัวเอง ทั้งทำให้ผู้อื่น | คูหมิ่น และ
 ยังอาจทำให้เขา | ต้อง พลอย เสียประโยชน์ | ตามไปด้วย

คำยากที่ควรอธิบาย

ประกอบ : ทำ

กิจ : การงาน, ธุรกิจ

ดวง : รูปเป็นวงกลม

จันทร์ : ดวงเดือน

แรม : จากไป, ค้าง

ปฏิทิน : แบบสำหรับดูวันเดือนปี

รถไฟ : ขบวนที่มีล้อและแล่นไปบน

รางด้วยกำลังไอน้ำ

คูหมิ่น : ดูถูก, ประมาท

พลอย : ประสม

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญในการอะไร? (๒) การตรงต่อเวลาของครูเป็นประโยชน์สำหรับอะไร? (๓) การตรงต่อเวลาของดวงจันทร์ที่ขึ้นแรมเป็นประโยชน์สำหรับอะไร? (๔) เราจะต้องเป็นผู้ตรงต่อเวลาในการอะไรบ้าง? (๕) ถ้าเราไม่ตรงต่อเวลาในกิจการเหล่านี้ จะเกิดโทษแก่ตัวเราอย่างไร? (๖) ถ้าเราไม่ตรงต่อเวลา จะทำให้ผู้อื่นนึกอย่างไร? (๗) เราไม่ตรงต่อเวลา อาจเกิดโทษแก่ผู้อื่นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญในการทำการงานทุกอย่าง เราจะต้องฝึกหัดตนให้เป็นผู้ตรงต่อเวลาในการงานต่างๆ เสมอ เพราะถ้าเราไม่ตรงต่อเวลาก็จะเสียประโยชน์ของตัวเอง และทำให้ผู้อื่นนึกดูถูก ทั้งอาจทำให้เขาพลอยเสียประโยชน์ด้วย

บทที่ ๔๘

โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ มีลักษณะกลม | คล้ายผลส้ม
แต่ขรุขระ ถ้าแบ่งโลกออก | เป็น ๔ ส่วนเท่าๆ กัน ก็จะ

เป็นแผ่นดิน | แต่เพียง ๓ ส่วนกว่าๆ นอกนั้นเป็นน้ำทั้งสิ้น
 แผ่นดินแบ่งออก | เป็น ๕ ทวีป คือ อาเซีย ยุโรป
 อเมริกา ออฟริกา และ อีอัสเตรเลีย ทวีปหนึ่งๆ ยัง
 แบ่ง | ออกเป็นหลาย ๆ ประเทศ และประเทศสยามเรา^{นี้} |
 ตั้งอยู่ใน | ทวีปอาเซีย ซึ่งเป็นทวีป | ที่อยู่ทางซีก | ตะวันออก
 ของโลก และมี อาณาเขตต์ | กว้างขวางกว่า | ทวีปอื่นๆ
 ทั้งสิ้น ส่วนพื้นน้ำก็แบ่งออก | เป็นส่วนใหญ่ๆ ๕ ส่วน | คือ
 มหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทร แปซิฟิก มหาสมุทร แอติ
 แตนติก มหาสมุทร อาร์กติก และมหาสมุทร | แอน
 ตาร์กติก

คำยากที่ควรอธิบาย

ทวีป :	ส่วนใหญ่ของโลก	มหาสมุทร :	ทะเลใหญ่
อาเซีย :	ชื่อทวีป	อินเดีย :	ชื่อมหาสมุทรและชื่อ
ยุโรป :	ชื่อทวีป	ประเทศ	
อเมริกา :	ชื่อทวีป	แปซิฟิก :	ชื่อมหาสมุทร
อฟริกา :	ชื่อทวีป	แอติแลนติก :	ชื่อมหาสมุทร
อีอัสเตรเลีย :	ชื่อทวีป	อาร์กติก :	ชื่อมหาสมุทร
อาณาเขตต์ :	ที่ตั้งอยู่ในบังคับ หรือในอำนาจ	แอนตาร์กติก :	ชื่อมหาสมุทร

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) โลกมีลักษณะอย่างไร? (๒) ถ้าแบ่งโลกออกเป็น ๔ ส่วนเท่าๆ กัน จะเป็นแผ่นดินและน้ำอย่างละเท่าไร?
 (๓) แผ่นดินแบ่งออกเป็นกี่ทวีป? ทวีปอะไรบ้าง?
 (๔) ทวีปหนึ่งๆ ยังแบ่งออกเป็นอะไรอีก? (๕) ประเทศสยามตั้งอยู่ในทวีปอะไร? (๖) ทวีปเอเชียอยู่ทางส่วนไหนของโลก? (๗) ทวีปเอเชียมีอาณาเขตกว้างแคบเพียงไร?
 (๘) พื้นน้ำแบ่งออกเป็นกี่ส่วน? อะไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง

โลกกลมคล้ายลูกบอล ถ้าแบ่งโลกออกเป็น ๔ ส่วนเท่าๆ กัน จะเป็นแผ่นดินเพียง ๓ ส่วนกว่าๆ นอกนั้นเป็นน้ำ แผ่นดินแบ่งออกเป็น ๕ ทวีป คือ เอเชีย ยุโรป อเมริกา ออฟริกา และออสเตรเลีย ประเทศสยามตั้งอยู่ในเอเชีย พื้นน้ำแบ่งออกเป็น ๕ มหาสมุทร คือ อินเดีย แปซิฟิก แอตแลนติก อาร์กติก และแอนตาร์กติก

บทที่ ๔๘

พืชมี่ประโยชน์ | สำหรับเคี้ยวอาหาร | ที่รับประทานเข้าไป | ให้ละเอียด
 การที่พื้เสีย | ก็เพราะไม่รักษาพื้ | ให้
 สะอาดเป็นข้อใหญ่ | และเมื่อพื้เสีย | ก็จะทำให้อาหาร | ที่
 รับประทานเข้าไป | พดอยเสียด้วย | เป็นเหตุให้เจ็บป่วยได้
 ถ้ารักษาพื้ | ให้สะอาดอยู่เสมอแล้ว | พื้ก็จะไม่เสีย | ได้
 ง่าย ๆ เลย | เหตุฉะนั้นเราจะต้อง | หมั่น แปรง พื้ให้สะอาด
 และระวังอย่าให้มี | เศษอาหาร | ติดอยู่ตามซอกพื้ | แปรง
 ที่ใช้ดีพื้ | ก็ต้องรักษา | ให้สะอาดด้วย | และต้องมีแปรง |
 ไว้ใช้ประจำตัว | อย่าใช้แปรงร่วมกัน | อีกประการหนึ่ง |
 เมื่อรู้ว่าพื้เสีย | ต้องรีบไปให้แพทย์ | จัดการรักษาทันที

คำยาจที่ควรอธิบาย

แปรง : ถูด้วยแปรง

แพทย์ : หมอรักษาโรค

ประจำ : สำหรับ, จะเพาะ, คงไว้

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) พื้มีประโยชน์อย่างไร ? (๒) เหตุใดพื้จึงเสีย ?
 (๓) เมื่อพื้เสีย จะทำให้อาหารที่รับประทานเข้าไปเป็น
 อย่างไร ? (๔) ถ้าพื้เสีย จะให้โทษแก่เราอย่างไร ?

(๕) ถ้าจะไม่ให้พันธุ์เสีย ต้องทำอย่างไร? (๖) เราจะ
 ต้องทำอย่างไร พันธุ์จึงจะสะอาด? (๗) ต้องรักษาแปลง
 ที่จะใช้ดีพันธุ์อย่างไร? (๘) นอกจากนั้นยังมีข้อสำคัญที่
 เกี่ยวกับแปลงดีพันธุ์อย่างไรอีก? (๙) เมื่อรู้ว่าพันธุ์เสีย
 ต้องทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

พันธุ์เสียเพราะไม่รักษาให้สะอาด และเมื่อพันธุ์เสียก็ทำ
 ให้อาหารที่กินเข้าไปเสียด้วย ต้องหมั่นแปลงพันธุ์ให้สะอาด
 และอย่าให้มีเศษอาหารติดตามซอกพันธุ์ แปลงดีพันธุ์ก็ต้อง
 รักษาให้สะอาด และอย่าใช้แปลงร่วมกัน เมื่อพันธุ์เสียต้อง
 ไปหาแพทย์

บทที่ ๕๐

บ้านจะเป็นที่ | อยู่สุขสบาย | ก็เพราะคนในบ้าน | รักกัน |
 และเอื้อเฟื้อต่อกัน | ถ้าคนในบ้าน | ทะเลาะวิวาท | กันเอง
 เสมอแล้ว | ถึงเป็นผู้มี | และอยู่ในคอกใหญ่โต | ก็
 ไม่ได้รับ | ความสุขอันใดเลย | เหตุฉะนั้น | คนในบ้านจึง
 ควร | ปรานีประนอมกัน | และช่วยกันกระทำ | แต่ความดี

ทุกอย่างไป ถึงเด็กก็มีหน้าที่ | ที่จะต้องกระทำ | ความดี
 ในบ้าน เช่นเด็กโต | ต้องประพฤติตน | ให้เป็น แบบ อย่าง
 ที่ดี | แก่เด็กเล็ก ๆ เด็กชายต้องช่วย | ทำการงาน | ที่พอ
 จะทำได้ เด็กหญิงต้องทำงาน | แทนมารดา | ในเวลาป่วยไข้
 และฝึกหัดตน | ให้เจน กับการงาน | ที่จะต้องทำ | ค่อยไป
 ภายหลัง

คำยากที่ควรอธิบาย

เอื้อเฟื้อ : เผื่อแผ่, ช่วยเหลือ	น้ำใจ
หรือให้มัน	แบบ : ตัวอย่าง
มีมี : มีทรัพย์สินมาก	เจน : ค้นเคย, จิน,ชำนาญ
ปราณประนอม : เอาใจ, ระวัง	ภายหลัง : ภายหลัง, เวลาต่อไป

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) บ้านที่จะอยู่เป็นสุขสบาย คนในบ้านจะต้องทำ
 อย่างไร? (๒) ถ้าคนในบ้านทะเลาะวิวาทกันเองเสมอแล้ว
 จะเป็นอย่างไร? (๓) เมื่อเป็นดังนี้ คนในบ้านควรทำ
 อย่างไรบ้าง? (๔) เด็กโตต้องประพฤติตนอย่างไร?
 (๕) เด็กชายควรช่วยทำการงานเช่นไร? (๖) เด็กหญิง
 จะต้องทำอย่างไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง

บ้านจะเป็นที่อยู่คู่ชดสายก็เพราะคนในบ้านรักกันและ
เชื่อเฟือต่อกัน ถ้าทะเลาะวิวาทกันเองเดี๋ยวก็จะมี^๕ความ^๕สู้^๕
เพราะฉะนั้นทุก ๆ คนที่อยู่ในบ้านจึงควรช่วยกันกระทำแต่ความ
ดีทุกอย่าง

บทที่ ๕๑

หญิงคนหนึ่ง | มีบุตรคนเดียว | เธอจึงรักใคร่มาก | และ
ซื่อของต่าง ๆ | มาให้เล่น | วันหนึ่งหญิงนั้น | มีธุระ | จะไป
นอกบ้าน | จึง กำชับ บุตร | ไม่ให้ซุกซน | ถ้า ซึน ซุกซน |
กลับมาเขาจะตี | แต่เด็กนั้นไม่เชื่อฟัง | พอมารดาออกจาก
บ้าน | ก็เที่ยวค้น | ของต่าง ๆ เล่น | ในที่สุด | ไปพบไม้
ขีดไฟ | ทั้งอยู่ กลัก หนึ่ง | ก็จับขึ้นมาขีดเล่น | ไม่ขีดไฟ |
ถูจนทั้งกลัก | เด็กตกใจ | ทั้งไม่ขีดไฟ | ลงบนกองกระต่าย
กระต่ายติดไฟ | เผลอ ลูกฮือ ขึ้น | โหม้เลือดผ่าของเขา | ไป
หล่นคว | เขาตกใจ | ร้องไห้โฮ ๆ | พอมารดากลับมาถึง |
จึงช่วยดับทัน | หาไม้เด็กนั้น | จะต้องถูกไฟ ครอบ คาย

คำถามที่ควรอธิบาย

กำชับ : สั่งซ้ำ

ถูกยื้อ : คิคมกขิ่น

ขึ้น : ผ่าฝืน, ไม่ทำตาม

ครอก : เสา, ลวก

กลัด : กล่อง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) หญิงในเรื่องนี้มีบุตรกี่คน? (๒) เขารักใคร่
บุตรของเขามากน้อยเพียงไร? (๓) วันหนึ่งหญิงนั้นมีธุระ
จะไปที่ไหน? (๔) เขาตั้งบุตรของเขาว่าอะไร? (๕) พอ
มารดาออกจากบ้าน เด็กนั้นทำอย่างไร? (๖) เมื่อเด็ก
ไปพบกติกไม้ขีดไฟ เขาทำอย่างไร? (๗) ไม้ขีดไฟ
กติกนั้นเป็นอย่างไร? (๘) เด็กทั้งไม้ขีดไฟลงไปที่ไหน?
(๙) กระดาษติดไฟแล้วเป็นอย่างไร? (๑๐) ถ้ามารดา
กลับมาช่วยไม่ทัน เด็กนั้นจะเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

หญิงผู้หนึ่งเมื่อจะไปธุระ ได้ตั้งบุตรไว้ไม่ให้ชน แต่
บุตรไม่เชื่อ พอมารดาออกจากบ้านก็เที่ยวค้นของเล่น เขา
พบไม้ขีดไฟก็จับมาขีดเล่น ไม้ขีดไฟลุกขึ้นทั้งกติก เดี่ยวไหม้

กระต่ายและเสื้อผ้าของเขา เขาร้องให้ มารดากลับมาช่วย
 ดับทัน เด็กจึงไม่เป็นอันตราย

บทที่ ๕๒

เครื่องนุ่งห่มช่วย | ประดับประดา ร่างกาย | ให้ดูงดงาม
 และช่วยบ่มกันร่างกาย | ให้พ้นจากความร้อนหนาว | ทั้งปวง
 แต่เราจะต้องนุ่งห่ม | แต่พอรู้ ดีกว่า | ร่างกายอบอุ่นเท่านั้น
 และต้องคอยเปลี่ยน | ใช้เครื่องนุ่งห่ม | ตามความร้อนหนาว
 อีกประการหนึ่ง | ควรนุ่งห่มให้สะอาด | และเรียบร้อยพองาม
 ตา เครื่องนุ่งห่มทุกอย่าง | ที่จะใช้ | เช่นเสื้อและ รองเท้า |
 ก็ควรให้มีขนาด | พอเหมาะกับร่างกาย | จึงจะได้รับความสุข
 ถ้าใช้เครื่องนุ่งห่ม | ที่คับ | หรือนุ่งห่ม | บีบรัดร่างกายเกินไป
 ก็จะทำให้เกิด นัง และทำการงาน | ไม่สะดวก ทั้งให้โทษ
 แก่ร่างกาย | และ อวัยวะภายใน | มากด้วย

คำยากที่ควรอธิบาย

ประดับประดา : แต่ง, ทำให้

สวองาม

ทั้งปวง : ทั้งหมด, ทั้งสิ้น

รองเท้า : เกือก

คับ : แน่น

สะดวก : ง่าย, ไม่ติดขัด

อวัยวะ : ส่วนของร่างกาย

ภายใน : ข้างใน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เครื่องนุ่งห่มช่วยประดับประดาร่างกายให้เป็นอย่างไร? (๒) เครื่องนุ่งห่มช่วยป้องกันร่างกายให้พ้นจากอะไร? (๓) เราจะต้องนุ่งห่มมากน้อยเพียงไร? (๔) ต้องเปลี่ยนใช้เครื่องนุ่งห่มตามอะไร? (๕) เราควรนุ่งห่มอย่างไร? (๖) เครื่องนุ่งห่มทุกอย่างที่จะใช้ ต้องเป็นอย่างไร จึงจะได้ความสุข? (๗) ถ้านุ่งห่มมีบริวารร่างกายเกินไป จะให้โทษอย่างไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง

เครื่องนุ่งห่มช่วยทำให้ดูงดงามและช่วยป้องกันความร้อนหนาว แต่จะต้องนุ่งห่มพอรู้ ดีขอบอก และคอยเปลี่ยนเครื่องนุ่งห่มตามความร้อนหนาว ควรนุ่งห่มให้สะอาดและเรียบร้อย เครื่องนุ่งห่มทุกอย่างต้องให้มีขนาดพอเหมาะกับร่างกาย และอย่านุ่งห่มให้คับหรือมีบริวารร่างกาย

บทที่ ๕๓

คนเราควรจะมี | ความกตัญญู | คือรู้คุณของผู้ | ที่ทำ
แล้วแก่ตน | เช่นพระมหากษัตริย์ | ทรงปกครองเรา | ให้

ได้รับความ ร่มเย็น บิฑามารดา | เลี้ยงรักษาเรามา | แต่
 น้อยจนใหญ่ ครูอาจารย์ | ให้ความรู้แก่เรา | และสอนให้ |
 คิด ชอบ ทำชอบ เหล่านี้ฉันว่า | มีบุญคุณ | แก่เราทั้งสี่
 แม้แต่สัตว์ ที่เลี้ยงไว้ | ใช้ทำการงาน | ก็นับว่ามีบุญคุณ | แก่
 เราเหมือนกัน เหตุฉะนั้น | ไม่ว่าจะเป็นคน | หรือสัตว์ ก็ตาม
 ถ้ามีบุญคุณ | แก่เราแล้ว เราก็ควร ระลึก ถึง | อยู่เสมอ
 และความกตัญญู | จะเป็นผล สำเร็จ | ไปได้ก็โดย | ความกต
 เวที คือตอบแทนคุณของผู้ | ที่ทำแล้วแก่ตน

คำยากที่ควรอธิบาย

มหา : ใหญ่

กษัตริย์ : พระเจ้าแผ่นดิน

ทรง : เป็นคำที่ใช้หน้าคำที่

แสดงอาการของเจ้านาย

ปกครอง : ดูแล, รักษา, ควบคุม

ร่มเย็น : เป็นสุข

ชอบ : ถูกต้อง

ระลึก : คิดถึง, นึกถึง

ดำไว้ : แล้ว, จบ, เสร็จ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ความกตัญญูคืออะไร? (๒) พระมหากษัตริย์
 ทรงมีพระคุณแก่เราอย่างไร? (๓) บิฑามารดามีคุณแก่

เราอย่างไร? (๔) ครูอาจารย์มีคุณอย่างไร? (๕) สัตว์
ที่เลี้ยงไว้ใช้ทำการงานมีคุณแก่เราบ้างหรืออย่างไร? (๖) ถ้า
ผู้ใดมีบุญคุณแก่เราแล้ว เราควรทำอย่างไร? (๗) ความ
กตัญญูจะเป็นผลสำเร็จไปได้โดยอะไร? (๘) กตเวทิต์คือ
อะไร?

ใจความของเรื่อง

คนเราควรกตัญญู คือรู้คุณของผู้ที่ทำแล้วแก่ตน ไม่
ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ถ้ามีคุณแก่เราแล้ว ก็ต้องระลึกถึง
อยู่เสมอ และควรแสดงกตเวทิต์ คือตอบแทนคุณของผู้ที่
ทำแล้วแก่ตนด้วย

บทที่ ๕๔

ประเทศสยาม | ตั้งอยู่ใน ท่ามกลาง | ของ คาบสมุท |
อินโดจีน | ซึ่งยื่นออกไปทาง | ทิศตะวันออก เฉียง ใต้ | ของ
ทวีปเอเชีย | มีพื้นที่ประมาณ | ๕ แสน กิโลเมตร | ตาราง
เหลี่ยม | อาณาเขตทิศเหนือ | จดประเทศ | พม่า และ
ญวน | ทิศใต้จด อ่าว สยาม | และประเทศ มะลายู | ของ
อังกฤษ | ทิศตะวันออก | จดประเทศ | ญวนและ เขมร | ทิศ

ตะวันตก | จมบาดัมมุตินเดีย | และประเทศพม่า มีแม่น้ำ
สำคัญๆ | เช่น | แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำ
แม่กลอง เป็นต้น

การปกครอง | ของประเทศสยาม | แบ่งออกเป็น มณฑล
จังหวัด อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน ตามลำดับ
เมืองหลวง ตั้งอยู่ที่ | จังหวัด พระนคร | ซึ่งอยู่ริมฝั่งซ้าย |
ของแม่น้ำเจ้าพระยา

คำยาที่ควรอธิบาย

ท่ามกลาง : ที่ตรงกลาง, ระหว่าง	เขมร : ชื่อประเทศ
กลาง	เจ้าพระยา : ชื่อแม่น้ำ
คาบสมุทร : แผ่นดินที่ยื่นออกไป	ท่าจีน : ชื่อแม่น้ำ
ในทะเล, แหวน	แม่กลอง : ชื่อแม่น้ำ
อินทจีน : ชื่อคาบสมุทร	มณฑล : จังหวัดหลายๆ จังหวัด
เฉียง : ทะแ่ง	รวมกัน
กิโลเมตร : ชื่อมาตราวัดทางยาว	จังหวัด : เมือง, อำเภอหลายๆ
ตารางเหลี่ยม : เนื้อที่ที่เป็นรูป	อำเภอรวมกัน
๔ เหลี่ยมมีด้าน ๔ ด้านเท่ากัน	อำเภอ : ตำบลหลายๆ ตำบล
และนับเป็นมุมฉากทุกมุม	รวมกัน

พม่า : ชื่อประเทศ

ญวน : ชื่อประเทศ

ข้าว : ส่วนของทะเลซึ่งอยู่เว้าเข้าไป
ในแผ่นดิน

มลายู : ชื่อประเทศ

อังกฤษ : ชาวยุโรปชาติหนึ่ง

ตำบล : หมู่บ้านหลาย ๆ หมู่บ้าน

รวมกัน

หมู่บ้าน : บ้านหลาย ๆ บ้านรวมกัน

เมืองหลวง : เมืองใหญ่

พระนคร : ชื่อจังหวัด, เมืองใหญ่

ที่พระเจ้าแผ่นดินอยู่

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ประเทศสยามตั้งอยู่ตรงส่วนไหนของทวีปเอเชีย ?
- (๒) ประเทศสยามมีพื้นที่ประมาณกี่เท่าไร ? (๓) อาณาเขตทิศเหนือจรดประเทศไหน ? (๔) ทิศใต้จรดอะไร ?
- (๕) ทิศตะวันออกจรดประเทศไหน ? (๖) ทิศตะวันตกจรดอะไร ? (๗) มีแม่น้ำสำคัญ ๆ เช่นแม่น้ำอะไรบ้าง ?
- (๘) การปกครองของประเทศสยามแบ่งท้องที่ออกอย่างไร ?
- (๙) เมืองหลวงของประเทศสยามตั้งอยู่ที่ไหน ?

ใจความของเรื่อง

ประเทศสยามตั้งอยู่กลางคาบสมุทรอินโดจีน มีพื้นที่
ประมาณ ๕ แสนกิโลเมตรตารางเหลี่ยม มีแม่น้ำสำคัญ ๆ
เช่นแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง การ

ปกครองแบ่งออกเป็นมณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และ
หมู่บ้าน เมืองหลวงตั้งอยู่ที่จังหวัดพระนคร

บทที่ ๕๕

เมื่อจะซักผ้า | ต้องหาเครื่องมือ | สำหรับใช้ เช่น กระจับ
ถัก กระดานคราด มาให้ครบ และต้องแยกเสื้อผ้า |
ออกซักเป็นพวกๆ | คำนี้นี้คือ ผ้าขาว ผ้าสี ผ้าแพร ผ้า
สักหลาด ผ้าชนิดต่าง

วิธีซักผ้าขาว | ให้เอาผ้าขาว | ลงซักในน้ำ ใช้กระจับฟอก
ให้ทั่ว ขยี้ หรือ ฟาด | และจับไปมา | บนกระดานคราด |
จนหมดคราบสกปรก แล้วจึงเปลี่ยนน้ำ | ซักให้หมดสระ
และ บิด น้ำให้แห้ง

เสื้อผ้า | ที่สกปรกมาก ๆ | และเสื้อผ้าของคน | ที่เป็นโรค
ติดต่อ | ต้องต้ม | จึงจะสะอาดดี วิธีต้มให้เอา | เสื้อผ้าที่
จะซัก | ใส่ลงไปต้ม | กับสระบู๊ขึ้น เด็ก ๆ และปล่อยให้
น้ำเดือด | อยู่ราว ๑๕ นาที | แล้วจึงซัก

คำยาจกที่ควรอธิบาย

กระดานควาต : เครื่องมือสำหรับ

ชักผ้า

ควาบ : ถ้วย

ด้กัทดาก : ผ้าที่ทอด้วยขนสัตว์เนื้อ

ละเอียดและอ่อนนุ่ม

ชย : ขอ้า, นีบ, บิ

ฟาด : จับหวดลงไป, เหวี่ยง

บิค : จับหมุนไปเป็นเกลียว

ชิน : อัน, ท่อน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) เครื่องมือสำหรับใช้ในการชักผ้ามีอะไรบ้าง?
- (๒) ต้องแยกเสื้อผ้าออกชักเป็นพวก ๆ อย่างไรบ้าง?
- (๓) ถ้าจะชักผ้าขาว ที่แรกต้องทำอะไร? (๔) เมื่อใช้ตะปูฟอกผ้าแล้ว ทำอย่างไรต่อไป? (๕) เมื่อชยผ้าจนสะอาดดีแล้ว ต่อไปต้องทำอะไร? (๖) ผ้าชนิดใดบ้างที่ต้องต้มจึงจะสะอาดดี? (๗) วิธีต้มผ้าทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ต้องแยกเสื้อผ้าออกชักเป็นพวก ๆ วิธีชักผ้าขาวให้เอาผ้าตงชักในน้ำ ใช้ตะปูฟอก ชยผ้าให้สะอาด แล้วจึงเอาตง

ชักในน้ำจนหมดละมู... เสื้อผ้าที่สกปรกมาก ๆ และเสื้อผ้าของ
คนที่เปื้อนโรคติดต่อ ต้องต้มจึงจะสะอาดดี

บทที่ ๕๖

ความ สุจริต นั้นคือ | ไม่หลอกลวงใคร และไม่ทำผิด |
คิดร้ายต่อผู้ใด คนสุจริต | ย่อมเป็นที่ ไว้วางใจ | ของคน
ทั้งหลาย จึงมีผู้ รัก | และส่ง สารา มีผู้ นับหน้าถือตา
และเมื่อถึงคราว | ตกทุกข์ได้ยาก | ก็มีผู้ ช่วยเหลือ | ประคับ
ประคอง | ให้ได้รับความสุข ฉะนั้นจึงนับได้ว่า | ความ
สุจริต | เป็นความประพฤติ | ที่ประเสริฐ ที่สุด | อย่างหนึ่ง

ส่วนผู้ที่ประพฤติดน | เป็นคนไม่สุจริต เช่นลักเล็ก
ขโมยน้อย และ ลอบ ลัก | คัดลอกแบบ เหล่านี้ ย่อม
ไม่มีผู้ นับถือ | หรือ นิยมคบค้า ด้วย เพราะไม่เป็นที่
ไว้วางใจได้ เมื่อถึงคราวรับทุกข์ | ก็จะไม่มี | ใครช่วย
เหลือ | และส่ง สารา

คำยากที่ควรอธิบาย

สุจริต : การประพฤติ

ประเสริฐ : ที่ที่สุด

ไว้วางใจ : ไว้ใจ, เชื่อถือ

ลอบ : แอบ

นับหน้าถือตา : นับถือ

ประทับประคอง : พะยงไว้,

ระวังไว้, บำรุง, เลี้ยงดู

นิยม : ชอบ, นับถือ

คบค้า : ชอบพอ, รักใคร่, ร่วม

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ความสุจริตนั้นคืออะไร? (๒) ทำไมคนสุจริต
จึงมีผู้รักและสงสาร? (๓) นอกจากนั้นคนสุจริตยังได้รับ
ผลอย่างไรอีก? (๔) ความสุจริตนับว่าเป็นความประพฤติดี
เช่นไร? (๕) ทำอย่างไรบ้างที่เรียกว่าความไม่สุจริต?
(๖) คนไม่สุจริตได้รับผลร้ายอย่างไร? (๗) เหตุไรคน
ไม่สุจริตจึงไม่มีผู้ นับถือหรือคบค้าด้วย? (๘) คนไม่สุจริต
เมื่อถึงคราวรับทุกข์ จะเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

คนสุจริตเป็นที่ไว้วางใจของคนทั้งหลาย จึงมีผู้รัก
สงสาร นับถือ และช่วยเหลือเมื่อได้รับทุกข์ ส่วนคนไม่
สุจริตไม่เป็นที่ไว้วางใจได้ จึงไม่มีผู้รัก สงสาร นับถือ หรือ
ช่วยเหลือเมื่อได้รับทุกข์ นับว่าความสุจริตเป็นความประพฤติดี
ที่ควรทำอย่างหนึ่ง

บทที่ ๕๗

เขาเล่าว่า มีเด็กไทยหลายคน | ไปเล่าเรียน | อยู่ใน
โรงเรียน | ของชาวต่างประเทศ | แห่งหนึ่ง เมื่อโรงเรียน |
จะหยุดปลายปี | ครูจัดให้มี | การ รื่นเริง และได้แขวน |
ธงชาติ ของเขา | ขึ้นไว้รอบสนาม แต่ธงชาติไทย | หาได้
แขวนไม่ พวกนักเรียนไทย | จึงไม่ไปเข้า | ประชุมด้วย
ครูเรียกหัวหน้า | นักเรียนไทย | ไปถามว่า | ทำไมจึงไม่ไป |
เข้าประชุมการรื่นเริง หัวหน้านักเรียนไทย | ตอบว่า การ
ที่พวกเขา | ไม่ไปเข้าประชุม ก็เพราะครู | ไม่ได้แขวนธง
ชาติไทย | ขึ้นไว้ด้วย พวกเขากลัวว่า | เป็นการดกดขี่ชาติ เมื่อ
ครูได้ฟังดังนั้น | ก็ขอโทษ นักเรียนไทย และรับเอาธงชาติ
ไทย | ขึ้นแขวนทันที

คำยากที่ควรอธิบาย

ชาว : พวก, หมู่

รื่นเริง : สนุก, เพลิดเพลิน

ธง : สีนวลที่ทำเป็นเครื่องหมายต่างๆ

มีรูปและสีต่างๆ กัน

ชาติ : ที่บอกให้รู้ชนิดหรือกำเนิด

กลัวว่า : คิดว่า, นับว่า

ขอโทษ : พุตรับผิด

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) พวกเด็กไทยไปเล่าเรียนอยู่ที่ไหน? (๒) ครูจัดให้มีการอะไร เมื่อไร? (๓) เขาแต่งรอบสนามอย่างไร? (๔) เหตุไรพวกนักเรียนไทยจึงไม่ไปเข้าประชุมด้วย? (๕) ครูเรียกใครไปถามว่ากระไร? (๖) หัวหน้านักเรียนไทยตอบว่ากระไร? (๗) เมื่อครูได้ฟังดังนั้น เขาทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

โรงเรียนของชาวต่างประเทศแห่งหนึ่ง เมื่อจะหยุดปดายปีครูจัดให้มีการรื่นเริง และแขวนธงชาติของเขาขึ้นไว้รอบสนาม แต่ไม่ได้แขวนธงชาติไทย พวกนักเรียนไทยที่อยู่ในโรงเรียนนั้นจึงไม่ไปเข้าประชุมด้วย เมื่อครูรู้เรื่องก็ขอโทษนักเรียนไทย และรับเอาธงชาติไทยขึ้นแขวนทันที

บทที่ ๕๘

พื้นที่อยู่ | เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง | ซึ่งเราจะต้อง | รักษาให้สะอาด | และให้แห้งเสมอ | จึงจะอยู่สบาย | ถ้าพื้นที่อยู่เป็นดิน | ก็ต้องให้เป็นดิน | ที่สะอาด | และต้องเปลี่ยนหน้าดิน | ตรงที่สกปรก | เสมอทุกปี | และถ้าพื้นที่อยู่ | ทำด้วยสิ่ง

อื่น ๆ | นอกจากไม้ เราก็ต้อง | สวมรองเท้าเสมอ กับ
ต้องทำบ้านหรือ เติบง | ไว้สำหรับนั่งและนอน เพื่อให้พ้น
จากความชื้น | ของสิ่งเหล่านั้น

อีกประการหนึ่ง | เราไม่ควรทำ คอก | หรือ เล้าสัตว์ | ไว้
ในที่อยู่ | หรือตาม ใต้ถุน เรือน เพราะจะทำ | ให้ที่อยู่
สกปรก | และอากาศเสีย คอกหรือเล้าสัตว์ | ต้องทำไว้ |
ห่าง ๆ ที่อยู่ และไม่ควรปล่อยสัตว์ | ให้เที่ยวเดิน เผลอผ่าน
ค้ำยากที่ควรอธิบาย

หน้าดิน : พื้นดินชั้นบน, ผิวดิน

สวม : ใส่

เตียง : ที่สำหรับนอนมี ๔ เท้า

กลั๊บบิด๊ะ

คอก : ที่ล้อมสำหรับขังสัตว์

เจ้า : คอกเล็ก ๆ สำหรับขังสัตว์

เช่นไก่ เป็ด และหมู

ใต้ถุน : ใต้พื้นเรือน

เพ้นพ่าน : กระทบ, กระจัด

กระเจา

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) เราจะต้องรักษาพื้นที่อยู่ให้เป็นอย่างไร จึงจะอยู่
สบาย? (๒) ถ้าพื้นที่อยู่เป็นดิน ต้องให้เป็นดินชนิดใด?
(๓) เราจะต้องหมั่นทำอย่างไรแก่หน้าดิน? (๔) ถ้าพื้น
ที่อยู่ทำด้วยสิ่งอื่น ๆ นอกจากไม้ เราจะต้องทำอย่างไรบ้าง?

(๕) คอกหรือเล้าสัตว์ไม่ควรทำไว้ที่ไหน? (๖) เหตุไรจึงไม่ควรทำคอกหรือเล้าสัตว์ไว้ตามที่เหล่านั้น? (๗) ควรทำคอกหรือเล้าสัตว์ไว้ที่ไหน? (๘) ไม่ควรปล่อยสัตว์ให้ทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ต้องรักษาพื้นที่อยู่ให้สะอาดและให้แห้ง ถ้าพื้นที่อยู่เป็นดินต้องหมั่นเปลี่ยนหน้าดินที่สกปรก และถ้าพื้นที่อยู่เป็นสิ่งอื่นๆ นอกจากไม้ ก็ต้องสวมรองเท้าและทำรั้วหรือเคียงไว้ไว้ เพื่อให้พ้นจากความชื้น คอกหรือเล้าสัตว์ต้องทำไว้ห่างๆ ที่อยู่ และอย่าปล่อยสัตว์ให้เล่นพ่วน

บทที่ ๕๘

ความรู้จักประมาณ | ในอาหาร | ที่บริโภค | นั่นคือ รู้จักกินอาหาร | แต่พอดีพออิ่ม | อาหารเป็นสิ่งที่ช่วย | ให้มีชีวิต | อยู่ได้ก็จริง | แต่เราก็จะต้อง | รู้จักกิน | ถ้ากินมากเกินไป | ก็กลับจะทำ | ให้เจ็บป่วยเสียอีก | ต้องกินแต่พอดี | จึงจะเป็นคุณ | เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย | นอกจากนั้น | การกินของมากเกินไป | และกินของ | ที่ไม่จำเป็น | ย่อมทำให้ทรัพย์สินหมด เปลือง | กลายเป็นคน | ขาดจน ขัดสน | ความ

รู้จักประมาณ | ในอาหารที่บริโภค | ยังช่วยในการ | ประหยัด
ทรัพย์ | ได้อีกอย่างหนึ่งด้วย | เหตุฉะนั้น | เราจะต้องฝึกหัด
ตน | ให้เป็นผู้ | รู้จักประมาณ | ในอาหารที่บริโภค

คำยากที่ควรอธิบาย

บริโภค : กิน

ขัดสน : ขาดจน

เปลือง : หมดไป, สิ้นไป

ประหยัด : ใช้แต่ที่ควร, อดออม

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ความรู้จักประมาณในอาหารที่บริโภคคืออะไร ?
 (๒) อาหารเป็นประโยชน์แก่เราอย่างไร ? (๓) ถ้ากิน
 อาหารมากเกินไป จะให้โทษอย่างไร ? (๔) ต้องกิน
 อาหารมากน้อยเพียงไร จึงจะเป็นประโยชน์แก่ร่างกาย ?
 (๕) การกินของมากเกินไปและกินของที่ไม่จำเป็น ให้โทษ
 อย่างไรอีก ? (๖) ความรู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค
 เป็นประโยชน์อย่างไรด้วย ? (๗) เราจะต้องฝึกหัดตนให้
 เป็นอย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

ความรู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค คือ รู้จักกินแต่พอดี
 พออิ่ม ถ้ากินอาหารมากเกินไปหรือกินของที่ไม่จำเป็น ก็

ทำให้เจ็บป่วยและทำให้ทรัพย์สินหมดเปลือง จึงควรฝึกหัดตน
ให้เป็นผู้รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค

๐*๐
บทที่ ๒๐

การ อาชีพ | ที่สำคัญที่สุด | ของ พลเมือง | ในประเทศ
สยาม | ก็คือการ กสิกรรม เช่น การทำนา การทำไร่
พริกไทย การทำสวนมะพร้าว | และสวนยางเป็นต้น ถัด
จากนั้นไป | ก็มีการทำ | ป่าไม้ ขอนสัก | และการตัดไม้ |
ชนิดอื่นๆ | กับ การทำเหมืองแร่ การทำนา | ทำกันมาก
ที่สุด | ในมณฑลภาคกลาง | ของประเทศสยาม การทำไร่
พริกไทย | มีมากที่สุด | ในมณฑล จันทบุรี มะพร้าวปลูก
กันมาก | ในมณฑลชายทะเล และสวนยางทำกันมาก | ใน
มณฑลภาคใต้ ส่วนการทำ | ป่าไม้ ขอนสัก | และการตัด
ไม้ | ชนิดอื่นๆ นั้น | ทำกันมาก | ในมณฑลภาคเหนือ การ
ทำเหมืองแร่ | ทำกันมาก | ในมณฑลภาคใต้

คำยากที่ควรอธิบาย

อาชีพ : การหาเงิน, การหาเลี้ยงชีวิต | ถัด : ต่อไป, รองลงไป

พลเมือง : ชาวเมือง, ราษฎร

กสิกรรม : การเพาะปลูก

ไร่ : พื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้

พริกไทย : ต้นไม้เถาชนิดหนึ่งผล

เล็กและกลมติดกันเป็นพวงๆ

ไม้ซวนดัก : ไม้สักเป็นท่อนๆ

เหมืองแร่ : บ่อที่ขุดหาโลหะธาตุ

ภาค : ส่วน, ฝ่าย, ข้าง

จันทบุรี : ชื่อมณฑล

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) การอาชีพที่สำคัญที่สุดของพลเมืองในประเทศสยาม มีอะไรบ้าง? (๒) ถัดจากนั้นไปยังมีอะไรอีก? (๓) การทำนาทำกันที่ไหนมากที่สุด? (๔) การทำไร่พริกไทยมีมากในมณฑลไหน? (๕) มะพร้าวปลูกกันมากตามไหน? (๖) สวนยางทำกันมากที่ไหน? (๗) ในมณฑลภาคเหนือทำอะไรกันมาก? (๘) การทำเหมืองแร่ทำกันมากที่ไหน?

ใจความของเรื่อง

การอาชีพสำคัญของพลเมืองในประเทศสยาม ก็คือการกสิกรรม การทำป่าไม้ และการทำเหมืองแร่ การกสิกรรมทำกันมากในมณฑลภาคกลาง การทำป่าไม้ทำกันมากในมณฑลภาคเหนือ การทำเหมืองแร่ทำกันมากในมณฑลภาคใต้

บทที่ ๒๑

ครัวเป็นที่ | สำหรับเก็บอาหาร | และทำการหุงต้ม เพราะ
ฉะนั้น | เราจะต้องรักษาครัว | ให้สะอาดอยู่เสมอ คือเมื่อ
ทำครัวแล้ว | ก็เก็บกวาดให้สะอาด | ทุกครั้ง เศษอาหาร |
และน้ำที่ใช้ล้าง | สิ่งต่าง ๆ | ต้องทิ้งและเท | ให้เป็นที่ กับ
ต้องกวาดและล้าง | ให้ทั่วครัว | รวดฉับตาหัดครั้งด้วย

เครื่องใช้ทุกอย่างภายในครัว | ก็ต้องรักษา | ให้สะอาด | และ
เก็บให้เป็นที่ เมื่อทำครัวแล้ว | ต้องล้างหรือเช็ดถู | เครื่องใช้
ให้สะอาด และเครื่องใช้ต่าง ๆ | เช่นผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดขาม
ผ้าเช็ดพื้น โถงน้ำรับประทาน โถงน้ำใช้ เหล่านี้ ต้องมีไว้
ใช้ | เป็นอย่าง ๆ ไป อย่าใช้ปนเปกัน ส่วนอาหาร | ก็ต้อง
เก็บให้มิดชิด | อย่าให้สัตว์ต่าง ๆ กวนได้

คำยากที่ควรอธิบาย

โถง : ภาชนะชนิดหนึ่งสำหรับใส่แกี๋ | ปนเป : ปนกันอยู่

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ครัวเป็นที่สำหรับทำอะไร (๒) เราจะต้องรักษา
ครัวอย่างไร (๓) เมื่อทำครัวแล้วต้องทำอะไร (๔) เศษ

อาหารและน้ำที่ใช้ต่างสิ่งต่างๆ ต้องทำอะไร? (๕) ต้อง
กวาดและล้างให้ทั่วครัวราวกับวันต่อครั้ง? (๖) เราจะต้อง
รักษาเครื่องใช้ทุกอย่างในครัวอย่างไร? (๗) ทำอย่างไร
เครื่องใช้ในครัวจึงจะสะอาด? (๘) ถ้าจะไม่ให้เครื่องใช้ใน
ครัวปนเปกัน ต้องทำอะไร? (๙) อาหารจะต้องเก็บ
อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ต้องรักษาครัวและเครื่องใช้ในครัวให้สะอาด คือเมื่อทำครัว
แล้วก็เก็บกวาดเช็ดล้างครัวและเครื่องใช้ในครัวให้สะอาดทุกครั้ง
และต้องล้างครัวราวสัปดาห์ละครั้ง เครื่องใช้ต้องมีไว้ใช้เป็น
อย่างๆ ไป อย่าใช้ปนเปกัน ส่วนอาหารก็ต้องเก็บให้มิดชิด

บทที่ ๖๒

ความเป็นระเบียบ | คือการจัดและทำ | สิ่งต่างๆ | ให้เรียบ
ร้อยตามเวลา | และ สถานที่ | ความเป็นระเบียบ | ย่อมเป็น
ประโยชน์ | แก่ผู้ประพฤติ | เป็นอันมาก | เช่นถ้าเราจัด | สิ่ง
ของเครื่องใช้ | ไว้เป็นระเบียบ | เมื่อจะหยิบใช้ก็ง่าย | หาย
ก็รู้ | ดูงดงามตา | และไม่เปลืองที่มากด้วย | ถ้าเราทำงาน |

เป็นระเบียบ งานนั้นก็จะไม่ยุ่งยาก หรือทำให้ฉงน อาจ
 ทำสำเร็จ/ลุ่ล่ง ไปได้โดยง่าย ส่วนความไม่เป็นระเบียบ |
 ย่อมให้ผลตรงข้าม | กับที่กล่าวมาแล้วนี้ คือเป็นเครื่อง |
 ทำให้เกิดความยุ่งยาก | และความไม่สำเร็จ เหตุฉะนั้นเรา
 จึงควร | รักษาความเป็นระเบียบ | ในการทำงาน | ในการจัด
 สิ่งของ | ในการแต่งกาย และในการอื่น ๆ อีก เช่น

คำยากที่ควรอธิบาย

ระเบียบ : เรียบ, แบบ, จัดทำเป็นลำดับ	ฉงน : สงสัย, ไม่แน่ใจ
สถานที่ : ที่, ที่ตั้ง	ลุ่ล่ง : พัน, เลอ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ความเป็นระเบียบคืออะไร? (๒) ความเป็น
 ระเบียบเป็นประโยชน์แก่ใคร เพียงไร? (๓) ถ้าเราจัด
 สิ่งของเครื่องใช้ไว้เป็นระเบียบ จะเป็นประโยชน์อย่างไร?
 (๔) ถ้าทำงานเป็นระเบียบ งานนั้นจะเป็นอย่างไร?
 (๕) ความไม่เป็นระเบียบให้ผลต่างกับความเป็นระเบียบ
 อย่างไร? (๖) ความไม่เป็นระเบียบเป็นเครื่องทำให้เกิด
 อะไร? (๗) เราควรรักษาความเป็นระเบียบในการอะไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง

ความเป็นระเบียบเป็นประโยชน์แก่ผู้ประพฤติมาก เพราะช่วยให้การงานไม่ยุ่งยากหรือฉงน อาจทำสำเร็จได้โดยง่าย ส่วนความไม่เป็นระเบียบ ทำให้เกิดความยุ่งยากและความไม่สำเร็จ เราจึงควรรักษาความเป็นระเบียบในการงานทั่วๆ ไป

บทที่ ๒๓

ชายคนหนึ่ง | ขณะขี่ม้าผ่านไปทางป่าไม้เล็กๆ | เผอิญ
ฝนตก ฟ้าใหญ่ | จะหาที่พักอาศัย | ไม่ได้ | ต้อง ตรำ ฝน ไป
เขามีความโกรธแค้น | เป็นกำลัง | จึงคิดว่าฝน | ไปตกตอทาง
ริมทางนั้น | มีนายโจร | ซุ่มคอยทำร้าย | คนเดินทางอยู่ | พอ
เห็นชายคนนั้น | ก็ยกปืนขึ้นยิง | เพื่อจะแย่งชิงทรัพย์ | แต่
ดินปืน เปียกน้ำฝน | ปืนจึงไม่ ลั่น | พอชายนั้นได้ยิน | เสียง
ลั่นปืน | เหลียวไปดเห็นนายโจร | ก็ควบ ม้าหนี | เมื่อ
ไปตามทาง | เขาก็คิดขึ้นได้ว่า | การที่เขา | บ่น และตำหนิ |
ที่ทำให้เขาลำบาก | เด็กน้อยนั้นผิด | แท้จริงฝนนั้นเอง |
ทำให้คนบ่น | ของนายโจรเปียก | เขาก็รอดอันตราย | ไปได้

คำยาบทที่ควรอธิบาย

ท่าใหญ่ : มาก (ใช้สำหรับน้ำฝนที่ตกลงมา)	ดิน ^๗ บน : ของอย่างหนึ่งที่ทำจากดินประสิว สำหรับใช้ในการยิงปืน
คว่ำ : ทน, (คว่ำฝนแปลว่าทนไปกลางฝน)	ดิน : แดงออก
แค้น : เจ็บใจ, เคือง	ดึ้น ^๗ นกบน : เห็นขงโคบินให้หนักตบลงที่แค้น เพื่อให้มันลั่น
โจร : ฝัก, ผู้จะโมข, ผู้ปล้น	ควบ : รัง, ห่อ
ชิง : แฉง	บิน : พุดไม่รู้จักแล้ว, พุดซ้ำซาก

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๓) ชายคนหนึ่งขี่ม้าไปทางไหน? (๒) เวณนั้นเผชิญเป็นอย่างไร? (๓) เหตุไรเขาจึงต้องคว่ำฝนไป? (๔) ชายนั้นรู้ดีอย่างไร? (๕) มีอะไรอยู่ริมทางที่เขาไปนั้น? (๖) เมื่อนายโจรเห็นชายนั้น นายโจรทำอย่างไร? (๗) เหตุไรปืนของนายโจรจึงไม่ตั้น? (๘) พอชายนั้นได้ยินเสียงดับนกบน เขาทำอย่างไร? (๙) เมื่อไปตามทาง ชายนั้นคิดขึ้นได้ว่าอะไร?

ใจความของเรื่อง

ชายคนหนึ่งขี่ม้าผ่านป่าไปกลางฝน เขาโกรธและตำหนิฝน
ไปตลอดทาง พอไปถึงที่ที่มีนายโจรซ่อนคอยทำร้ายคนเดิน
ทางอยู่ นายโจรก็ยกปืนขึ้นยิง แต่คนบนเบาะม้าฝนบน
ไม่ถนัด ชายนั่นจึงไม่เป็นอันตราย เขารู้สึกว่าที่จริงฝน
นั้นเองช่วยให้เขารอดจากความตาย

บทที่ ๖๔

อากาศดี | เป็นสิ่งจำเป็น ยิ่ง | สำหรับชีวิต เพราะ
ร่างกายของเรา | จะแข็งแรง | และสุขสบาย | ก็ด้วยได้รับ |
อากาศดีเพียงพอ ถ้าได้รับ | อากาศไม่ดี | อยู่เสมอแล้ว
เราก็จะ | เป็นคนอ่อนแอ | และอาจเจ็บป่วยได้ง่าย การ
หายใจ | ของคนและสัตว์ การจุดไฟ และของสกลปรก |
ได้ใคร่ทุกอย่าง | เป็นสิ่งที่ทำ | ให้อากาศเสีย เหตุฉะนั้น |
เราจะต้องระวัง | รักษาตัว | ในเรื่องอากาศให้ดี เช่น ไม่
นอนในมุ้งเดียวกัน | หตาย ๆ คน ไม่ทำคอกหรือเส้ดสัตว์ |
ไว้ในที่อยู่ | หรือตามใต้ถุนเรือน ไม่จุดตะเกียง | ไว้ใน

ห้องนอน และต้องรักษาที่อยู่ | ให้แห้งและสะอาด เมื่อมี
สิ่ง | สกปรกโสโครก | ก็เก็บเผา | หรือฝังเสียให้หมด

กายาที่ควรอธิบาย

งานนี้ : ต้องมี, ต้องทำ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) อากาศที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอะไร? (๒) เหตุไร
จึงเป็นเช่นนั้น? (๓) ถ้าเราได้รับอากาศไม่ดีอยู่เสมอ จะ
เป็นอย่างไร? (๔) อะไรบ้างเป็นสิ่งที่ทำให้อากาศเสีย?
(๕) ถ้าจะให้อากาศในที่อยู่ดี ต้องไม่ทำอย่างไรบ้าง?
(๖) ต้องรักษาที่อยู่อย่างไร? (๗) เมื่อมีสิ่งสกปรก
โสโครก ต้องทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

อากาศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต จึงต้องรักษาตัวใน
เรื่องอากาศให้ดี เช่น ไม่นอนในมุ้งเดียวกันหลายคน ไม่
ทำออกหรือเสียดัดไว้ในที่อยู่หรือใต้ถุนเรือน ไม่นอนจุ
ตะเกียง และต้องรักษาที่อยู่ให้สะอาด อย่าให้มีสิ่งสกปรก
โสโครก

บทที่ ๒๕

ความเพียร คือความพยายาม | กระทำกิจการ | จนบรรลุ
ผลสำเร็จ โดยไม่ย่อท้อ | ต่อความยากลำบาก | ทั้งหลาย
ในการทำการงานต่าง ๆ | ย่อมจะมีเครื่องกีดขวาง | อยู่เสมอ
เช่น ภาระที่ทันทียาก | และกินเวลานาน | ก็จะทำให้
เกิดความเบื่อหน่าย | และทำไม่สำเร็จ เป็นต้น เราจะทำ
กิจการต่าง ๆ | ให้สำเร็จไปได้ | ก็เพราะมีความเพียร | เท่านั้น
จงดู เบี่ยง เรือ | ที่แล่นไปในทะเล | ไม่ว่าจะเป็นเวลา | กี่ดวงวัน
หรือกลางคืน | คลื่น ลมจัด | หรือสงบ | หรือจะถูก
พายุ | หอบ ไปมาอย่างไร | หัวเรือก็ตั้งตรง | ไปข้างหน้า
ถ่ายเดียว | และในที่สุด | ก็ไปถึงที่หมาย ได้ ตัวอย่าง
เรือ | ซึ่งกล่าวมานี้ | ก็ตรงกับ ความเพียร | นี้เอง

คำยากที่ควรอธิบาย

เพียร : หมั่น, พยายาม

บรรลุ : ถึง, ฤ

ย่อท้อ : ถล, ห่อใจ, ห่อถอย

เบื่อหน่าย : ไม่อยากทำ, จืดจาง,

ระอา

เบี่ยง : อย่ง

คลื่น : น้ำที่หนุนขึ้นเป็นลูก ๆ เพราะ

ลมพัด

สงบ : นิ่ง, เรียบ

หอบ : ชกไป, รวนจั้นแล้วพักไป

ถ่ายเดียว : ทางเดียว

หมาย : ตั้งใจไว้, กำหนดไว้, มุ่ง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ความเพียรคืออะไร? (๒) การงานที่เราทำ
 ย่อมสำเร็จได้ง่ายๆ เสมอไปหรืออย่างไร? (๓) ถ้างาน
 ที่ทำนั้นยากและกินเวลานาน จะทำให้รู้สึกอย่างไร? (๔) เรา
 จะทำการงานสำเร็จได้ด้วยอะไร? (๕) ในการทำการงาน
 เราควรจะต้องระวังอะไร? (๖) เหตุใดเรจึงเป็นตัวอย่าง
 สำหรับความเพียรได้?

ใจความของเรื่อง

ความเพียรคือความพยายามทำการงานจนสำเร็จ การ
 งานทุกอย่างย่อมมีเครื่องกีดขวางความสำเร็จอยู่เสมอ เรา
 จะทำการงานให้สำเร็จได้ก็เพราะมีความเพียรเท่านั้น

บทที่ ๒๒

ครั้งก่อนชาวเรา | ยังไม่มีแบบ | หนังสือไทย | ต้องนำ
 เอาแบบ | หนังสือ คฤณ | ของชาว อินเดีย มาใช้ | แล้ว
 คิดแปลง ต่อมา | จนเป็นตัวหนังสือ ขอม | แต่หนังสือขอม
 นั้นนำมาเขียนภาษาไทย | ไม่สะดวก | เพราะไม่มีวรรณยุกต์ |
 สำหรับ หมาย เสียงสูงต่ำ | และมี สระ น้อย | ไม่พอเขียน

คำ | ภาษาไทยได้หมด ครั้นเมื่อ พ. ศ. | ๑๘๒๖ | พระเจ้า
 งามคำแหง | มหาราช | ซึ่งครอง กรุงสุโขทัย | ได้ทรงคิด
 แบบ | หนังสือไทยขึ้นใหม่ | ให้มีทั้งสระ | และวรรณยุกต์ |
 พอที่จะเขียน | คำภาษาไทยได้หมด | และแก้รูปตัวอักษร |
 ให้เขียนได้เร็ว | กว่าหนังสือขอมด้วย | ต่อมาก็มี | ผู้แก้ไข
 วิธเขียน | ให้ดียิ่งขึ้น | ตามลำดับ จนเป็นอย่างที่เรา | ใช
 กันอยู่ทุกวันนี้

คำยาบทที่ควรอธิบาย

กฤณต์ : (อ่านว่าครืน) ชื่อแบบหนังสือ	ประกอบตัวพยัญชนะให้อ่าน
อินเดีย : ชื่อประเทศ	ออกเป็นเสียงต่างๆ
ดัดแปลง : แก้ไข, เปลี่ยนแปลง	พ. ศ. : ย่อมาจากคำว่า พระพุทธศักราช
ขอม : เขมร	รามคำแหง : พระนามของพระเจ้า
วรรณยุกต์ : เครื่องหมายประกอบ	แผ่นดิน
ตัวพยัญชนะให้ต้น	มหาราช : พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่
เป็นเสียงต่างๆ	กรุง : เมืองหลวง, เมืองใหญ่
หมาย : กะ, กำหนด	สุโขทัย : ชื่อเมือง
สระ : (อ่านว่าสะหระ) เครื่องหมาย	อักษร : ตัวหนังสือ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) เหตุใดครั้งก่อนชาวเราจึงต้องนำเอาแบบหนังสือ
 ศฤงคารมาใช้? (๒) หนังสือศฤงคารเป็นแบบหนังสือของคน
 ชาติไหน? (๓) ชาวเราดัดแปลงแบบหนังสือศฤงคารต่อมา
 จนเป็นอย่างไร? (๔) หนังสือขอมนำมาเขียนภาษาไทย
 สะดวกหรือไม่? เพราะเหตุไร? (๕) เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖
 ใครเป็นผู้ครองกรุงสุโขทัย? (๖) พระองค์ได้ทรงทำ
 อย่างไรบ้างที่เกี่ยวกับหนังสือไทย? (๗) ต่อมาผู้ทำ
 อย่างไรแก่แบบหนังสือไทยอีก? (๘) ชาวเราแก้ไขวิธี
 เขียนแบบหนังสือไทย จนเป็นอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

เดิมชาวเราใช้แบบหนังสือขอมซึ่งดัดแปลงมาจากแบบ
 หนังสือศฤงคารของชาวอินเดีย เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ พระเจ้า
 รามคำแหงได้ทรงแก้รูปตัวอักษรให้เป็นแบบหนังสือไทย
 และเพิ่มสระวรรณยุกต์จนครบ ต่อมาผู้แก้ไขวิธีเขียน
 ให้ดีขึ้น จนเป็นอย่างที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้

บทที่ ๖๗

น้ำที่จะดื่ม | ต้องเป็นน้ำใสสะอาด | ไม่มูกดื่ม และ จืด
 สนิท เช่นน้ำฝน | และ น้ำประปา เป็นต้น น้ำในแม่น้ำ
 ดำคดอง | และบ่อลึกๆ | ที่กวนด้วยสารส้ม | หรือกรองให้ใส |
 และต้มสุกแล้ว | ก็พอจะใช้ดื่มได้ ส่วนน้ำที่ไหล | เข้าออก
 ไม่ได้ เช่นน้ำในบ่อ สระ ต้นๆ น้ำในท่อข้างถนน และ
 น้ำที่ไหล | ผ่านสิ่งโสโครก | มีท่อ อูจจาระ | บัดน้ำจะเป็นคั้น
 ไม่ควรใช้ดื่ม อาบ หรือซักล้างสิ่งต่างๆ | เป็นอันตราย

อีกประการหนึ่ง | เราจะต้อง | ช่วยกันรักษาน้ำ | ในแม่น้ำ
 ดำคดอง | และบ่อสระทั่วไป | ให้สะอาด โดยไม่ทิ้งของ
 สกปรก | โสโครกลงไป และไม่ให้เอาเสื้อผ้า | ของคนที่เปื้อน |
 โรคติดต่อ | ลงไปซัก

คำยากที่ควรอธิบาย

จืด : รสเจจๆ, ไม่มีรส

ทั่วไป

สนิท : ในที่นี้หมายความว่า แห้ง, แน่น

สระ : (อ่านว่า สะ) บ่อที่ขุด

บริสุทธ์

ลงไปในพื้นที่ดิน

น้ำประปา : น้ำที่เจ้าหน้าที่นำให้แต่ละคน

อุจจาระ : ขี้

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) น้ำที่จืดคิมต้องเป็นอย่างไร? (๒) น้ำชนิดใดบ้างที่มีลักษณะดังว่ามานี้? (๓) น้ำในแม่น้ำลำคลองและบ่อตึกๆ ทำอย่างไรจึงจะใช้คิมได้? (๔) น้ำที่ไหลเข้าออกไม่ได้ และน้ำที่ไหลผ่านสิ่งใดโครกใช้ทำอะไรได้บ้าง? (๕) เราจะต้องช่วยกันรักษาน้ำตามไหนให้สะอาด? (๖) เราจะช่วยกันรักษาน้ำตามที่เหล่านั้นให้สะอาดได้โดยวิธีไร?

ใจความของเรื่อง

น้ำที่จืดคิมต้องเป็นน้ำให้สะอาด ไม่มีกลิ่น และจัดสนิท น้ำที่ไหลเข้าออกไม่ได้ และน้ำที่ไหลผ่านสิ่งใดโครก ไม่ควรใช้เป็นอันตราย ต้องช่วยกันรักษาน้ำในที่ต่างๆ ให้สะอาด

บทที่ ๖๘

คนเราควรจะมีใจ | กรุณา ช่วยเหลือ | ผู้ที่ต้องการ | ความช่วยเหลือ
ในเมื่อเห็นสมควร | จะช่วยได้ | เช่นส่งเงินไปบำรุง | โรงพยาบาล โรงเรียนเด็กอนาถา สถานที่ศึกษา
ช่วยคิดช่วยทำ | สิ่งที่เป็นคุณ | เป็นประโยชน์ | แก่คนทั่วไป
ช่วยผู้ที่อยู่ | ในอันตราย | และให้บ้านแก่ผู้ | ที่ยากจนขัดสน

เป็นต้น ในการช่วยเหลือเช่นนี้ | เราจะต้องลงมือ | กระทำ
 จริงๆ | ไม่ใช่พูดแต่ปาก | เท่านั้น | แต่การให้ปัน | โดย
 ไม่เลือกบุคคล | ที่ควรจะให้ | ก็กลับเป็นโทษเหมือนกัน
 เพราะเท่ากับ ส่งเสริม | ให้มีคนเกียจคร้าน | มากขึ้น | เหตุ
 ฉะนั้นจึงควร | ให้ปันแต่เฉพาะ | ผู้ที่มี | ร่างกาย พิการ | หรือ
 เจ็บป่วย | หรือมีความทุกข์ร้อนจริงๆ

คำยากที่ควรอธิบาย

กรุณา : เอ็นดู, สงสาร

บุคคล : คน

โรงพยาบาล : ที่สำหรับดูแลรักษา

ตั้งเดิม : อุดหนุน

คนป่วย

พิการ : เสียไปจากเดิม, เสียอวัยวะ

อนาถา : ขาดจน, ไม่มีที่พึ่ง

ที่ใช้การ

ศึกษา : การเล่าเรียน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) คนเราควรจะมีใจเป็นอย่างไร? (๒) ควรส่งเงิน
 ไปบำรุงสถานที่เช่นไรบ้าง? (๓) เราควรช่วยอุดหนุนทำ
 การงานเช่นไร? (๔) คนเช่นไรบ้างที่เราควรช่วยเหลือ?
 (๕) ในการช่วยเหลือเราเพียงแต่พูดด้วยปากเท่านั้น หรือต้อง
 ทำอย่างไร? (๖) การให้ปันโดยไม่เลือกบุคคล ดีหรือไม่ดี

อย่างไร? (๘) เหตุไรการให้มันโดยไม่เลือกบุคคล จึง
กลับเป็นโทษ? (๙) เราควรให้มันแต่เฉพาะคนเช่นไร?

ใจความของเรื่อง

เราควรช่วยบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเห็น
สมควรจะช่วยให้ได้ ในการช่วยเหลือจะต้องลงมือกระทำ
จริงๆ ไม่ใช่พูดแต่ปาก แต่การให้มันโดยไม่เลือกบุคคล
ก็กลับเป็นโทษเหมือนกัน จึงควรให้มันแต่ผู้ที่เราเห็น
สมควรจะได้รับความช่วยเหลือ

บทที่ ๖๙

ชายโง่ ๒ คน | พากันไปเที่ยว | ดูนานแห่งหนึ่ง | ในงาน
นั้น มี แตรวง | กำตั้ง บรรเลงเพลง | อยู่อย่างไพเราะ | เขา
จึงยืนฟัง | อยู่ครู่หนึ่ง | ได้ยินเสียงกลองดังตึงๆ | ก็มีความ
ประหลาดใจคิดว่า | คงจะมีอะไร | อยู่ในกลองเป็นแน่ | เขา
จึงตกลงกันว่า | จะต้อง ตรวจ ดูให้ได้ | พอพวกแตรหยุด
พัก | พากันออกไปหมด | ชายทั้งสอง | ก็ตรงเข้าเจาะ
กลอง | คนทะขัง | แล้วเขามือฉ่องเข้าไป | พอมีมือค้อมมือพบ

กัน | เขาก็พากัน | ร้องขึ้นว่า | เขาจับตัวได้แล้ว | และดึงมือ
 กันไปมา | ภายหลังคนก็ถลง | มาพบเข้า | ต้องชี้แจง |
 กันอยู่เป็นนาน | ชาย ๒ คนจึงเข้าใจ | และยอมเสียเงิน |
 ไร่ค่าถลงไบนั้นให้

คำยากที่ควรอธิบาย

แตรวง : เครื่องดีดสี่เป่าพวกหนึ่ง	เพลง : ทำนองขับร้อง
บรรเลง : ทำเพลง	ตรวจ : ดูให้รู้แน่, ดูให้ถูกต้อง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ชายโง่ ๒ คนพากันไปไหน ? (๒) ในงานนั้นมี
 เครื่องบรรเลงชนิดใดกำลังบรรเลงเพลงอยู่ ? (๓) เมื่อ
 ชาย ๒ คนได้ยินเสียงถลงดังตึงๆ เขาคิดอย่างไร ? (๔) เขา
 ตกตงกันว่าจะทำอะไร ? (๕) พอพวกแตรพากันออกไปหมด
 ชายทั้งสองนั้นทำอย่างไร ? (๖) พอมือค่อมมือพบกกัน เขา
 ทำอย่างไร ? (๗) ใครต้องชี้แจงให้ฟัง | ชาย ๒ คน
 จึงเข้าใจ ? (๘) ในที่สุดชายทั้งสองต้องเสียอะไรให้แก่
 เจ้าของถลง ?

ใจความของเรื่อง

ชาย ๒ คนไปเที่ยวสวน ได้ยินเสียงกลองกังนักร้องจะมีอะไรอยู่ในนั้น จึงเจาะกลองคนละข้างแล้วเอามือตวัดเข้าไป พอมือพบกันก็จับกันตึงไว้แน่น คนที่กลองต้องอธิบายให้ฟัง เขาจึงปล่อยมือ และยอมใช้ค่ากลองให้

บทที่ ๗๐

เราไม่ควรจะกิน | ของที่เผ็ดร้อน | และเปรี้ยวเค็มจัด | เกินไปนัก เพราะสิ่งเหล่านี้ | ไม่เป็นประโยชน์ | แก่ร่างกาย ทั้งอาจทำให้ท้องเสีย | ได้โดยง่าย กลางคืนควรกินอาหารที่น้อยง่าย ๆ และอย่ากิน | ให้มากเกินไป กินผลไม้ดิบ | ในเวลากลางวัน | ก็ไม่ดีเหมือนกัน เพราะจะทำให้ท้องขึ้น และเวลาป่วย | ควรอด ของแสลง | ตามคำแนะนำ ของแพทย์ นอกจากนั้น | เวลากินอาหาร | ก็ต้องระวัง | อย่ากินให้เร็วนัก และอย่ากิน | คำใหญ่เกินไป ต้องเคี้ยวอาหาร | ให้ละเอียดดีเสียก่อน | แล้วจึงกลืน เพราะอาหาร | ที่ละเอียดแล้วเท่านั้น | จึงจะเป็นประโยชน์ | แก่ร่างกาย อีกอย่างหนึ่ง | เราควรกินอาหาร | ให้เป็นเวลาเสมอ และอย่ากิน พร่ำเพรื่อ

คำยาจกที่ควรอธิบาย

ของแสดง : ของร้าย, ของที่เป็นพิษ | พร้าเพรือ : บ่อขุ ฯ, ร้าไป

แนะนำ : ชี้แจง, ถัดสอน

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) เราไม่ควรกินของเช่นไร? (๒) เหตุไรจึงไม่ควรกินของเหล่านั้น? (๓) กตางคินควรกินของชนิดไร? (๔) กตางคินควรกินอาหารมากน้อยเพียงไร? (๕) ควรกินผลไม้ดิบในเวลาที่กตางคินหรือไม่? เพราะเหตุไร? (๖) เวลาป่วยควรระวังอย่างไรในเรื่องอาหาร? (๗) นอกจากนั้นเวลากินอาหารจะต้องระวังอย่างไรบ้าง? (๘) เหตุไรจึงควรเคี้ยวอาหารให้ละเอียดแล้วจึงกลืน? (๙) เราควรระวังในเรื่องเวลากินอาหารอย่างไรบ้าง?

ใจความของเรื่อง

ไม่ควรกินของเผ็ดร้อนและเปรี้ยวเค็มจัด กตางคินไม่ควรกินอาหารมากและไม่ควรกินผลไม้ดิบ เวลาป่วยควรระวังอาหารให้เร่วนักและอย่ากินคำใหญ่เกินไป ต้องเคี้ยวอาหารให้ละเอียด ควรกินอาหารให้เป็นเวลา และอย่ากินพร้าเพรือ

บทที่ ๗๑

คนเราทุกคน | ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ | ต่างก็มีการงาน |
 ตามหน้าที่ | ที่จะต้องกระทำ | เช่นเด็กเมื่ออยู่กับบ้าน | ก็ต้อง
 ช่วยเหลือ | ทำการงานทางบ้าน | ที่พอจะทำได้ | ต้อง เคารพ
 นับถือ | และเชื่อฟังคำสั่งสอน | ของบิดามารดา | เมื่ออยู่ที่
 โรงเรียน | ก็ต้องตั้งใจเรียน | และต้องเชื่อฟัง | คำสั่งสอนของ
 ครู | เมื่อเติบโต | เป็นผู้ใหญ่ขึ้น | ก็มีหน้าที่ | ที่จะต้องกระทำ |
 ให้แก่ ครอบครัว | แก่ผู้อื่น | และแก่ชาติบ้านเมือง | ตาม
 แบบอย่าง | ของพลเมืองที่ดี | เหล่านี้เรียกว่า | การงานตาม
 หน้าที่ | ทั้งสิ้น | เมื่อเรามี | หน้าที่อย่างใด | หรือได้รับ
 มอบหมาย | ให้ทำการงาน | อย่างใดแล้ว | ก็ต้องตั้งใจ
 ทำไป | จนสำเร็จ

คำบอกที่ควรอธิบาย

เคารพ : นับถือ

ครอบครัว : ลูกเมีย

ชาติ : คนหมู่หนึ่งๆ

มอบหมาย : ให้โดยขึ้นใจให้รู้

เหตุผล

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) คนเราทุกคนต่างก็มีการงานเช่นไร? (๒) เด็กเมื่อ
 อยู่กับบ้านต้องทำอย่างไร? (๓) เด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียน

จะต้องทำอย่างไร? (๔) เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นจะต้องทำ
อย่างไร? (๕) การงานเหล่านี้เรียกว่าอะไร? (๖) เมื่อ
เรามีหน้าที่ หรือได้รับมอบหมายให้ทำการงานอย่างใดแล้ว
จะต้องทำอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

คนเราไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างก็มีการงานตามหน้าที่
ที่จะต้องกระทำเสมอไป เมื่อเรามีหน้าที่อย่างไร หรือได้
รับมอบหมายให้ทำการงานอย่างใดแล้ว ก็ต้องตั้งหน้าทำไป
จนสำเร็จ

บทที่ ๗๒

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ที่ ๑ ทรงมีพระคุณแก่ชาวเราเป็นอันมาก โดยที่เมื่อ
กรุงศรีอยุธยาได้เสียแก่พม่าแล้วใหม่ๆ พระองค์ได้
ทรงช่วยพระเจ้าตากสินปราบปรามข้าศึกศัตรูหลาย
ครั้ง จนประเทศสยามเรา กลับเป็นปึกแผ่นตามเดิม
และเมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว ก็ยัง
ได้ทรงทำสงครามขยายอาณาเขตต์ของประเทศสยาม
ให้กว้างขวางออกไปอีกเป็นอันมาก นอกจากนั้นพระองค์

ยังทรงจัดการ | บำรุงบ้านเมือง | ให้มั่นคง | และทรงตั้ง |
 จังหวัดพระนคร | ขึ้นเป็นราชธานี | ประเทศสยามเรา | จึง
 คงเป็น อิสสระ | มาจนทุกวันนี้ | สมควรที่ชาวเรา | จะระลึก
 ถึงพระคุณ | ของพระองค์อยู่เป็นนิตย์

คำยากที่ควรอธิบาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ศัตรู : จำศึก, คนที่คิดร้ายต่อกัน
พระนามของพระเจ้าแผ่นดิน, (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)	ปักแผ่น : การตั้งอยู่ด้วยความมั่นคง
พระพุทธรูปที่ประดิษฐาน ณ พระที่นั่ง	เสด็จ : ไป (ใช้สำหรับเจ้านาย)
พระนามของพระเจ้าแผ่นดิน รัชกาลที่ ๑	ราชสมบัติ : สมบัติของพระเจ้าแผ่นดิน, (ราชแปลว่า พระเจ้าแผ่นดิน)
รัชกาล : เวลาครองราชสมบัติของ พระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งๆ	สงคราม : การรบ
ศรีอยุธยา : ชื่อเมือง	ขยาย : แผล, ทำให้กว้างขวางออก
พระองค์ : ท่าน	มั่นคง : คงทน, ยั่งยืน
พระเจ้าตากสิน : พระนามของ พระเจ้าแผ่นดินกรุงธนบุรี	ธานี : เมือง, จังหวัด
ปราบปราม : ทำให้เรียบร้อย	อิสสระ : (อ่านว่าอิสสระ) เป็นไทย, เป็นใหญ่ในตัวเอง, มีอำนาจในตัวเอง
ข้าศึก : คนที่คิดร้ายต่อกัน	

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) พระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๓ ของเราทรงพระนามว่า
 กระไร ? (๒) พระองค์ทรงมีพระคุณแก่ชาวเรามากน้อย
 เพียงไร ? (๓) เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใหม่ ๆ
 พระองค์ได้ทรงช่วยใคร ทำอะไร ? (๔) การที่พระองค์ทรงทำ
 เช่นนั้น เป็นประโยชน์แก่ประเทศสยามอย่างไร ? (๕) เมื่อ
 พระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว ได้ทรงทำอะไรอีกบ้าง ?
 (๖) กิจการที่พระองค์ได้ทรงกระทำนั้น ช่วยให้ประเทศสยาม
 เป็นอย่างไร ? (๗) ชาวเราสมควรจะอย่างไร ?

ใจความของเรื่อง

พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงมีพระคุณแก่ชาวเรา
 โดยที่พระองค์ได้ ทรงทำสงครามปราบข้าศึกศัตรูจนขยาย
 อาณาเขตต์ของประเทศสยามให้กว้างขวางออกไปกว่าเดิม
 มาก และทรงจัดการบำรุงบ้านเมืองให้มั่นคง ประเทศเรา
 จึงเป็นอิสระมาจนทุกวันนี้ เราต้องระลึกถึงพระคุณของ
 พระองค์เสมอ

บทที่ ๗๓

เวลานอนเป็นเวลา | ที่ร่างกายได้พักผ่อน | ให้หายเหนื่อย
และเมื่อย เหตุฉะนั้นจึงควร | เปิดหน้าต่างห้องนอน | ให้ลม
พัดเข้าออกได้ เพื่อให้ร่างกาย | ได้รับอากาศดี | อยู่เสมอ
ไม่ควรนอนมุ้งเดียวกัน | หลายๆ คน หรือให้สัตว์ที่เลี้ยงไว้ |
นอนในห้องนอน หรือนอนจุดตะเกียง เพราะสิ่งเหล่านี้ |
จะทำให้อากาศ | ในห้องนอนเสีย นอกจากนั้นก็ต้อง | รักษา
ห้องนอน | และของทุกอย่าง | ที่จะใช้ในการนอน | ให้สะอาด
ก่อนเข้านอนต้องแปรงฟัน | และล้างเท้าให้สะอาด และถ้า
รู้สึกร้อน | หรือเหนียวตัวควรอาบน้ำ | เพื่อให้นอนหลับสนิท
ต้องนอนให้เป็นเวลา | จึงจะดี เด็กควรนอน | คืนละ
๑๐ ชั่วโมง และควรเข้านอน | แด่หัวค่ำ | คืนแค่เช้า

คำถามที่ควรอธิบาย

พักผ่อน : หยุดชั่วคราว

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) เวลานอนเป็นประโยชน์แก่ร่างกายอย่างไร ?
- (๒) ถ้าจะให้ร่างกายได้รับอากาศดีในเวลานอน ต้องทำ

อย่างไร? (๓) ไม่ควรนอนมุ้งเดียวกันหลาย ๆ คน เพราะเหตุไร? (๔) นอกจากนี่ยังมีอะไรอีกที่ทำให้อากาศในห้องนอนเสีย? (๕) ต้องรักษาห้องนอนและของทุกอย่างที่จะใช้ในการนอนให้เป็นอย่างไร? (๖) ก่อนเข้านอนต้องทำอะไรบ้าง? (๗) ถ้ารู้สึกร้อนหรือเหนียวตัวควรทำอย่างไร? (๘) เราควรระวังในเรื่องเวลานอนอย่างไร? (๙) เด็กควรนอนคืนละกี่ชั่วโมง? (๑๐) ควรเข้านอนเมื่อไร และตื่นเมื่อไร?

ใจความของเรื่อง

เวลานอนเป็นเวลาที่เราร่างกายได้พักผ่อน จึงควรเปิดหน้าต่างห้องนอนเพื่อให้ร่างกายได้รับอากาศที่สดชื่น และต้องระวังอย่าทำให้อากาศในห้องนอนเสีย ต้องรักษาห้องนอนและเครื่องนอนทุกอย่างให้สะอาด และต้องนอนให้เป็นเวลา ควรเข้านอนแต่หัวค่ำตื่นแต่เช้า

บทที่ ๗๔

ความ ร่าเริง เป็นสิ่ง | ที่ช่วยให้เรา | เป็นผู้มีหน้าตา |
 ชื่นบานแจ่มใส | เป็นที่นิยมรักใคร่ | ของคนทั่วไป | ถึง

ใน ขาม เจ็บป่วย | หรือเวลาที่ต้อง | ทำการงานหนักเหนื่อย
 ความว่าเรง | ก็สามารถช่วยให้ | ใจคอ เบิกบาน ขึ้นได้ เหตุ
 ฉะนั้น | เราจึงควรฝึกหัดคน | ให้เป็นผู้ | มีความว่าเรง | อยู่
 เสมอ ดนตรี การร้องเพลง การเลี้ยงสัตว์ และการปลูก
 ต้นไม้ เหล่านี้ จะช่วยให้เรา | มีความว่าเรง | ได้เป็น
 อย่างดี ข้อสำคัญ | เราไม่ควรจะแสดง | ความว่าเรง | ใน
 หมู่คนถูกไฟไหม้ ถูกน้ำท่วม และเมื่อไปในการศพ หรือ
 ได้ยินข่าวตาย | ของผู้ มีคุณ ควรจะแสดง | อาการ เศร้า
 โศก | ให้เขาเห็นว่า | เราก็พลอยทุกข์ร้อนด้วย

คำยากที่ควรอธิบาย

ว่าเรง : กระวน, สนใจ, ระวัง	เบิกบาน : สดใส, ขึ้น
ขึ้นบานแจ่มใส : สดใส, เบิกบาน	ดนตรี : เครื่องดีดสีตีเป่า
ขาม : เวลา, คราว	เศร้าโศก : ไม่สดชื่น, มัวหมอง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) ความว่าเรงช่วยให้เราเป็นอย่างไรบ้าง? (๒) เวลา
 เจ็บป่วยหรือเวลาทำงานเหนื่อย ความว่าเรงเป็นประโยชน์
 อย่างไร? (๓) เราควรฝึกหัดคนให้เป็นอย่างไรมาก? (๔) สิ่ง
 ที่ช่วยให้เรามีความว่าเรงได้มีอะไรบ้าง? (๕) เราไม่ควร

แสดงควมร่าเริงในที่หรือในเวลาเช่นไร? (๖) ในที่หรือ
ในเวลาเช่นนั้น เราควรแสดงอาการอย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ควมร่าเริงช่วยให้หน้าตาแจ่มใส ใจคอเบิกบาน ได้ทุก
เวลา และทำให้เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป เราจึงควรฝึกหัด
ตนให้เป็นผู้มีควมร่าเริง แต่ไม่ควรแสดงควมร่าเริงในหมู่
คนที่ได้รับทุกข์ภัยต่าง ๆ

บทที่ ๗๕

มีดมีรูปยาวแบน ข้างหนึ่งคม | ข้างหนึ่งเป็นสัน และ
มีด้ามสำหรับถือ ด้ามมีดทำด้วยไม้บ้าง เขาบ้าง กระดุก
บ้าง ต่าง ๆ กัน ส่วนตัวมีด | ทำด้วยเหล็กบ้าง ทองเหลือง
บ้าง แต่โดยมากนั้น | มักทำด้วยเหล็ก เพราะเหล็กแข็ง
แรง | และทนทาน | ถือว่าทองเหลือง ทั้งเมื่อเป็นสันมีด | ก็
ไม่ทำให้เกิดโทษ | เหมือนทองเหลืองด้วย มีดมีชนิด | และ
ขนาดต่าง ๆ กัน บางชนิดสั้น บางชนิดยาว บางชนิดเล็ก
และบางชนิดก็ใหญ่ มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น มีดบาง
มีดพับ มีดดอก มีดขุ่ย เป็นต้น มีดที่ใช้กันโดยมาก |

มาจากต่างประเทศ แต่ที่ทำในเมืองเราเองก็มี ประโยชน์
ของมีด ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตัด ผ่า พัน ปอก และ
คว้าน สิ่งต่าง ๆ

คำยาที่ควรอธิบาย

มีดตอก : มีดชนิดหนึ่ง

มีดซุ่ย : มีดชนิดหนึ่งมีรูปเรียว

แหลม

ปอก : เอาผิวออกหรือเปลือกออก

คว้าน : ทำให้เป็นช่อง, ควัก,

แหวะ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) มีดมีรูปร่างอย่างไร? (๒) คำนี้มีคทำด้วยอะไรบ้าง?
(๓) ตัวมีคทำด้วยอะไร? (๔) เหตุไรตัวมีคจึงทำด้วย
เหล็กโดยมาก? (๕) มีดมีชนิดและขนาดเป็นอย่างไร?
(๖) มีดมีชื่อเรียกเช่นไรบ้าง? (๗) มีดที่ใช้กันมาจาก
ไหนบ้าง? (๘) มีดใช้เป็นประโยชน์อย่างไรได้บ้าง?

ใจความของเรื่อง

มีดมีรูปร่างแบนและมีคำ คำนี้มีคทำด้วยไม้บ้าง เขา
บ้าง กระดุกบ้าง ส่วนตัวมีคทำด้วยเหล็กบ้าง ทองเหลืองบ้าง
แต่โดยมากมักทำด้วยเหล็ก มีดมีชนิด ขนาด และชื่อเรียก
ต่าง ๆ กัน ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตัด ผ่า ปอก และคว้าน

บทที่ ๗๖

คนเราจะต้องทำงาน | และเล่นการเล่น | ที่ออกกำลังกาย |
 ตาม ที่แจ้ง | ซึ่งมีอากาศดี ๆ | อยู่เสมอ ร่างกายจึงจะ
 แข็งแรง | และมีกำลัง คง ที่ | แต่ก็ต้อง | ออกกำลังกาย |
 พอรู้สึกเหนื่อย ถ้ามากเกินไป | ก็อาจให้โทษ | ได้เหมือน
 กัน การกินการนอน | เป็นสิ่งสำคัญ | ที่เกี่ยวกับกำลังกาย
 เราจะต้องปฏิบัติ | ให้ถูกต้อง | ร่างกายจึงจะแข็งแรง | ได้
 เต็มที่

ข้อสำคัญอย่าตากลม | หรือนอนตามสนามหญ้า | เมื่อออก
 กำลังกายแล้ว ต้องสวมเสื้อ | หรือห่มผ้าหนา ๆ มิฉะนั้น
 ก็ต้อง | เดินไปเดินมา | จนเหงื่อแห้ง เวลานี้ ยืน และเดิน
 ควรระวังให้ตัวตรง | อยู่เสมอดีด้วย เพราะถึงเวลานี้จะช่วย |
 ให้ตัวแข็งแรง | ตั้งขึ้น

คำยาจกที่ควรอธิบาย

ที่แจ้ง : ที่สว่าง, ที่ที่ไม่มีอะไร
 บังคับ

คง : ทนอยู่ตามเดิม

เกี่ยว : ติดต่อกัน, เนื่อง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) ถ้าจะให้ร่างกายแข็งแรงและมีกำลังคงที่ ต้องทำอย่างไร? (๒) ต้องออกกำลังกายมากน้อยเพียงไร จึงจะดี? (๓) ถ้าออกกำลังกายมากเกินไป จะเป็นอย่างไร? (๔) สิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับกำลังกาย มีอะไรบ้าง? (๕) ถ้าจะให้ร่างกายแข็งแรงดี ต้องปฏิบัติตนในเรื่องการกินและการนอนอย่างไร? (๖) เมื่อออกกำลังกายแล้ว มีข้อที่ควรและไม่ควรทำอย่างไรบ้าง? (๗) เวลานั่ง ยืน และเดิน ควรระวังให้ตัวเป็นอย่างไร? (๘) การนั่ง ยืน และเดินตัวตรงเป็นประโยชน์อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

ต้องทำงานและเล่นการเล่นที่ออกกำลังกายพอได้เสมอ และต้องปฏิบัติตนในเรื่องการกินการนอนให้ถูกต้อง ร่างกายจึงจะแข็งแรงและมีกำลังคงที่ เมื่อออกกำลังกายด้วยท่าทางลมหรือนอนตามคำแนะนำว่า เวลานั่ง ยืน และเดินควรระวังให้ตัวตรงเสมอ

บทที่ ๗๗

การประหยัด | คือการแบ่งทรัพย์ | ที่หามาได้ | เก็บไว้เป็น
ทุนนอน | สำหรับใช้ จำ | ในเวลาข้างหน้า | ต่อไป | การ
ที่จะ | เก็บทรัพย์ ไว้ได้ | จะต้องเป็นผู้ | ไม่ใช่จำ | สบายสบาย
แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่า | จะให้ ค้างหน้า | เก็บทรัพย์ ไว้ถ่าย
เดียว | จนถึงแก่อดอยาก | คือจะต้องรู้จัก |ผ่อนปรน ใช้
ทรัพย์ | พอเพียงและบำรุงตน | ให้ได้รับความสุข

ผู้ประหยัด | ย่อมได้รับความสุข | เพราะมีกินมีใช้ |
เต็มไป และเป็นไทยแก่ตัว | คือไม่ต้อง | เป็นหนี้เป็นสิน
เขา | นอกจากนั้น | ยังทำให้บ้านเมือง | มั่งคั่งสมบูรณ์
เพราะผู้ประหยัด | อาจจัดตั้ง | โรงสีโรงเลื่อย ขึ้น หรือ
สร้าง โรงเรียน ถนน สะพาน และช่วยเหลือบ้านเมือง |
ในทางอื่นๆ อีก

คำยากที่ควรอธิบาย

ทุนนอน :	เงินที่เก็บไว้ใช้ไม่ต้อง	เป็นหนี้เป็นสิน :	ติดค้างเงินทอง
ใช้จำ		มั่งคั่ง :	มั่งมี, มีทรัพย์มาก
จ่าย : ใช้		สมบูรณ์ :	มั่งคั่ง, เต็มพร้อม

สู้รุษสู้ร้าย : เกินกว่าจำเป็น, ฟุ้ง
เฟื่อง

ผ่อนปรน : แบ่งมากให้เป็นน้อย,
ทำให้ลดน้อยลง

โรงดี : ที่ทำการบดให้กลบแตก
จากเมล็ดข้าว

โรงเลื่อย : ที่ทำการเลื่อยไม้

ต้วร้าง : ทำ, ก่อ, ตั้งขึ้น

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) การประหยัคืออะไร? (๒) การที่จะเก็บทรัพย์สิน
ไว้ได้ จะต้องเป็นคนอย่างไร? (๓) การประหยั
ไม่ได้หมายความว่าให้ทำอย่างไร? (๔) วิธีประหยั
ที่ถูก ต้องทำอย่างไร? (๕) เหตุไรจึงว่าผู้ประหยัย่อม
ได้รับความสุข? (๖) ผู้ประหยัเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง
อย่างไร? (๗) เหตุไรผู้ประหยัจึงเป็นประโยชน์แก่บ้าน
เมืองเช่นนั้น?

ใจความของเรื่อง

การประหยัคือการแบ่งทรัพย์สินที่หามาได้เก็บไว้เป็นทุนนอน
สำหรับใช้จ่ายในเวตาข้างหน้า ผู้ประหยัย่อมได้รับความสุข
เป็นไทยแท้ และยังช่วยให้บ้านเมืองมั่นคงสมบูรณ์ด้วย

บทที่ ๗๘

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว | รัชกาล
ที่ ๕ | ซึ่งชาวเราเรียกกัน | เมื่อ สวรรคต แล้วว่า | พระ
พุทธเจ้าหลวง | ได้ทรงกระทำกิจการ | อันสำคัญยิ่ง | ไว้แก่
ถิ่นฐาน | บ้านเมืองเรา | คือแต่เดิมมา | ในประเทศสยาม |
มี ประเพณีทาส | และ จารีตนครบาล | อันประเพณีทาส
นั้น | เป็นเครื่องกีดขวาง | ความเจริญของบ้านเมือง | และ
ตัดความสุขสำราญ | ของ ประชาชน | เป็นอันมาก | ส่วน
จารีตนครบาล | ก็เป็นวิธี | ขำระ ความ | อย่าง ทารุณ | ร้าย
กาที่สุด | พระองค์ ได้ทรง โปรด | ให้ยกเลิกเสีย | ทั้ง ๒
อย่าง | ชาวเราจึงได้รับ | ความสุขสืบมา นับว่าเป็นพระคุณ |
อันใหญ่ยิ่ง | สมควรที่ชาวเรา | จะระลึกถึงพระคุณ | ของ
พระองค์อยู่เสมอ

ก้ายาก็ควรอธิบาย

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว :	จารีต : ขรรณเนียมที่กักกัน
พระนามของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๕ :	นครบาล : ชื่อกระทรวงหนึ่ง ซึ่ง
สวรรคต : ตาย (ใช้สำหรับ	ว่าการปกครองเมือง
พระเจ้าแผ่นดิน)	ตำราญ : สมาย

พระพุทธเจ้าหลวง : ชื่อที่ใช้

เรียกพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๕

ถิ่นฐาน : ที่ตั้ง, แดน

ประเพณี : แบบแผน, ขรรมนิยม

ทาส : ปาว, ข้า

ประชาชน : ชาวเมือง

ข้ารับใช้ : คัดสิน, ถ้าง, สละสล

ทารุณ : หอบเข้า, คุ้ย

โปรด : เอ็นดู

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

- (๑) พระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๕ ของเราทรงพระนามว่า
 กระไร? (๒) ชาวเราเรียกพระองค์เมื่อสดวรคคคคแล้วว่า
 กระไร? (๓) พระองค์ทรงมีพระคุณแก่ถิ่นฐานบ้านเมืองเรา
 อย่างไร? (๔) แต่เดิมมาในประเทศสยามมีประเพณีและ
 จารีตอะไรที่ไม่ดีบ้าง? (๕) ประเพณีทาสไม่ดีอย่างไร?
 (๖) จารีตคนครบาลไม่ดีอย่างไร? (๗) พระองค์ทรง
 โปรดให้ทำอย่างไร? (๘) เมื่อเด็กขรรมนิยมทั้ง ๒ อย่าง
 แล้ว ชาวเราเป็นอย่างไร? (๙) ชาวเราสมควรจะทำ
 อย่างไร?

ใจความของเรื่อง

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระคุณแก่ชาวเรา
 โดยที่พระองค์ได้ทรงโปรดให้ยกเลิกประเพณีทาสและจารีต

นครบาดเดย์ ชาวเราจึงมีความสุขความเจริญขึ้นมา เรา
ต้องระลึกถึงพระคุณของพระองค์เสมอ

๐*๐
บทที่ ๗๙

โรค ภัย ไข้เจ็บต่าง ๆ | ไม่ว่าจะร้ายแรง | ดัง ปานใด
ย่อมเกิดจากต้นเหตุ | เด็ก ๆ น้อย ๆ ก่อนเสมอ เช่น อาการ |
ปวดหัวตัวร้อน | เกิดจาก กระทบ ความร้อน | หรือความเย็น
มากเกินไป ทั้งงูเป็นเพราะ | กินอาหารผิด คับน้ำผิด
หรือไม่ปฏิบัติตน | ในเรื่องการกิน | ให้ถูกต้อง อากาศไม่ดี
ท้องไม่ปกติ ความเหนื่อย หรือนอนไม่พอ ทำให้เป็นลม
เป็นคื่น โรคเด็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ | เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ถ้าไม่รีบ
รักษา | เสียให้หาย ก็อาจกำเริบขึ้น | ทำให้เป็นอันตราย |
ถึงตายได้ แต่ถ้าเราปฏิบัติตน | ในเรื่องอากาศ น้ำ และ
อาหารการกิน การนอน และการออกกำลังกาย | ให้ถูก
ต้องแล้ว ก็จะไม่ป่วย | เป็นโรคเหล่านี้เลย

คำยากที่ควรอธิบาย

ภัย : ของที่น่ากลัว

อาการ : ทำทาง, เครื่องหมาย

ปานใด : เพียงไหน

กระทบ : ถูก, ถูกต้อง

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) โรคภัยไข้เจ็บที่ร้ายแรง เกิดจากอะไร? (๒) อาการปวดหัวตัวร้อน เกิดจากอะไร? (๓) ท้องเสียเป็นเพราะเหตุไร? (๔) อะไรบ้างเป็นเหตุที่ทำให้เป็นลม? (๕) โรคเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ถ้าไม่รีบรักษาให้หาย จะให้โทษอย่างไร? (๖) ต้องปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะไม่ป่วยเป็นโรคเหล่านี้?

ใจความของเรื่อง

โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เช่นปวดหัวตัวร้อน ท้องเสีย และเป็นลม เกิดจากคันเห็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อนเสมอ และเมื่อเกิดขึ้นแล้ว ถ้าไม่รีบรักษาให้หาย ก็อาจกำเริบขึ้นทำให้ตายได้ แต่ถ้าปฏิบัติตนให้ถูกต้องเสมอแล้ว ก็จะไม่ป่วยเป็นโรคเหล่านี้

บทที่ ๙๐

ม้า วัว ควาย สุนัข และนกบางชนิด | ย่อมเป็นสัตว์ | ที่มีคุณแก่เรา เช่นม้าที่เราเลี้ยงไว้ | ก็ทำงานให้แก่เรา | จนตลอดชีวิตของมัน และชาวนาได้อาศัย | แรงวัวแรงควาย |

ในการทำนา จึงทำนาได้เข้าปีละมากๆ สุนัขเป็นประโยชน์
 ในทางช่วยเฝ้าบ้าน เฝ้าฝูงสัตว์ และทำงานอย่างอื่น ๆ
 ให้อีก ส่วนนกก็ช่วยกิน หนอน และแมลงต่างๆ ที่ทำ
 อันตรายแก่ต้นไม้มิ เหตุฉะนั้นเราจึงควร มีความกรุณา
 แก่สัตว์เหล่านี้ คือถ้าเลี้ยงมันไว้ ก็ต้องปฏิบัติมัน ให้ได้
 ความสุข อย่าเขียนคัมมันท์ และอย่าใช้ ให้มันทำงาน
 ตระการตาเกินไป ส่วนนก เราก็ไม่ควรขังไว้ในกรงหรือขังมัน
 เดี่ยว โดยเห็นแก่ความสนุก เท่านั้น

คำยากที่ควรอธิบาย

หมอน : แบนลงอ่อนๆ รูปคล้ายตัวดั่ง | ตระการตา : หนักหนา, สีสันแรงทำ

คำถามสำหรับให้นักเรียนตอบ

(๑) สุนัขอะไรบ้างที่มีคุณแก่เรา? (๒) ม้าที่เรา
 เลี้ยงไว้ ทำคุณแก่เราในทางไร? (๓) ชาวนาได้อาศัย
 อะไร จึงทำนาได้เข้าปีละมากๆ? (๔) สุนัขเป็นประโยชน์
 ในทางไรบ้าง? (๕) นกเป็นประโยชน์อย่างไร? (๖) เมื่อ
 สุนัขเหล่านี้มีคุณแก่เรา เราควรทำอย่างไรแก่มัน? (๗) ถ้า
 เลี้ยงมันไว้ ต้องทำอย่างไรให้มันบ้าง? (๘) ส่วนนกเรา
 ไม่ควรทำอย่างไรแก่มัน?

ใจความของเรื่อง

ม้า วัว ควาย สุนัข และนกบางชนิด เป็นสัตว์ที่มีคุณ
แก่เรา เพราะช่วยทำการงานต่างๆ ให้ เราจึงควรมีความ
กรุณาแก่มัน คือถ้าเลี้ยงมันไว้ก็ต้องปฏิบัติให้ได้ความสุ
อย่าเขินคั่นก และอย่าให้ทำงานมากเกินไป ส่วนนกเราก็
ไม่ควรขว้างปาหรือยิงมัน

๓ ๘ ๖

(ดำเนา)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๒/๒๐๗

วันที่ ๒๕ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

หนังสือแบบเรียนเขียนและอ่านเอาเรื่อง ชั้นประถมศึกษา ๒
ของรองอำมาตย์โท ชุนวิทย์วุฒิ พิมพ์ครั้งที่ ๑ (หนึ่ง)
ใน พ.ศ. ๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการได้ตรวจเห็นชอบ และอนุญาตให้ใช้
ในโรงเรียนของกระทรวงธรรมการแล้ว ในประเภทหนังสือ
แบบเรียน

(ลงพระนาม) อานันทวิวัฒน์ มหาอำมาตย์เอก
เลขาธิการกระทรวงธรรมการ

(ใบอนุญาตนี้ จะเพาะกราวพิมพ์คราวหนึ่ง ๆ)